

OPVOED-, OPGROEI- EN
GEZINSONDERSTEUNING IN
GEMEENTEN

- eindrapport -

dr. M. de Weerd
drs. P.J. Krooneman

Amsterdam, augustus 2004
Regioplan publicatienr. 1097

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 - 5315315
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van het
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

1	Onderzoeksvragen, -opzet en respons	1
1.1	Achtergrond van het onderzoek	1
1.2	Onderzoeksvragen	2
1.3	Opzet van het onderzoek	3
1.4	Respons, representativiteit en betrouwbaarheid	6
1.5	Recent onderzoek naar gemeentelijk jeugdbeleid	7
1.6	Leeswijzer	9
2	Gemeentelijk beleid ten aanzien van de vijf functies	11
2.1	Inleiding	11
2.2	Beleid in kleine gemeenten	11
2.3	Beleid in middelgrote gemeenten	18
2.4	Beleid in grote gemeenten	23
2.5	Samenvatting en conclusies	27
3	Samenwerking en ondersteuning	31
3.1	Inleiding	31
3.2	Samenwerking tussen gemeenten op de functies	31
3.3	Provinciale ondersteuning op de functies	33
3.4	Ondersteuning van het Rijk	34
3.5	Samenvatting en conclusies	35
4	Knelpunten en beoordeling van functies	37
4.1	Inleiding	37
4.2	Knelpunten in en beoordeling van de functies	37
4.3	Knelpunten en hun achtergronden in kleine, middelgrote en grote gemeenten ..	45
4.4	Samenvatting en conclusies	53
5	Inhoudelijke ondersteuning en good practices	57
5.1	Inleiding	57
5.2	Behoeftte aan inhoudelijke ondersteuning	57
5.3	Good practices	61
5.4	Samenvatting en conclusies	63

6	Samenvatting en conclusies.....	65
	Literatuurlijst.....	75
Bijlagen:		
Bijlage 1	Begeleidingscommissie	79
Bijlage 2	Vragenlijst opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning gemeenten.....	83
Bijlage 3	Opzet groepsgesprekken gemeenten	107
Bijlage 4	Tabellen informatiefunctie	109
Bijlage 5	Tabellen signaleringsfunctie.....	115
Bijlage 6	Tabellen toegangsfunctie.....	123
Bijlage 7	Tabellen pedagogischehulpfunctie	133
Bijlage 8	Tabellen coördinatiefunctie	143
Bijlage 9	Tabellen algemene knelpunten en ondersteuning.....	153

VOORWOORD

Aan de totstandkoming van dit rapport hebben velen een bijdrage geleverd. Het onderzoek is begeleid door een commissie onder voorzitterschap van prof. dr. Jo Hermanns.

Bij het construeren van de vragenlijst hebben we een beroep mogen doen op de deskundigheid van het expertisecentrum opvoedingsondersteuning van het NIZW.

Beleidsmedewerkers van meer dan de helft van de Nederlandse gemeenten hebben de moeite genomen om de omvangrijke vragenlijst voor dit onderzoek in te vullen. Beleidsmedewerkers van een tiental gemeenten die wij hier om redenen van anonimiteit niet nader kunnen noemen, hebben bovendien deel willen nemen aan groepsgesprekken en er voor gezorgd dat ook anderen, collega-beleidsmedewerkers en/of mensen uit het veld, aan de gesprekken deelnamen.

Wij willen alle bovengenoemde personen op deze plaats heel hartelijk danken voor hun bijdrage aan dit onderzoek.

Marga de Weerd,
Regioplan Beleidsonderzoek.

1 ONDERZOEKSVRAGEN, -OPZET EN RESPONS

1.1 Achtergrond van het onderzoek

De aansluiting van het jeugdbeleid op de jeugdzorg staat sinds een aantal jaren volop in de belangstelling. Daarin ligt de focus op een goede samenhang en afstemming van gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid in de keten van jeugdzorg. In het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS) hebben rijk, provincies en gemeenten een gezamenlijke visie op het jeugdbeleid geformuleerd om zo de samenhang in het jeugdbeleid te versterken. Operatie JONG is recent van start gegaan met als doel de knelpunten die een samenhangend jeugdbeleid in de weg staan weg te nemen. In het kader van de afstemming van het gemeentelijk en provinciaal beleid zijn tussen Rijk, IPO en de VNG afspraken gemaakt over de functies die minimaal in het lokale domein aanwezig zouden moeten zijn, wil er een goede aansluiting komen op de jeugdzorg. Het betreft de informatiefunctie, de signaleringsfunctie, de toegangsfunctie, de lichtehulpfunctie, en de coördinatiefunctie. Het wettelijk kader dat voor deze afspraken als uitgangspunt is genomen, is de inmiddels aangenomen Wet op de Jeugdzorg die op 1 januari 2005 van kracht wordt.

Om vast te kunnen stellen welke inspanningen noodzakelijk zijn om tot een sluitend aanbod opvoed-, opgroei-, en gezinsondersteuning op lokaal niveau te komen, heeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een onderzoek uit laten voeren naar de wijze waarop gemeenten invulling geven aan het jeugdbeleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Het onderzoek moet dienen als nulmeting. De resultaten van dit onderzoek worden in voorliggend rapport beschreven.

In de 'Notitie verduidelijking gemeentelijke taken' worden vijf functies gepresenteerd die in het lokale domein minimaal aanwezig zouden moeten zijn teneinde een goede aansluiting te vormen op de geïndiceerde opvoed- en opgroeihulp (zie onderstaand kader voor een korte omschrijving van de vijf functies).¹ De vijf functies zijn juni 2003 vastgesteld door de Staatssecretaris van VWS, de Minister van Justitie, VNG, en IPO. In het uitgevoerde onderzoek is de vijf functies een belangrijke plaats toebedeeld.

¹ Het betreft de omschrijving van de functies zoals die in de vragenlijst is gegeven. Deze omschrijving wijkt op sommige punten enigszins af van de omschrijving in de Notitie verduidelijking gemeentelijke taken.

De vijf functies

Informatie. Het gaat bij deze functie om twee soorten informatie. Ten eerste het geven van informatie aan ouders en kinderen over opvoeden en opgroeien. Ten tweede over het geven van informatie aan ouders en kinderen over het voorzieningenaanbod in de gemeente. Sommige gemeenten hebben bijvoorbeeld een Jeugdloket of een Jongeren Informatie Punt.

Signalering. De functie signalering heeft zowel betrekking op het signaleren van vragen die bij ouders dan wel bij opvoeders leven, als op het signaleren van problemen die betrokkenen wellicht zelf niet onderkennen.

Toegang. Nadat een vraag of probleem gesignaleerd is, is het van belang dat er snel hulp is. De toegang tot het hulpaanbod moet daarom overzichtelijk en bereikbaar zijn. Hulpvragers moeten weten waar ze terecht kunnen en professionals moeten weten welke voorzieningen er beschikbaar zijn op lokaal niveau. Voor degenen die een beroep moeten doen op de geïndiceerde jeugdzorg is het bovendien van belang dat er goede contacten bestaan tussen lokale voorzieningen en Bureau Jeugdzorg.

Pedagogische hulp. Bij deze functie gaat het om kortdurende, vrij toegankelijke hulp aan ouders en jeugdigen op momenten dat de opvoeding en/of het opgroeien dreigt te stagneren. Pedagogische hulp wordt in veel verschillende vormen aangeboden. Te denken valt aan pedagogische gesprekken, bijvoorbeeld op scholen, huisbezoeken door een buurtcontactpersoon of coachingstrajecten vanuit het algemeen maatschappelijk werk.

Coördinatie. Deze functie heeft betrekking op gezinnen met een meervoudige problematiek die de greep kwijt zijn op de eigen situatie en waarbij meerdere organisaties betrokken zijn. Het is van belang dat er niet langs geïsoleerde lijnen ondersteuning of hulp wordt verleend. Er zal coördinatie en afstemming moeten plaatsvinden. Aangezien het vaak gezinnen betreft die op meerdere levenssterreinen problemen hebben, zal deze afstemming ook organisaties en dienstverlening moeten kunnen betreffen die buiten het terrein van opvoed-, en opgroeihulp vallen, zoals bijvoorbeeld een woningcorporatie of een instelling voor schuldhulpverlening.

1.2 Onderzoeksvragen

In het onderzoek stonden de volgende vragen centraal:

- 1) Op welke wijze geven gemeenten invulling aan jeugdbeleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning voorafgaand aan de jeugdzorg, in het bijzonder aan de functies informatie, signalering, toeleiding, pedagogische hulp en coördinatie?

Deelvraag 1a)

Met welke voorzieningen, activiteiten en netwerken op lokaal niveau geven gemeenten vorm aan elk van de vijf functies?

Deelvraag 1b)

Beschikt de gemeente over concrete en feitelijke informatie over de bekendheid, de mate van bereik, de samenhang, de opbrengst, de mate van vraagsturing van deze activiteiten, voorzieningen en netwerken? Hoe gaat de gemeente om met die informatie?

Deelvraag 1c)

Hebben gemeenten expliciete afspraken gemaakt met voorzieningen met betrekking tot specifieke functies? Hebben gemeenten prioriteit toegekend aan één of meer specifieke functies?

2) Wat dragen regionale samenwerkingsverbanden, provincie en rijk bij aan het gemeentelijk jeugdbeleid?

3) Welke knelpunten ervaren gemeenten bij de vormgeving en uitvoering van het beleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning voorafgaand aan de jeugdzorg, in het bijzonder wat betreft de vijf functies en welke oplossingen worden daarvoor gevonden?

Deelvraag 3a)

Welke knelpunten ervaren gemeenten bij de vormgeving van het beleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning voorafgaand aan de jeugdzorg?

Deelvraag 3b)

Welke oplossingen zijn hiervoor denkbaar en welke zijn hiervoor (reeds) gevonden? Welke succesfactoren zijn daarbij te benoemen?

4) Hebben gemeenten behoefte aan inhoudelijke ondersteuning op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning?

Deelvraag 4a)

Waarom hebben gemeenten wel of geen behoefte aan inhoudelijke ondersteuning?

Deelvraag 4b)

Waarin en op welke manier willen gemeenten inhoudelijk ondersteund worden op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning?

1.3 Opzet van het onderzoek

Het onderzoek bestond uit twee delen: een kwantitatief en een kwalitatief deel. Met behulp van het kwantitatieve onderdeel is een breed beeld verkregen van de stand van zaken in Nederlandse gemeenten met betrekking tot het preventief jeugdbeleid. Op basis hiervan zijn afspraken gedaan over het aantal gemeenten dat beleid heeft geformuleerd op de verschillende functies en het aantal gemeenten dat bepaalde knelpunten op deze functies ervaart. Het be-

grip beleid is in het onderzoek breed opgevat. Het gaat om alle afspraken op het gebied van opvoed-, opgroei-, en gezinsondersteuning die *schriftelijk* zijn vastgelegd. Daarmee worden onder beleid niet alleen beleidsnota's en beleidsbrieven verstaan maar bijvoorbeeld ook productafspraken die met instellingen gemaakt zijn. Het kwalitatieve onderzoeksdeel geeft een verdieping op de knelpunten die uit het kwantitatieve onderzoek naar voren kwamen. We beschrijven beide onderdelen van het onderzoek hieronder nader.

Kwantitatieve onderzoeksdeel

Het kwantitatieve deel van het onderzoek bestond uit een schriftelijke bevraging van alle gemeenten in Nederland. Hierbij is gebruikgemaakt van een gestructureerde vragenlijst met 99 vragen. De vragenlijst is in nauw overleg met de begeleidingscommissie van het onderzoek totstandgekomen en bij de ontwikkeling ervan is dankbaar gebruik gemaakt van de inhoudelijke expertise van het NIZW. De vragenlijst is getest in vijf gemeenten van uiteenlopende grootte, verspreid over het land. Mede op basis van de reacties van deze vijf gemeenten is de uiteindelijke vragenlijst tot stand gekomen (zie bijlage 2). Op basis van de gegevens uit de vragenlijst is een antwoord verkregen op onderzoeksvragen 1a, 1b en 1c, 2, 3a en 4.

De vragenlijst is begin februari 2004 op naam verstuurd naar alle (deel)gemeenten in Nederland. In de derde week van maart is de termijn gesloten. In die periode zijn twee telefonische rappels uitgevoerd. De contactpersonen die we niet telefonisch konden bereiken, zijn bovendien nog via een mailbericht herinnerd aan het onderzoek.

Kwalitatieve onderzoeksdeel

Het kwalitatieve onderzoeksdeel bestond uit groepsgesprekken bij tien gemeenten. De groepsgesprekken hadden ten doel een beter zicht te krijgen op de knelpunten die gemeenten ervaren, de achtergronden van deze knelpunten, hun behoefte aan inhoudelijke ondersteuning en good practices en gaven daarmee antwoord op de onderzoeksvragen 3a, 3b, 4a en 4b. Ten behoeve van de groepsgesprekken is een itemlijst gemaakt (zie bijlage 3). Uitgangspunt voor de groepsgesprekken vormden de knelpunten die gemeenten in hun vragenlijst hadden aangegeven en hun behoefte aan ondersteuning. De gesprekken zijn daarnaast voorbereid aan de hand van beleidsdocumenten op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning, waarvan gemeenten ons op verzoek hadden voorzien. De beleidsdocumenten dienden vooral als achtergrondinformatie.

De groepsgesprekken zijn gevoerd met beleidsmedewerkers betrokken bij het jeugdbeleid en betrokkenen uit het veld. Het betrof meestal stafmedewerkers van bijvoorbeeld thuiszorgorganisaties, maatschappelijk werk en Bureaus Jeugdzorg. In onderling overleg met de beleidsmedewerker jeugd is besloten wie aan het groepsgesprek deel zouden nemen. Uitgangspunt voor de samenstelling van de gespreksgroep was dat deze uit (ten hoogste 5) deelnemers zou bestaan die zo veel mogelijk inzicht zouden kunnen verschaffen in de knelpunten die in

gemeente spelen op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Drie van de groepsgesprekken zijn alleen met beleidsmedewerkers gevoerd.

Alle gesprekken werden in het gemeentehuis van de geselecteerde gemeenten gevoerd en duurden 1,5 uur. Van de gesprekken is een verslag geschreven dat aan de beleidsmedewerker van de gemeente is voorgelegd om het te controleren op feitelijke onjuistheden.

Selectie

Voor de groepsgesprekken is een selectie gemaakt van tien gemeenten die aan dit onderdeel van het onderzoek mee zouden werken. Uitgangspunt voor de selectie was dat deze zo divers mogelijk moest zijn, zodat een zo breed mogelijk beeld zou kunnen worden verkregen van de knelpunten die gemeenten ervaren en de behoefte aan ondersteuning. Ten behoeve van de selectie is een typologie van gemeenten gemaakt. Deze typologie is geconstrueerd op basis van twee kenmerken: gemeentegrootte en hoeveelheid geformuleerd beleid. Beide kenmerken bestaan uit drie categorieën: kleine, middelgrote en grote gemeenten en gemeenten die weinig, gemiddeld en veel beleid hebben geformuleerd.

Kleine gemeenten zijn gemeenten met minder dan 20.000 inwoners. Middelgrote gemeenten hebben 20.000 tot 50.000 inwoners en grote gemeenten hebben 50.000 inwoners of meer. Inhoudelijk argument voor deze indeling is dat elk van de categorieën ongeveer eenderde van de Nederlandse bevolking omvat. Meer pragmatisch argument is dat in de drie groepen genoeg gemeenten zitten om statistische analyses te kunnen uitvoeren. De relevantie van de gehanteerde categorieën wordt bovendien bevestigd doordat in analyses vrijwel altijd verschillen worden gevonden tussen de categorieën, terwijl er binnen de categorieën geen sprake is van een effect van het aantal inwoners.

Omdat we een zo breed mogelijk beeld wilden krijgen, is de categorie 'hoeveelheid geformuleerd beleid' extreem gedefinieerd. De gemeenten in de laagste categorie hebben op een beperkt aantal functies beleid geformuleerd en/of afspraken gemaakt met voorzieningen. De gemeenten in de hoogste categorie hebben op vier functies beleid geformuleerd en alle mogelijke afspraken gemaakt.² De middencategorie zit daar tussenin.

Op basis van de combinatie van gemeentegrootte en hoeveelheid geformuleerd beleid ontstaat een nieuwe indeling van gemeenten die negen categorieën omvat. Kleine gemeenten met weinig beleid, middelgrote gemeenten met weinig beleid, et cetera. Uit iedere categorie is één gemeente geselecteerd. De tiende gemeente is geselecteerd uit de grootste categorie (kleine gemeenten en qua hoeveelheid beleid in de middencategorie). Bij die selectie is geprobeerd gemeenten uit zoveel mogelijk provincies mee te nemen.

² Bij het opstellen van de typologie is de coördinatiefunctie uiteindelijk buiten beschouwing gelaten omdat deze het onderscheid tussen gemeenten met veel en weinig beleid minder helder maakte.

1.4 Respons, representativiteit en betrouwbaarheid

Respons

De vragenlijst die onder alle (deel)gemeenten in Nederland is verspreid is door 52 procent van de (deel)gemeenten ingevuld en teruggestuurd. Gedurende de periode dat de vragenlijst uitstond, is tweemaal telefonisch gerappelleerd. In de rappels is aan gemeenten die zeiden geen tijd te hebben voor het invullen van de vragenlijst, de mogelijkheid geboden om alleen de twee vragen met betrekking tot de algemene knelpunten die zij ervaren en hun behoefte aan inhoudelijke ondersteuning, te beantwoorden. Wanneer de gemeenten die van deze mogelijkheid gebruik hebben gemaakt worden meegenomen, bedraagt de respons 62 procent.³ De bereidheid om medewerking te verlenen aan het groepsgesprek bleek groot. We hebben veertien gemeenten moeten benaderen om tien groepsgesprekken te kunnen regelen. Een Brabantse gemeente wilde niet meewerken aan een groepsgesprek omdat de Brabantse ondersteuningsorganisatie K2 in die periode ook met alle gemeenten gesprekken voerde voor eenzelfde soort onderzoek. Om die reden zijn geen andere Brabantse gemeenten meer gevraagd voor deelname aan een groepsgesprek. De andere drie (alle middelgrote) gemeenten die niet mee wilden werken, gaven daarvoor als reden dat ze geen tijd hadden. De groepsgesprekken hebben plaatsgevonden met gemeenten uit acht provincies: Friesland (1), Groningen (1), Overijssel (1), Gelderland (1), Limburg (1), Zuid-Holland (2), Noord-Holland (2), Flevoland (1).

Representativiteit

De respons van zowel 52 als van 62 procent is representatief voor Nederlandse gemeenten met betrekking tot de verdeling over kleine, middelgrote en grote gemeenten en voor wat betreft de verdeling over de provincies. Ervan uitgaande dat dit de belangrijkste achtergrondvariabelen zijn voor het beleid van gemeenten op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning zijn de uitkomsten exemplarisch voor alle Nederlandse gemeenten. Wanneer in dit onderzoek gevonden wordt dat bijvoorbeeld tachtig procent van de gemeenten beleid heeft geformuleerd mag aangenomen worden dat dit ook voor tachtig procent van de gemeenten in Nederland geldt.

De gemeenten die niet aan het onderzoek hebben meegewerkt, gaven daarvoor meestal als reden dat zij geen tijd hadden. We hebben geen redenen om aan te nemen dat een specifieke categorie gemeenten niet aan het onderzoek heeft meegewerkt.

³ Bij het berekenen van het responscijfer is de gemeente Amsterdam buiten beschouwing gelaten omdat in de CBS-bestanden geen deelgemeenten worden onderscheiden. Van de veertien deelgemeenten hebben er vier gerepsondeerd. Twee van deze deelgemeenten hebben alleen de laatste twee vragen beantwoord. De gemeente Rotterdam is niet buiten beschouwing gelaten omdat er een vragenlijst voor alle stadsdelen is ingevuld door de GGD Rotterdam.

Betrouwbaarheid

Ondanks de representativiteit dienen de resultaten van dit onderzoek om een aantal redenen voorzichtig te worden geïnterpreteerd. Op de eerste plaats vanwege het abstractieniveau van de vragenlijst. De vragenlijst is volledig gebouwd op het begrippenkader zoals dat door de Werkgroep Gemeentelijke Taken is geformuleerd. Tijdens bijeenkomsten die voor gemeenten zijn georganiseerd om hen te informeren over de Wet op de Jeugdzorg in relatie tot het gemeentelijk domein, was gebleken dat niet alle gemeenten van het begrippenkader op de hoogte waren. In deze bijeenkomsten werd gemeenten gevraagd op het begrippenkader te reageren. Uit die reacties bleek over het algemeen dat gemeenten wel met het begrippenkader uit de voeten konden.⁴ Op basis van die reacties en omdat de vragenlijst mede als instrument kon fungeren om gemeenten bekend te maken met de vijf functies, is besloten deze in de vragenlijst centraal te stellen. Ruim twintig procent van de responderende gemeenten heeft aangegeven moeite te hebben gehad met het invullen van de vragenlijst. Zij vonden de vragenlijst te gedetailleerd of moeilijk of beschikten niet over alle informatie waarnaar werd gevraagd.

Op de tweede plaats hebben verschillende gemeenten gemeld de vragen in het onderzoek ten dele te kunnen beantwoorden. Naarmate gemeenten groter zijn, zijn meer beleidsmedewerkers betrokken bij opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Zij hebben elk zicht op een ander deel. De vragenlijst is niet altijd door alle beleidsmedewerkers die bij het terrein betrokken zijn, ingevuld. Met andere woorden: er is reden om aan te nemen dat de informatie die uit het onderzoek naar voren komt niet volledig is.

Op de derde plaats willen we er nadrukkelijk op wijzen dat dit onderzoek vooral informatie geeft over het **beleid** met betrekking tot opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning, en niet zozeer over de praktijk. Verschillende gemeenten hebben erop gewezen dat daartussen niet per se een verband bestaat: als er weinig beleid is geformuleerd wil dat niet zeggen dat er in de praktijk weinig gebeurt, als er veel beleid is geformuleerd wil dat niet zeggen dat er in de praktijk ook veel gebeurt.

Desalniettemin levert dit onderzoek een goede indicatie van wat er in de gemeenten op het terrein van de verschillende functies beleidsmatig gebeurt.

1.5 Recent onderzoek naar gemeentelijk jeugdbeleid

Er zijn recent twee belangrijke rapporten verschenen die mede betrekking hebben op het beleid van gemeenten op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Meest recent is het onderzoek van het SCP naar de voortgang en uitkomsten van het lokale jeugdbeleid (Gilsing, 2003). Dit onderzoek heeft een bredere focus dan onderhavig onderzoek. Be-

⁴ Het Ministerie van VWS en de VNG hebben in de periode van oktober tot en met december 2003 zeven van deze bijeenkomsten verspreid over het land gehouden.

langrijkste conclusies uit het onderzoek zijn dat het jeugdbeleid in 2001 in veel gemeenten verder is uitgewerkt en ontwikkeld dan in 1998. Het overgrote deel van de gemeenten voert algemeen preventief jeugdbeleid. Het aantal gemeenten dat zich ook richt op jongeren met problemen is veel kleiner. Resultaten van het lokale jeugdbeleid zijn onduidelijk. Gemeenten bleken nauwelijks over gegevens te beschikken waarmee zij de uitkomsten van het lokale jeugdbeleid kunnen vaststellen. De indruk van betrokkenen bij het jeugdbeleid over de resultaten daarvan is niet bijster positief. Zij vermoeden dat beoogde doelen hooguit deels en vaak te laat worden behaald.

Een onderzoek dat evenals onderhavig onderzoek inzoomt op opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning is dat van Hermanns en Vergeer uit 2002. Het betreft een verkennend onderzoek naar de stand van zaken op lokaal niveau met betrekking tot lokaal jeugdbeleid en het aanbod op het terrein van opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsondersteuning (O&O). De belangrijkste bevindingen uit dit onderzoek zijn dat alhoewel bijna negentig procent van de gemeenten op de een of andere manier expliciet beleid heeft geformuleerd op O&O gebied, een aanzienlijke groep gemeenten (45%) geen of onvoldoende inzet heeft op het beleidsterrein. Zij voeren geen beleid, vinden O&O geen thema of vinden dat de gemeente geen initiatief hoeft te nemen op O&O gebied. Met betrekking tot het aanbod op O&O gebied concluderen Hermanns en Vergeer dat dit voornamelijk probleemgericht is en dat zich een wildgroei van projecten gericht op specifieke doelgroepen voordoet. Landelijk zou het gaan om 5400 projecten. Ondanks dit grote aanbod worden de specifieke doelgroepen nauwelijks bereikt. In het kader van de afspraken die gemaakt zijn tussen rijk, provincies en gemeenten in Jeugdbeleid in Ba(la)ns zou geïnvesteerd moeten worden in algemene voorzieningen. De bevindingen van Hermanns en Vergeer laten zien dat in een aantal gemeenten initiatieven worden ontplooid om het reguliere aanbod te versterken. Daarbij wordt meestal ingestoken op de professionalisering van het peuterspeelzaalwerk waardoor peuterspeelzalen beter toegankelijk worden gemaakt voor de bijzondere doelgroepen.

Naast het versnipperde aanbod vormt het gebrek aan samenhang in het initiërende beleid een probleem. Het aantal gemeenten dat de regierol heeft opgepakt is nog beperkt. Voorwaarden voor het oppakken van die regierol hebben voor een deel te maken met persoonlijke overtuigingen en ambities van wethouders en ambtenaren. Daarnaast zijn ook de omvang en de expertise van het ambtelijk apparaat niet altijd toereikend en zijn er vaak continuïteitsproblemen.

Het onderzoek 'opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning gemeenten' onderscheidt zich inhoudelijk van bovengenoemde onderzoeken doordat het inzoomt op de vijf functies die zijn vastgesteld door het Bestuurlijk Overleg. Ten tijde van de andere onderzoeken waren deze functies nog niet bekend. In die zin heeft onderhavig onderzoek een smallere focus dan het onderzoek van SCP en van Hermanns en Vergeer. De onderzoeken lijken op elkaar qua opzet. Alle drie de onderzoeken omvatten zowel een kwantitatief als een kwalitatief onderzoeksdeel. Aan het kwantitatieve onderzoeksdeel van onderhavig onderzoek heeft echter een

veel groter aantal gemeenten meegewerkt dan aan beide andere onderzoeken. Beide andere onderzoeken kennen daarentegen een sterkere kwalitatieve onderbouwing doordat in een groter aantal gemeenten en met een breder scala aan actoren interviews zijn gehouden.

1.6 Leeswijzer

In voorliggend rapport wordt een beeld geschetst van de stand van zaken op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning in gemeenten in Nederland. Daarbij wordt om te beginnen in hoofdstuk twee ingegaan op het beleid op dat terrein. In dat hoofdstuk wordt beschreven hoeveel beleid gemeenten hebben vastgelegd, op welke functies en voorzieningen beleid is geformuleerd en welke afspraken gemeenten hebben gemaakt met voorzieningen. In het daarop volgende hoofdstuk staat de samenwerking tussen gemeenten op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning centraal en gaan we in op de ondersteuning die gemeenten op dit terrein ontvangen van provincie en rijk.

In hoofdstuk vier beschrijven we vervolgens de knelpunten die gemeenten ondervinden op de vijf functies en geven we weer hoe gemeenten het aanbod op de afzonderlijke functies in hun gemeente beoordelen. De vraag of en welke ondersteuning gemeenten daarbij wensen, komt in het vijfde hoofdstuk aan de orde. In datzelfde hoofdstuk presenteren we ook enige good practices.

In het slothoofdstuk vatten we de bevindingen uit het onderzoek nog eens samen aan de hand van de onderzoeksvragen en trekken we conclusies over de wijze waarop gemeenten invulling geven aan het jeugdbeleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning en de behoefte aan inhoudelijke ondersteuning op dat terrein.

2 GEMEENTELIJK BELEID TEN AANZIEN VAN DE VIJF FUNCTIES

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we het beleid dat gemeenten hebben geformuleerd met betrekking tot de vijf functies die zijn vastgesteld door het Bestuurlijk Overleg.¹ Onder ‘beleid’ wordt in dit rapport taken voor en afspraken met voorzieningen verstaan die gemeenten schriftelijk hebben vastgelegd. We maken bij de beschrijving van het beleid een onderscheid naar gemeentegrootte.² Eerst geven we een totaaloverzicht van het beleid: hoeveel gemeenten hebben op alle vijf de functies beleid geformuleerd, op welke functies is nog geen beleid geformuleerd, zijn op de vijf functies ook afspraken gemaakt met voorzieningen en wat zijn daarbij de belangrijkste voorzieningen? Op deze manier wordt voor achtereenvolgens kleine, middelgrote en grote gemeenten in respectievelijk paragraaf 2.2, 2.3 en 2.4 een globaal beeld geschetst van de stand van zaken met betrekking tot het opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuningsbeleid. Vervolgens gaan we in iedere paragraaf in op de afzonderlijke functies. We sluiten het hoofdstuk af met een korte samenvatting en conclusies waarin de resultaten voor kleine, middelgrote en grote gemeenten met elkaar worden vergeleken.

2.2 Beleid in kleine gemeenten

Het beleid van kleine gemeenten op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning wordt gekenmerkt door een grote diversiteit. Hoewel de meeste kleine gemeenten wel iets van beleid geformuleerd hebben op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning bestaan grote verschillen met betrekking tot de hoeveelheid functies waarop zij beleid hebben geformuleerd en het aantal voorzieningen dat hierbij betrokken is.

Tabel 2.1 Aantal functies waarop kleine gemeenten beleid hebben geformuleerd

Aantal functies waarop beleid geformuleerd	Percentage kleine gemeenten (n=119)
0 functies	10%
1 functie	11%
2 functies	14%
3 functies	12%
4 functies	25%
5 functies	28%

¹ Het gaat om de informatiefunctie, signaleringsfunctie, toegangsfunctie, lichtehulpfunctie en de coördinatiefunctie. Zie hoofdstuk 1 voor een uitgebreidere introductie van deze begrippen.

² We onderscheiden kleine gemeenten (minder dan 20.000 inwoners), middelgrote gemeenten (20.000 tot 50.000 inwoners) en grote gemeenten (50.000 inwoners of meer). Zie voor een verantwoording hoofdstuk 1.

Bovenstaande tabel maakt duidelijk dat meer dan de helft van alle kleine gemeenten op vier of vijf functies beleid geformuleerd heeft. In de meeste gevallen betreft dit de informatie- en de signaleringsfunctie. Bijna tachtig procent van de kleine gemeenten heeft hierop beleid geformuleerd. Als een kleine gemeente beleid op één, twee of meer functies heeft geformuleerd, betreft dat meestal de signalerings- of de informatiefunctie.

Iets minder dan tweederde van de kleine gemeenten heeft beleid geformuleerd voor de toegang en lichte pedagogische hulp (respectievelijk 62% en 65%). Voor de coördinatiefunctie is door een aanzienlijk kleiner deel van de kleine gemeenten beleid geformuleerd (door 35%).

Er is veel diversiteit onder de kleine gemeenten voor wat betreft het aantal en het soort voorzieningen waarvan is vastgelegd dat zij bij het uitvoeren van dat beleid een taak hebben te vervullen. Het aantal voorzieningen dat in kleine gemeenten betrokken is bij de informatiefunctie loopt bijvoorbeeld uiteen van één tot dertig. Gemiddeld wordt deze functie toebedeeld aan 8,8 voorzieningen. De diversiteit aan betrokken voorzieningen is in de kleine gemeenten enorm (zie bijvoorbeeld tabel 2, bijlage 4). Die diversiteit zien we overigens bij alle functies terug, zij het dat dit op het gebied van de pedagogischehulpfunctie en de coördinatiefunctie in mindere mate het geval is. Dit is begrijpelijk gezien het beperktere aantal voorzieningen dat op deze functies een rol kán spelen.

Ondanks de diversiteit van het aantal en soort voorzieningen waarvoor kleine gemeenten een rol hebben vastgelegd, tekent zich op alle functies duidelijk een top drie van betrokken voorzieningen af. Kleine gemeenten hebben in hun beleid vooral taken vastgelegd voor de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar), de consultatiebureaus (0-4 jaar) en het algemeen maatschappelijk werk. Deze drie voorzieningen worden, zij het in wisselende volgorde, op elk van de functies steeds door de meeste gemeenten genoemd.³ In meer dan veertig procent van de kleine gemeenten is bovendien voor leerplighthandhaving en het peuterspeelzaalwerk schriftelijk vastgelegd dat zij een signalerende rol hebben.

Wanneer kleine gemeenten in hun beleid hebben vastgelegd dat een bepaalde voorziening een specifieke taak heeft, dan hebben zij ook bijna altijd één of meer specifieke afspraken met die voorzieningen gemaakt. Het komt slechts een enkele keer voor dat gemeenten wel afspraken hebben gemaakt met voorzieningen, maar dat niet is vastgelegd welke voorzieningen een taak hebben op een bepaalde functie.

Het percentage kleine gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt, is vooral groot op de informatie- en signaleringsfunctie, iets minder groot op de toegangsfunctie en de

³ Zie tabel 2 van bijlage 5, 6, 7 en 8 voor respectievelijk de signalerings-, de toegangs-, de pedagogische hulp- en de coördinatiefunctie

functie lichte pedagogische hulp en beduidend minder groot op de coördinatiefunctie (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2 Percentage kleine gemeenten met type afspraken per functie

	Beleid	Budget	Prestaties	Rapportage	Registratie	Anders
Informatiefunctie	80%	n.v.t.	63%	n.v.t.	n.v.t.	81% ¹
Signaleringsfunctie	80%	65%	56%	72%	70%	75% ²
Toegangsfunctie	62%	49%	46%	53%	49%	n.v.t.
Lichtehulpfunctie	65%	49%	44%	50%	46%	52% ³
Coördinatiefunctie	35%	25%	21%	26%	26%	29% ⁴

¹Afspraken over de doelgroep, ²Afspraken over wat gesignaleerd moet worden, ³Afspraken over de vorm van hulp die geboden moet worden, ⁴Afspraken over te coördineren situaties.

De top drie van voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt, wordt voor alle functies en voor elk type afspraken gevormd door de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar), consultatiebureaus (0-4 jaar) en het algemeen maatschappelijk werk. Met betrekking tot de coördinatiefunctie is het algemeen maatschappelijk werk de enige voorziening die door ten minste tien procent van de kleine gemeenten genoemd is.

Informatiefunctie

Tachtig procent van de kleine gemeenten heeft schriftelijk vastgelegd welke voorzieningen een informerende taak hebben op het gebied van opvoeden en opgroeien. Kleine gemeenten verschillen onderling sterk van elkaar met betrekking tot het aantal voorzieningen met een informerende taak. In sommige kleine gemeenten is voor minder dan drie voorzieningen, in andere gemeenten is voor meer dan twintig voorzieningen een taak op dit gebied vastgelegd. Gemiddeld hebben negen voorzieningen een informerende taak.

Niet alleen getalsmatig is er sprake van grote diversiteit. Ook inhoudelijk blijken zeer uiteenlopende voorzieningen een taak te hebben met betrekking tot de informatiefunctie. Er tekent zich evenwel een duidelijke top drie van bij de informatievoorziening betrokken voorzieningen af: de consultatiebureaus (0-4 jaar), de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) en algemeen maatschappelijk werk zijn alle drie door ten minste de helft van de kleine gemeenten genoemd. Andere voorzieningen die door meer dan dertig procent van de kleine gemeenten genoemd zijn met betrekking tot de informatiefunctie zijn peuterspeelzalen, leerplichthandhaving, bureau Halt, Speel-o-theek en bibliotheek (zie verder tabel 2, bijlage 4).

Op basis van de naamgeving zou verondersteld kunnen worden dat Jongeren Informatie Punten (JIP) een belangrijke rol spelen in de informatieverstrekking aan jongeren. Kleine gemeenten beschikken echter zelden over een JIP. Een JIP dat niet in de eigen gemeente gelegen is, zal weinig effectief zijn getuige de volgende uitspraak.

“De fysieke afstand van vijftien kilometer tot het JIP is te groot. Er wordt geen gebruik van gemaakt.”

Beleidsmedewerker kleine gemeente, middengroep jeugdbeleid.

Ruim tachtig procent van de kleine gemeenten heeft, met gemiddeld bijna acht voorzieningen, afspraken gemaakt over de te bereiken doelgroep. Ruim zestig procent gemeenten heeft met gemiddeld bijna zes voorzieningen afspraken gemaakt over de te leveren prestaties. Kleine gemeenten verschillen onderling sterk van elkaar met betrekking tot het aantal en het soort voorzieningen waarmee zij afspraken hebben gemaakt. Het beeld daarbij is het zelfde als het hierboven beschreven beeld van de voorzieningen waarvoor gemeenten taken hebben vastgelegd.

Behalve informatie over opvoeden en opgroeien is het belangrijk dat er binnen een gemeente een goed overzicht bestaat over het voorzieningenaanbod. Dat er, met andere woorden, een sociale kaart is. In bijna tweederde van de kleine gemeenten is (nog) geen sociale kaart voorhanden. In de kleine gemeenten die wel een sociale kaart hebben, is deze in beperkte mate beschikbaar voor ouders en kinderen.

Signaleringsfunctie

Tachtig procent van de kleine gemeenten heeft schriftelijk vastgelegd welke voorzieningen een taak hebben op het gebied van signalering. Ook op de signaleringsfunctie blijkt sprake van grote diversiteit tussen de kleine gemeenten. Het aantal voorzieningen waarvoor de signaleringsfunctie is vastgelegd, kan uiteenlopen van één tot meer dan drieëntwintig. Gemiddeld is de signaleringsfunctie voor ongeveer acht voorzieningen vastgelegd.

In de meeste gemeenten hebben in ieder geval de consultatiebureaus (0-4 jaar) en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) een signaleringstaak. Daarnaast hebben in veel kleine gemeenten peuterspeelzalen, leerplichthandhaving, algemeen maatschappelijk werk, het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, het jongerenwerk, het basisonderwijs en de politie (alle door ten minste eenderde van de kleine gemeenten genoemd) een signaleringstaak. Er zijn echter nog veel andere voorzieningen waarvoor een aantal kleine gemeenten heeft vastgelegd dat zij een signaleringstaak hebben (zie tabel 2, bijlage 5).

Ruim tweederde van de kleine gemeenten heeft afspraken gemaakt over hetgeen gesignaleerd moet worden, over de rapportage van prestaties op het terrein van signalering en over de registratie van gesignaleerde problemen. Een veel kleiner deel van de kleine gemeenten heeft met voorzieningen afspraken gemaakt over wat zij moeten presteren. Iets minder dan tweederde van de kleine gemeenten heeft budgetten voor activiteiten op het gebied van signalering (zie voor meer details de tabellen 1, 3, 5, 7, 9 en 11 van bijlage 5).

De voorzieningen waarvoor kleine gemeenten de signaleringstaak hebben vastgelegd in beleid zijn ook de voorzieningen waarmee kleine gemeenten concrete afspraken hebben gemaakt (zie ook tabel 4, 6, 8, 10 en 12 in bijlage 5).

Toegangsfunctie

Ruim zestig procent van de kleine gemeenten heeft schriftelijk vastgelegd welke voorzieningen een taak hebben met betrekking tot de toegangsfunctie. Ook hier zijn de verschillen tussen de kleine gemeenten groot: het aantal voorzieningen waarvoor kleine gemeenten hebben vastgelegd dat zij een taak hebben op de toegangsfunctie, loopt uiteen van één tot meer dan twintig. Gemiddeld is voor ongeveer acht voorzieningen vastgelegd dat zij een toegangstaak hebben. Met name de consultatiebureaus (0-4 jaar), de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) en het maatschappelijk werk hebben een toegangstaak gekregen. Andere voorzieningen die in veel kleine gemeenten een rol spelen in deze functie zijn leerplichthandhaving, het basisonderwijs, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, netwerken 12+, politie, Bureau Jeugdzorg, peuterspeelzalen, en politie (alle door meer dan 20% van de kleine gemeenten genoemd, zie verder tabel 2, bijlage 6).

Ongeveer de helft van de kleine gemeenten heeft met betrekking tot de toegangsfunctie afspraken met voorzieningen gemaakt over prestaties, rapportage en registratie. Bovendien kent ongeveer de helft van de kleine gemeenten één of meer voorzieningen een budget toe voor het uitvoeren van activiteiten op het terrein van de toegangsfunctie. De voorzieningen waarmee de verschillende afspraken zijn gemaakt en die hiervoor een budget ontvangen zijn vooral consultatiebureaus (0-4 jaar), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar), algemeen maatschappelijk werk, leerplichthandhaving en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt.

In vergelijking met vooral de grote gemeenten spelen netwerken in kleine gemeenten een veel beperktere rol in het beleid met betrekking tot toegang. Dat hangt waarschijnlijk samen met het feit dat bijna een kwart van de kleine gemeenten geen netwerken heeft waarin signalerende en hulpbiedende voorzieningen participeren. Er is geen significant verband tussen het aantal inwoners binnen kleine gemeenten en het al dan niet hebben van netwerken op uitvoeringsniveau.

Onderstaande cases laten duidelijk zien dat netwerken voor individuele kleine gemeenten van wisselend belang kunnen zijn.

In deze kleine gemeente met veel beleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning functioneren al enige jaren twee uitvoeringsnetwerken. Daarnaast is in deze kleine gemeente een Regiegroep Jeugdbeleid in het leven geroepen. Deze netwerkstructuur is opgezet volgens het Kans-model. Kenmerkend voor deze structuur is de programmamanager als spin in het web. De netwerken functioneren naar volle tevredenheid en worden door zowel de gemeente als het veld als good practice aangemerkt.

In een andere kleine gemeente, met iets minder, maar nog steeds ‘aardig wat’ beleid, is recentelijk een jeugdhulpverleningsnetwerk 0-25-jarigen opgezet waarin diverse voorzieningen participeren. Er worden in deze gemeente pogingen gedaan om ook het (basis)onderwijs in het jeugdnetwerk te betrekken. Daarnaast wordt geïnvesteerd in contacten met het voortgezet onderwijs in omliggende gemeenten om beter zicht te houden op de 12-plussers.

In een kleine gemeente met weinig beleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning is geen netwerk.

“De situatie op dit moment vraagt niet echt om een netwerk. Vanuit de gemeente bestaat er wel enige behoefte aan en misschien ook wel bij een aantal instellingen. De vraag is alleen wie het initiatief gaat nemen. De gemeente komt er niet aan toe en de instellingen dringen niet erg sterk aan.”

Beleidsmedewerker kleine gemeente, weinig jeugdbeleid.

Voor de toegang tot de provinciale jeugdzorg is het belangrijk dat er goede contacten bestaan met Bureau Jeugdzorg. Om die reden participeert het Bureau Jeugdzorg in veel netwerken. In tien procent van de kleine gemeenten met netwerken op uitvoeringsniveau is Bureau Jeugdzorg echter noch op afroep noch structureel beschikbaar. Eveneens tien procent van de kleine gemeenten met netwerken op uitvoeringsniveau weet niet of Bureau Jeugdzorg beschikbaar is voor het netwerk.

Een andere manier om de toegang tot het hulpaanbod te organiseren is door te werken volgens een éénloketmodel. In een dergelijk model is er voor zowel jeugdigen, ouders als verwijzers één ‘loket’ waar men terecht kan met alle vragen en problemen op het terrein van opvoeden en opgroeien. Vijf procent van de kleine gemeenten werkt met een éénloketmodel.

Toegang tot het pedagogisch hulpaanbod, ten slotte, kan verbeteren door de deskundigheid op dit terrein bij lokale voorzieningen te laten bevorderen door Bureau Jeugdzorg. Dit gebeurt in elf procent van de kleine gemeenten.

Pedagogischehulpfunctie

Bijna tweederde van de kleine gemeenten heeft in haar beleid vastgelegd welke voorzieningen een taak hebben met betrekking tot het uitvoeren van de pedagogischehulpfunctie. Het aantal voorzieningen dat een taak heeft op de pedagogischehulpfunctie varieert binnen kleine gemeenten van één tot meer dan vijftien. Gemiddeld gaat het om ongeveer vijf voorzieningen.

Iets minder dan de helft van de kleine gemeenten heeft afspraken gemaakt over te leveren prestaties en over de registratie met betrekking tot deze functie. Ongeveer de helft van alle kleine gemeenten heeft afspraken gemaakt met voorzieningen over de vorm van hulp die zij moeten bieden en over de rapportage van de geleverde prestaties.

Eenzelfde deel van de gemeente geeft een of meer voorzieningen een budget voor activiteiten op het gebied van pedagogische hulp. Het gemiddeld aantal voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt ligt op drie à vier.

Ondanks het feit dat bijna de helft van de kleine gemeenten afspraken heeft gemaakt over bijvoorbeeld de rapportage van geleverde prestaties, kan nog geen tien procent van de kleine gemeenten informatie geven over het aantal deelnemers dat in 2002 was bereikt met diverse activiteiten op het terrein van lichte pedagogische hulpverlening als bijvoorbeeld pedagogische spreekuren of oudercursussen.

Op de pedagogischehulpfunctie tekent zich zeer nadrukkelijk een top drie van ‘meest betrokken’ voorzieningen af. Deze bestaat uit consultatiebureaus (0-4 jaar), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) en algemeen maatschappelijk werk. In zo’n tachtig procent van de kleine gemeenten die de pedagogischehulpfunctie in beleid hebben vastgelegd, hebben deze voorzieningen een taak gekregen. Met de consultatiebureaus, jeugdgezondheidszorg en algemeen maatschappelijk werk zijn ook de meeste afspraken gemaakt en hen wordt het meest frequent een budget toegekend voor activiteiten met betrekking tot lichte pedagogische hulp. Andere voorzieningen die in ten minste dertien procent van de kleine gemeenten de taak hebben lichte pedagogische hulp te bieden zijn: schoolmaatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg, peuterspeelzalen, schoolbegeleidingsdienst, het basisonderwijs, leerplichthandhaving en het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt. Met deze voorzieningen is door een beperkt aantal kleine gemeenten ook specifieke afspraken gemaakt (zie voor meer details de verschillende tabellen in bijlage 7).

Ruim eenderde van de kleine gemeenten weet niet hoe het aanbod van lichte pedagogische hulp in de gemeente wordt afgestemd of streeft geen afstemming van het aanbod na. Wanneer het aanbod wel wordt afgestemd, gebeurt dat ongeveer even vaak door middel van netwerken op lokaal niveau als door netwerken op regionaal niveau. Bijna tien procent van de

kleine gemeenten heeft afspraken gemaakt met de provincie over afstemming van het aanbod van lichte pedagogische hulp.

Coördinatiefunctie

Ongeveer eenderde van de kleine gemeenten heeft in beleid vastgelegd welke voorzieningen een coördinerende taak hebben. Gemiddeld zijn vier voorzieningen genoemd. Met gemiddeld twee tot drie van deze voorzieningen zijn afspraken gemaakt over de te coördineren situaties, over rapportage, prestaties en registratie. Een kwart van de kleine gemeenten geeft voorzieningen een budget voor coördinatieactiviteiten.

In de kleine gemeenten heeft het maatschappelijk werk het meest de coördinerende taak gekregen. Op elk van bovengenoemde afspraken wordt zij veel vaker dan andere voorzieningen genoemd. Andere voorzieningen die taken vervullen op het gebied van coördinatie zijn jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar), leerplicht, Bureau Jeugdzorg en het consultatiebureau (0-4 jaar) (zie voor meer details de verschillende tabellen in bijlage 8).

2.3 Beleid in middelgrote gemeenten

Het komt nauwelijks voor dat middelgrote gemeenten geen beleid hebben geformuleerd op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. De gemeenten met nul functies hebben op hun vragenlijst aangegeven niet te weten of er beleid is geformuleerd op de verschillende functies. Tweederde van de middelgrote gemeenten heeft op ten minste vier van de vijf functies die door het Bestuurlijk Overleg zijn vastgelegd, beleid geformuleerd (zie tabel 2.3).

Tabel 2.3 Aantal functies waarop middelgrote gemeenten beleid hebben geformuleerd

Aantal functies waarop beleid geformuleerd	Percentage middelgrote gemeenten (n=95)
0 functies	3%
1 functie	2%
2 functies	13%
3 functies	17%
4 functies	33%
5 functies	33%

Als er op minder dan vijf functies beleid is geformuleerd, ontbreekt vrijwel altijd de coördinatiefunctie. Het aantal middelgrote gemeenten dat op deze functie beleid heeft geformuleerd, blijft met 44 procent sterk achter bij de andere functies, met name bij de signaleringsfunctie waarop bijna alle middelgrote gemeenten, namelijk 93 procent, beleid hebben geformuleerd. Ook op de informatiefunctie en de toegangsfunctie heeft een zeer groot deel van de gemeenten beleid (respectievelijk 87% en 85%). De lichte hulpfunctie blijft daar een beetje

bij achter al heeft ook op deze functie ruim driekwart van de middelgrote gemeenten beleid geformuleerd.

Evenals bij de kleine gemeenten is er onder de middelgrote gemeenten sprake van een grote diversiteit voor wat betreft het aantal en het soort voorzieningen waarvoor zij beleid geformuleerd hebben. Dat loopt op de informatiefunctie bijvoorbeeld uiteen van één tot 26 voorzieningen. Gemiddeld is voor 8,6 voorzieningen vastgelegd dat zij een taak hebben op het gebied van de informatiefunctie (zie ook tabel 1 in bijlage 4).

Voor consultatiebureaus (0-4 jaar) en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) is op alle functies behalve de coördinatiefunctie door de meeste middelgrote gemeenten vastgelegd dat zij een taak hebben (zie tabel 2 in bijlage 4, 5, 6, 7, en 8). Met name op de functies signalering en informatie worden deze twee voorzieningen door een veel vaker genoemd dan andere voorzieningen. Andere voorzieningen waarvoor veel gemeenten op verschillende functies de verantwoordelijkheid hebben vastgelegd, zijn leerplicht en, in iets mindere mate, het Regionaal Meld- en Coördinatiecentrum, het algemeen maatschappelijk werk en het schoolmaatschappelijk werk. De diversiteit is ook hier echter groot. Op de informatiefunctie bijvoorbeeld zijn achttien voorzieningen door ten minste twintig procent van de middelgrote gemeenten aange-merkt als voorzieningen met een informerende taak.

Afspraken

De meeste middelgrote gemeenten die beleid hebben geformuleerd, hebben ook specifieke afspraken gemaakt met voorzieningen. Het komt een heel enkele keer voor dat een gemeente wel specifieke afspraken heeft gemaakt met voorzieningen, maar niet in beleid heeft vastgelegd dat deze voorzieningen bepaalde taken hebben. Vooral op de informatie-, de signalerings- en de toegangsfunctie zijn door middelgrote gemeenten afspraken gemaakt met voorzieningen (zie tabel 2.4). Dat is iets minder het geval met betrekking tot de pedagogische hulpfunctie en beduidend minder met betrekking tot de coördinatiefunctie.

Tabel 2.4 Percentage middelgrote gemeenten met type afspraken per functie

	Beleid	Budget	Prestaties	Rapportage	Registratie	Anders
Informatiefunctie	87%	n.v.t.	81%	n.v.t.	n.v.t.	86% ¹
Signaleringsfunctie	93%	77%	78%	82%	85%	88% ²
Toegangsfunctie	85%	76%	75%	81%	80%	n.v.t.
Lichtehulpfunctie	76%	68%	60%	66%	66%	75% ³
Coördinatiefunctie	44%	37%	32%	38%	39%	42% ⁴

¹Afspraken over de doelgroep, ²Afspraken over wat gesignaleerd moet worden, ³Afspraken over de vorm van hulp die geboden moet worden, ⁴Afspraken over te coördineren situaties.

De meest genoemde voorzieningen waarmee middelgrote gemeenten afspraken hebben gemaakt zijn consultatiebureaus (0-4 jaar), leerplichthandhaving, het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar).

Informatiefunctie

87 procent van de middelgrote gemeenten heeft in beleid vastgelegd welke voorzieningen de taak hebben om ouders en kinderen te voorzien van informatie over opvoeden en opgroeien. Er zijn grote verschillen tussen middelgrote gemeenten voor wat betreft het aantal voorzieningen dat die taak heeft gekregen. Dat loopt namelijk uiteen van één tot meer dan twintig voorzieningen. Het betreft gemiddeld ongeveer negen voorzieningen per gemeente. Het consultatiebureau (0-4 jaar) en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) hebben in veel middelgrote gemeenten (ten minste 70%) de taak kinderen en opvoeders te informeren. Andere voorzieningen die in een groot aantal (ten minste 30%) middelgrote gemeenten een taak hebben op het gebied van informatie zijn het algemeen maatschappelijk werk, leerplichthandhaving, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, peuterspeelzalen, Bureau Halt, schoolmaatschappelijk werk, Jongeren Informatie Punt, Bureau Jeugdzorg en Steunpunt Opvoeding. Dit zijn ook de voorzieningen waarmee middelgrote gemeenten specifieke afspraken hebben gemaakt over prestaties en over de doelgroep die van informatie moet worden gezien. Ten minste 81 procent van de middelgrote gemeenten heeft dergelijke afspraken gemaakt.

Iets meer dan de helft van de middelgrote gemeenten heeft geen sociale kaart. In de gemeenten die wel een sociale kaart hebben, is deze vooral beschikbaar voor professionals en medewerkers van de gemeente. Zo'n tien procent van de middelgrote gemeenten heeft een sociale kaart in de vorm van een website. Ook kan in zo'n tien procent van de middelgrote gemeenten de sociale kaart verkregen worden bij instellingen die werkzaam zijn op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning.

Signaleringsfunctie

De signaleringstaak is door 93 procent van de middelgrote gemeenten schriftelijk vastgelegd voor voorzieningen. Het aantal voorzieningen waarvoor een signaleringstaak is vastgelegd, kan sterk per middelgrote gemeente verschillen. In een aantal gemeenten is de signaleringstaak voor één voorziening vastgelegd, in een aantal andere gemeenten betreft dat meer dan twintig voorzieningen. Gemiddeld hebben ongeveer negen voorzieningen een signaleringstaak.

Veel middelgrote gemeenten hebben specifieke afspraken gemaakt met voorzieningen over wat gesignaleerd dient te worden (85%), over de registratie van gesignaleerde problemen (85%), de rapportage van prestaties (85%) en het soort prestaties dat geleverd dient te wor-

den (78%). In 77 procent van de middelgrote gemeenten is er een budget voor signaleringsactiviteiten van voorzieningen.

De consultatiebureaus (0-4 jaar) en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) worden het vaakst genoemd als voorzieningen waarvoor schriftelijk is vastgelegd dat zij een signaleringstaak hebben. Ook op de verschillende afspraken zijn dit steeds de meest genoemde voorzieningen.

Andere voorzieningen die in een groot percentage van de middelgrote gemeenten een signaleringstaak hebben en waarmee afspraken zijn gemaakt, zijn: leerplichthandhaving, peuterspeelzalen, algemeen maatschappelijk werk, (alle in meer dan 50% van de middelgrote gemeenten), Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, jongerenwerk, basisonderwijs en schoolmaatschappelijk werk (zie voor meer details over de signaleringstaak bijlage 5).

Toegangsfunctie

Ook met betrekking tot de toegangsfunctie is in het overgrote deel, namelijk 85 procent, van de middelgrote gemeenten beleid geformuleerd. Ook hier is weer sprake van grote diversiteit. Er zijn gemeenten die de toegangstaak voor maar één voorziening schriftelijk hebben vastgelegd. Er zijn er ook die de toegangstaak voor meer dan twintig voorzieningen hebben vastgelegd. Gemiddeld gaat het om ongeveer negen voorzieningen.

Een groot deel van de middelgrote gemeenten heeft specifieke afspraken gemaakt met voorzieningen over rapportage (81%), registratie (80%), en prestaties (75%). Gemiddeld is met vier voorzieningen dit soort afspraken gemaakt. 76 procent van de middelgrote gemeenten geeft één of meer voorzieningen (gemiddeld vijf) een budget voor activiteiten met betrekking tot de toegangstaak.

Er is een duidelijke top vier van voorzieningen die in middelgrote gemeenten een taak hebben gekregen op het gebied van toegang. Het zijn consultatiebureaus (0-4 jaar) (61%), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) (57%), algemeen maatschappelijk werk (53%), en leerplichthandhaving (48%). Dit zijn ook de meest genoemde voorzieningen op de verschillende afspraken. Andere voorzieningen waarvoor in ten minste een kwart van de middelgrote gemeenten is vastgelegd dat zij een toegangstaak hebben, zijn: jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, zorgstructuren VO, Bureau Jeugdzorg, netwerken 12+, peuterspeelzalen, basisonderwijs, buurtnetwerken 0-12, en Jeugd Preventie Project (zie voor meer details de tabellen in bijlage 6).

In vrijwel alle middelgrote gemeenten zijn netwerken op uitvoeringsniveau. Bureau Jeugdzorg participeert in vrijwel alle middelgrote gemeenten in de netwerken, hetzij structureel, hetzij op afroep. Bureau Jeugdzorg participeert vooral in de zorgstructuren in het onderwijs.

Twintig procent van de middelgrote gemeenten heeft afspraken gemaakt met Bureau Jeugdzorg over deskundigheidsbevordering ten behoeve van toegang naar pedagogische hulp. In elf procent van de middelgrote gemeenten wordt met een éénloketmodel gewerkt. Bureau Jeugdzorg zit in elk van deze gemeenten achter het loket. Daarnaast zitten vooral consultatiebureaus (0-4 jaar), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) en maatschappelijk werk achter het loket.

Pedagogischehulpfunctie

Iets meer dan driekwart van de middelgrote gemeenten heeft schriftelijk vastgelegd welke voorzieningen de taak hebben om lichte pedagogische hulp te verlenen. Gemiddeld is die taak voor ongeveer vijf voorzieningen vastgelegd. Daarnaast heeft een groot deel van de middelgrote gemeenten afspraken gemaakt over de vorm van hulp die geboden moet worden (75%), over de rapportage (66%), over de registratie (66%), en over prestaties (60%). Ruim tweederde van de middelgrote gemeenten heeft een budget voor activiteiten op het gebied van lichte pedagogische hulp. Ondanks de verschillende afspraken die middelgrote gemeenten hebben gemaakt met voorzieningen heeft bijna negentig procent geen zicht op het aantal personen dat in 2002 bereikt is met pedagogische spreekuren. Op het bereik van andere activiteiten is het zicht nog beperkter.

Consultatiebureaus (0-4 jaar), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) en algemeen maatschappelijk werk zijn de belangrijkste voorzieningen op de pedagogische hulpfunctie. Andere voorzieningen die in een relatief groot percentage (ten minste 10%) middelgrote gemeenten een rol toebedeeld hebben gekregen met betrekking tot lichte pedagogische hulp zijn: schoolmaatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg, peuterspeelzalen, leerplichthandhaving, jongerenwerk en Steunpunt Opvoeding.

De meeste middelgrote gemeenten stemmen het aanbod van lichte pedagogische hulp af. In bijna de helft van de gemeenten gebeurt dat in netwerken op lokaal niveau. Zo'n twintig procent van de gemeenten doet dat in netwerken op regionaal niveau en tien procent heeft hierover afspraken gemaakt met de provincie. Ongeveer eenvijfde van de gemeenten weet niet of het aanbod wordt afgestemd of streeft geen afstemming van het aanbod na.

Coördinatiefunctie

Op de coördinatiefunctie is door minder dan de helft van de middelgrote gemeenten beleid geformuleerd. 44 procent heeft schriftelijk vastgelegd welke voorzieningen een taak hebben in de coördinatie van zorg voor gezinnen met meerdere problemen. Gemiddeld is deze taak voor vier voorzieningen vastgelegd. Meest genoemde voorziening is algemeen maatschappelijk werk maar ook leerplichthandhaving, het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, consultatiebureaus (0-4 jaar), en jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) zijn door ten minste tien procent

van de middelgrote gemeenten genoemd. Dit zijn ook de voorzieningen waarmee gemeenten specifieke afspraken hebben gemaakt. Het betreft afspraken over de te coördineren situaties (42%), over registratie (39%), over rapportage (38%), en over prestaties (32%). 37 procent van de middelgrote gemeenten geeft gemiddeld drie voorzieningen een budget voor activiteiten op het terrein van de coördinatietaak.

2.4 Beleid in grote gemeenten

Grote gemeenten hebben vaker beleid geformuleerd op alle vijf de functies dan middelgrote en kleine gemeenten (zie tabel 2.5). Zij zijn in dat opzicht een stap verder dan middelgrote en vooral kleine gemeenten. Net als in de kleine en middelgrote gemeenten is er het minst beleid geformuleerd op het terrein van de coördinatiefunctie.

Opvallend is dat de top drie van functies waarop grote gemeenten beleid hebben geformuleerd, bestaat uit de signalerings- en toegangsfunctie (beide 97%) en de pedagogischehulpfunctie (94%), terwijl die in middelgrote en kleine gemeenten wordt gevormd door signalering, informatie en toegang. Voor alle vijf de functies geldt dat het percentage grote gemeenten dat daarop beleid heeft geformuleerd veel groter is dan het percentage middelgrote en kleine gemeenten. Dat verschil is met name groot op de toegangsfunctie, de pedagogischehulpfunctie en de coördinatiefunctie.

De samenhang tussen het beleid op de verschillende functies is groot. Negentig procent van de grote gemeenten heeft op ten minste vier van de vijf functies beleid geformuleerd (zie tabel 2.5).

Tabel 2.5 Aantal functies waarop grote gemeenten beleid hebben geformuleerd

Aantal functies waarop beleid geformuleerd	Percentage grote gemeenten (n=38)
0 functies	3%
1 functie	3%
2 functies	3%
3 functies	3%
4 functies	37%
5 functies	53%

Grote gemeenten hebben ook vaak meerdere afspraken gemaakt met voorzieningen. Er is nauwelijks verschil tussen de verschillende soorten afspraken en de verschillende functies (zie tabel 2.6). Alleen op de coördinatiefunctie zijn minder afspraken gemaakt dan op de andere functies.

Tabel 2.6 Percentage grote gemeenten met type afspraken per functie

	Beleid	Budget	Prestaties	Rapportage	Registratie	Anders
Informatiefunctie	92	n.v.t.	94	n.v.t.	n.v.t.	92% ¹
Signaleringsfunctie	97	86	83	88	91	89% ²
Toegangsfunctie	97	91	89	91	94	n.v.t.
Lichtehulpfunctie	94	91	89	90	94	88% ³
Coördinatiefunctie	72	63	45	56	56	61% ⁴

¹ Afspraken over de doelgroep, ² Afspraken over wat gesignaleerd moet worden, ³ Afspraken over de vorm van hulp die geboden moet worden, ⁴ Afspraken over te coördineren situaties.

Ondanks het feit dat vrijwel alle grote gemeenten op bijna alle functies beleid hebben geformuleerd en afspraken hebben gemaakt met voorzieningen is er sprake van een grote diversiteit tussen de grote gemeenten. Deze heeft vooral betrekking op de voorzieningen die invulling moeten geven aan de verschillende functies, zoals uit de beschrijving van de verschillende functies zal blijken.

Informatiefunctie

In het beleid van grote gemeenten loopt het aantal voorzieningen waarvoor de informatiefunctie is vastgelegd uiteen van één voorziening tot meer dan twintig. Gemiddeld hebben bijna elf voorzieningen in grote gemeenten een taak op het gebied van informatie.

In vrijwel alle gemeenten moeten het consultatiebureau (0-4 jaar) en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) kinderen en opvoeders voorzien van informatie. In veel grote gemeenten krijgen deze voorzieningen een budget voor activiteiten op het gebied van de informatiefunctie en zijn met deze voorzieningen afspraken gemaakt over de doelgroep die zij van informatie moeten voorzien en de prestaties die zij op dit gebied moeten leveren. Andere voorzieningen die veelal een informatietaak hebben en waarmee verschillende soorten afspraken zijn gemaakt, zijn peuterspeelzalen, schoolmaatschappelijk werk, Jongeren Informatie Punt, Bureau Halt, algemeen maatschappelijk werk, leerplichthandhaving, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, Bureau Jeugdzorg, het Steunpunt Opvoeding, en het basisonderwijs. Deze voorzieningen hebben in ten minste dertig procent van de grote gemeenten een informatietaak.

In ongeveer tweederde van de grote gemeenten is een sociale kaart beschikbaar, meestal voor professionals (in 40% van de grote gemeenten) of voor medewerkers van de gemeente (24%). In bijna een kwart van de grote gemeenten is de sociale kaart beschikbaar via een website.

Signaleringsfunctie

De signaleringsfunctie is in een aantal grote gemeenten voor minder dan vijf voorzieningen vastgelegd. In een aantal andere grote gemeenten zijn er meer dan 25 voorzieningen met een signaleringsfunctie. De verschillen tussen grote gemeenten zijn wat dat betreft aanzienlijk.

Gemiddeld is voor twaalf voorzieningen vastgelegd dat zij een signaleringstaak hebben. In bijna alle grote gemeenten hebben consultatiebureaus (0-4 jaar) een signaleringstaak. De signaleringstaak is in iets mindere mate vastgelegd voor jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar). Andere voorzieningen die in ten minste tweederde van de grote gemeenten een signaleringstaak hebben zijn leerplichthandhaving, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, schoolmaatschappelijk werk en de peuterspeelzalen. In ten minste 33 procent van de grote gemeenten hebben het algemeen maatschappelijk werk, het basisonderwijs, kinderdagverblijven, politie, Bureau Jeugdzorg, na- en buitenschoolse opvang, schoolbegeleidingsdienst, Bureau Halt, en brede scholen, speciaal basisonderwijs en het buurt- en clubhuiswerk een signaleringstaak.

Het aantal voorzieningen dat een budget ontvangt voor activiteiten op het terrein van signalering is beperkt. Het betreft meestal consultatiebureaus (0-4 jaar) en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar). Ook andere afspraken over bijvoorbeeld rapportage en registratie zijn vooral met consultatiebureaus (0-4 jaar) en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) gemaakt. Andere voorzieningen waarmee veel grote gemeenten afspraken hebben gemaakt op het terrein van signalering zijn leerplichthandhaving en het Regionale Meld- en Coördinatiepunt, peuterspeelzalen, het algemeen maatschappelijk werk en het jongerenwerk.

Toegangsfunctie

Met betrekking tot de toegangsfunctie spelen buiten consultatiebureaus (0-4 jaar), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar), leerplicht en algemeen maatschappelijk werk, verschillende netwerken een belangrijke rol. Gemeenten hebben taken op het gebied van toegang voor de verschillende netwerken vastgelegd en afspraken gemaakt. In ongeveer een derde van de grote gemeenten krijgen de netwerken een budget voor activiteiten op het terrein van de toegangstaak. Het betreft zowel netwerken die zijn opgezet rondom het onderwijs (vaker rondom het VO als om het PO) als buurtnetwerken. Ook met betrekking tot de toegangstaak hebben de meeste gemeenten afspraken gemaakt en taken vastgelegd voor consultatiebureaus (0-4 jaar) en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar). Andere voorzieningen die naast de Zorgstructuren VO en PO, de netwerken 12+ en de buurtnetwerken 0-12 veel (door tenminste 50% van de grote gemeenten) genoemd zijn: leerplichthandhaving, algemeen maatschappelijk werk, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk.

In alle grote gemeenten zijn netwerken op uitvoeringsniveau actief.⁴ Bureau Jeugdzorg participeert in alle gemeenten in ten minste één netwerk. Van structurele participatie is vooral sprake in de zorgstructuren VO. Voor zorgstructuren PO en buurtnetwerken 0-12-jarigen is Bureau Jeugdzorg vaker op afroep beschikbaar. Er zijn echter ook verschillende andere typen

⁴ Dit heeft betrekking op 33 grote gemeenten. Vijf van de responderende grote gemeenten hebben deze vraag niet beantwoord.

netwerken waarin Bureau Jeugdzorg, hetzij structureel, hetzij op afroep participeert (zie tabel 13 en 14 in bijlage 6).

Veel grote maar ook middelgrote gemeenten hechten veel waarde aan netwerken die in hun gemeente actief zijn. Netwerken worden vaak als good practice door gemeenten naar voren gebracht. Meer daarover is te lezen in hoofdstuk 5.

In zestien procent van de grote gemeenten wordt gewerkt met een éénloketmodel. Vooral consultatiebureaus (0-4 jaar), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar), Bureau Jeugdzorg, maatschappelijk werk en schoolmaatschappelijk werk zitten achter dit loket.

Ongeveer eenderde van de grote gemeenten heeft afspraken gemaakt met Bureau Jeugdzorg over de deskundigheidsbevordering bij lokale voorzieningen inzake verwijzingen.

Pedagogischehulpfunctie

Grote gemeenten hebben veelal voor consultatiebureaus (0-4 jaar), de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar), het schoolmaatschappelijk werk, het algemeen maatschappelijk werk en Bureau Jeugdzorg vastgelegd dat zij de taak hebben pedagogische hulp te bieden. Andere voorzieningen die in ten minste een vijfde van de grote gemeenten die taak toebedeeld hebben gekregen, zijn Steunpunt Opvoeding, leerplichthandhaving, schoolbegeleidingsdienst, basisonderwijs, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, Bureau Halt en brede scholen. Met bovengenoemde voorzieningen hebben veel grote gemeenten ook afspraken gemaakt over bijvoorbeeld de vorm van hulp die verleend moet worden, prestaties, rapportage en registratie. Het zijn tevens de voorzieningen die vaak een budget ontvangen voor het verlenen van lichte pedagogische hulp. De diversiteit tussen grote gemeenten is op de pedagogischehulpfunctie beperkter dan op de informatie-, de signalerings- en de toegangsfunctie.

De afspraken die veel grote gemeenten gemaakt hebben met voorzieningen hebben waarschijnlijk niet in alle gevallen betrekking op het bereik van verschillende activiteiten op het gebied van lichte pedagogische hulp. Ongeveer eenderde van de grote gemeenten weet wat in 2002 het bereik was van huisbezoek in het kader van bijvoorbeeld Home-start of opvoedingssteun aan huis. Van het bereik van andere activiteiten op het terrein van lichte pedagogische hulpverlening is een nog kleiner deel van de grote gemeenten op de hoogte (zie voor meer details tabel 13, bijlage 7).

In de meeste grote gemeenten wordt het lichte pedagogische hulpaanbod op beleidsniveau afgestemd. Dat gebeurt in driekwart van de grote gemeenten door middel van netwerken op lokaal niveau. Een kwart van de grote gemeenten stemt het aanbod van lichte pedagogische hulp af door middel van netwerken op regionaal niveau. Een klein percentage heeft hierover afspraken gemaakt met de provincie. In vijftien procent van de grote gemeenten wordt geen

samenhangend aanbod van lichte pedagogische hulp nagestreefd op beleidsniveau of weet men niet hoe de lichte pedagogische hulp op beleidsniveau wordt afgestemd.

Coördinatiefunctie

Gemiddeld is de coördinatietaak in grote gemeenten toebedeeld aan drie voorzieningen. Dat betreft meestal Bureau Jeugdzorg, algemeen maatschappelijk werk en het schoolmaatschappelijk werk. Ook het consultatiebureau (0-4 jaar) en de jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) hebben in een redelijk aantal gemeenten coördinatie taken toebedeeld gekregen (zie voor meer details de tabellen in bijlage 8). Er is weinig diversiteit tussen grote gemeenten op dit punt.

2.5 Samenvatting en conclusies

De meeste gemeenten, ruim negentig procent, hebben in mindere of meerdere mate beleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning geformuleerd. Dat wil zeggen dat zij, met betrekking tot ten minste één van de vijf functies die door het Bestuurlijk Overleg zijn vastgesteld, taken schriftelijk hebben vastgelegd voor voorzieningen. Het aantal functies waarop gemeenten beleid hebben geformuleerd, varieert sterk, met name tussen kleine en grote gemeenten (zie tabel 2.7). Van de grote gemeenten heeft negentig procent op ten minste vier van de vijf functies beleid geformuleerd. Van de kleine gemeenten heeft iets meer dan de helft op minstens vier functies beleid geformuleerd. De middelgrote gemeenten zitten daartussenin: ongeveer tweederde heeft op vier of vijf functies beleid geformuleerd.

Tabel 2.7 Aantal functies waarop kleine, middelgrote en grote gemeenten beleid hebben geformuleerd (in percentage gemeenten)

Aantal functies waarop beleid geformuleerd	Klein (n=119)	Middelgroot (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
0 functies	10%	3%	3%	6%
1 functie	11%	2%	3%	6%
2 functies	14%	13%	3%	12%
3 functies	12%	17%	3%	12%
4 functies	25%	33%	37%	30%
5 functies	28%	33%	53%	33%

Het grootste deel van de gemeenten heeft beleid geformuleerd met betrekking tot de informatiefunctie (84%) en de signaleringsfunctie (87%) (zie tabel 2.8). Dat geldt in mindere mate voor de overige functies. Vooral met betrekking tot de coördinatiefunctie heeft een groot deel van de gemeenten (56%) geen taken vastgelegd voor voorzieningen. De percentages grote (72%), middelgrote (44%) en kleine gemeenten (35%) lopen op deze functie echter sterk uiteen.

Ongeveer driekwart van de gemeenten heeft beleid geformuleerd op de toegangsfunctie en de pedagogischehulpfunctie. Ook hier zijn de verschillen tussen kleine, middelgrote en grote gemeenten groot. Bijna alle grote gemeenten hebben op deze functies gemeenten beleid geformuleerd. Van de kleine gemeenten heeft nog geen tweederde taken vastgelegd voor voorzieningen met betrekking tot toegang en lichte pedagogische hulp. Ook het percentage middelgrote gemeenten blijft met name met betrekking tot lichte pedagogische hulp achter bij het percentage grote gemeenten dat hierop beleid heeft geformuleerd (76% versus 94%).

Tabel 2.8 Percentage kleine, middelgrote en grote gemeenten met beleid per functie

	Klein	Middelgroot	Groot	Totaal
Informatiefunctie	80%	87%	92%	84%
Signaleringsfunctie	80%	93%	97%	87%
Toegangsfunctie	62%	85%	97%	76%
Lichtehulpfunctie	65%	76%	94%	74%
Coördinatiefunctie	35%	44%	72%	44%

Afspraken

Een deel van de gemeenten die beleid hebben geformuleerd met betrekking tot de verschillende functies, heeft daarnaast specifieke afspraken gemaakt met voorzieningen. Dat betreft afspraken over prestaties die behaald dienen te worden, over rapportage, over doelgroepen en registratie. Daarnaast kent een groot aantal gemeenten voorzieningen een budget toe voor activiteiten op het gebied van een of meer functies. Grote gemeenten hebben meer van dergelijke afspraken gemaakt dan middelgrote en vooral kleine gemeenten.

Ondanks de afspraken die veel gemeenten hebben gemaakt met voorzieningen over prestaties en rapportage blijkt het overgrote deel van de gemeenten niet op de hoogte van het bereik van verschillende activiteiten op het gebied van lichte pedagogische hulp. Vooral van de kleine en middelgrote gemeente kon ten hoogste zo'n tien procent informatie geven over het bereik. Ook van de grote gemeenten heeft ten hoogste een derde inzicht in het bereik van activiteiten op het gebied van lichte pedagogische hulpverlening.

Voorzieningen

De diversiteit in het opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuningsbeleid komt ook tot uiting in de voorzieningen waarvoor gemeenten taken hebben vastgelegd. Er zijn op dit punt niet alleen grote verschillen tussen grote, middelgrote en kleine gemeenten. Ook tussen gemeenten uit dezelfde grootteklasse zijn de verschillen groot. Op de eerste plaats varieert het *aantal* voorzieningen waarvoor taken op de verschillende functies zijn vastgelegd. Binnen kleine gemeenten bijvoorbeeld loopt het aantal voorzieningen waarvoor is vastgelegd dat zij een signaleringstaak hebben uiteen van één tot meer dan 23.

Daarnaast is er grote verscheidenheid tussen gemeenten in de *soorten* voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt. Op alle functies tekent zich wel een duidelijke top drie van

voorzieningen af waarvoor de meeste gemeenten taken hebben vastgelegd. Gemeenten hebben vooral taken vastgelegd voor consultatiebureaus (0-4 jaar), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) en het algemeen maatschappelijk werk. Ook als gemeenten afspraken hebben gemaakt over bijvoorbeeld prestaties, is dat meestal met deze voorzieningen. Naast deze top drie is er echter nog een groot aantal voorzieningen dat in een deel van de gemeenten taken heeft op de verschillende functies. Met betrekking tot de informatie-, de signalerings- en de toegangsfuncties gaat het dan bijvoorbeeld om voorzieningen als het peuterspeelzaalwerk, leerplicht, Bureau Halt enzovoort.

Er is een aantal opvallende verschillen tussen vooral grote en kleine gemeenten voor wat betreft de voorzieningen die een rol spelen op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Zo heeft het schoolmaatschappelijk werk in veel grote gemeenten een belangrijke rol op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. In kleine gemeenten is dat zelden het geval. Dat hangt waarschijnlijk samen met het feit dat er in veel kleine gemeenten geen scholen voor Voorgezet Onderwijs zijn. Ook voor andere voorzieningen die gerelateerd zijn aan het Voortgezet Onderwijs valt op dat daarmee door grote en middelgrote gemeenten beduidend vaker afspraken zijn gemaakt dan door kleine gemeenten. Bureau Jeugdzorg speelt met betrekking tot toegang en met name pedagogische hulp in grote gemeenten veel vaker een rol dan in kleine gemeenten. Bureau Jeugdzorg is in grote gemeenten ook vaker structureel beschikbaar voor verschillende netwerken dan in kleine gemeenten. Dat hangt overigens ook samen met het feit dat in een kwart van de kleine gemeenten nog geen netwerken op uitvoeringsniveau actief zijn. In vrijwel alle grote en middelgrote gemeenten zijn wel netwerken actief.

Veel gemeenten beschikken niet over een sociale kaart, dat wil zeggen overzicht van het voorzieningenaanbod in de gemeente. Met name in kleine gemeenten is een dergelijk overzicht nog niet voorhanden. Ongeveer de helft van de middelgrote gemeenten heeft een sociale kaart. Van de grote gemeenten heeft tweederde een sociale kaart.

Een beperkt aantal gemeenten werkt volgens een éénloketmodel. In dit model is er één 'loket' voor opvoeders en verwijzers waar men terecht kan met alle vragen en problemen op het terrein van opvoeden en opgroeien.

3 SAMENWERKING EN ONDERSTEUNING

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag of en hoe gemeenten op de verschillende functies met andere gemeenten samenwerken. Daarnaast gaan we in op de ondersteuning die gemeenten daarbij ervaren van provincies en rijk. In de slotparagraaf vatten we de bevindingen uit het hoofdstuk nog eens kort samen.

3.2 Samenwerking tussen gemeenten op de functies

De meeste gemeenten werken op één of meer functies samen met andere gemeenten.¹ Gemiddeld werken gemeenten op 1,2 functies samen met andere gemeenten. Voor kleine gemeenten ligt dat gemiddeld iets hoger en voor middelgrote en grote gemeenten iets lager, maar er is geen significant verschil.

Gemeenten werken vooral samen op het gebied van signalering en toegang en in mindere mate op het gebied van pedagogische hulp en coördinatie. Kleine gemeenten werken zowel op het gebied van signalering, als op het gebied van toegang, als op het gebied van pedagogische hulp iets vaker samen dan grote gemeenten. Ook in vergelijking met middelgrote gemeenten werken kleine gemeenten iets vaker samen op het gebied van signalering en pedagogische hulp. Op de coördinatiefunctie werken kleine gemeenten beduidend meer samen dan middelgrote en grote gemeenten.

Tabel 3.1 Samenwerking tussen gemeenten op functies, uitgesplitst naar groottecategorie gemeenten (percentages)

	Klein	Middelgroot	Groot	Totaal
Signalering	48%	43%	40%	45%
Toegang	52%	54%	46%	52%
Pedagogische hulp	35%	25%	27%	30%
Coördinatie	28%	8%	11%	19%

In de praktijk is samenwerking zelden geformuleerd op basis van de functies signalering, toegang, pedagogische hulp of coördinatie, maar bestaan er regionale samenwerkingsverbanden op het terrein van bijvoorbeeld jeugdzorg of onderwijs. In deze samenwerkingsverbanden komen ook zaken aan bod die liggen op het terrein van opvoed-, opgroei-, en gezinsonder-

¹ Samenwerking tussen gemeenten op de informatiefunctie is in het onderzoek buiten beschouwing gelaten.

steuning en de afzonderlijke functies op dat gebied. In groepsgesprekken kwam verschillende kanten ter sprake dat gemeenten die op geen van de functies zeiden samen te werken in praktijk wel degelijk deel uitmaakten van regionale samenwerkingsverbanden.

“We werken samen met gemeenten uit de regio. Er is een platform jeugdbeleid-jeugdzorg dat op initiatief van de provincie is ontstaan. Bijeenkomsten van het platform worden ambtelijk voorbereid. Er is twee keer per jaar bestuurlijke afstemming met de gedeputeerde. Daarnaast is er een platform jeugdgezondheid dat minimaal eens per twee maanden samenkomt, mede in verband met de invoering van het basistakenpakket. Dit platform bestaat al veel langer. Zaken met betrekking tot de Wet op Maatschappelijke Ondersteuning gaan we ook hier op elkaar afstemmen. De samenwerking met de andere gemeenten in de platforms loopt goed. Zowel ambtelijk als bestuurlijk zitten we behoorlijk op één lijn. De gemeenten stellen zich reëel op. Ze vinden eigen zeggenschap heel belangrijk en worden steeds kritischer naar instanties als de GGD. Onze gemeente wordt binnen het platform als volwaardig lid beschouwd terwijl slechts vier procent van de inwoners van de regio in onze gemeente woont. De andere drie gemeenten in het platform zijn veel groter.

Ook op onderwijsgebied is er samenwerking in het regionaal overleg leerplicht. De positie van onze gemeente hierin is lastig omdat middelbare scholieren uit onze gemeente naar verschillende gemeenten in verschillende provincies gaan. Dat betekent dat we eigenlijk aan meerdere regionale overleggen deel zouden moeten nemen maar daarvoor ontbreekt het aan tijd”.

Kleine gemeente, middengroep jeugdbeleid.

Een andere kleine gemeente financiert met buurgemeenten een regionaal netwerk.

“Er is een regionaal Netwerk 12+ waarin ook instellingen zoals bijvoorbeeld een school voor Voortgezet Onderwijs uit deze gemeente formeel participeren. Er is heel weinig input vanuit de school in het netwerk. Bijna alle jongeren uit onze gemeente gaan naar scholen voor Voortgezet Onderwijs in omliggende gemeenten. In het Netwerk 12+ worden individuele gevallen besproken. In het netwerk participeren instellingen als GGD, politie, scholen, Bureau Jeugdzorg en Halt. De gemeenten uit de regio betalen een organisatie voor sociaal cultureel werk voor de coördinatie van het netwerk. In oktober 2005 wordt opnieuw bekeken of door wordt gegaan met de financiering en welke afspraken daarover worden gemaakt. Nu levert iedere gemeente een bijdrage op grond van het inwoneraantal. Voor deze gemeente betekent dat een bedrag van 4000 euro per jaar. Er bestaat geen formeel overleg tussen gemeenten uit de regio. Wij overleggen alleen op informele basis met elkaar”.

Kleine gemeente, middengroep jeugdbeleid.

Gemeenten werken vooral met elkaar samen in het aansturen van voorzieningen (zie tabel 3.2, voor meer details zie tabel 16 bijlage 5, tabel 19 in bijlage 6 en 7 en tabel 17 in bijlage

8). Daarnaast komt het regelmatig voor dat gemeenten gezamenlijk ondersteuning inkopen op het gebied van signalering en toegang. Met betrekking tot de toegangsfunctie heeft ongeveer de helft van de samenwerkende gemeenten gezamenlijk afspraken gemaakt met Bureau Jeugdzorg. Ook hebben samenwerkende gemeenten met betrekking tot de toegangsfunctie vaker dan op de drie andere functies gezamenlijk een visie geformuleerd naar de provincie.

Tabel 3.2 Wat doen gemeenten samen? Uitgesplitst per functie (n = 252)

	Signalering	Toegang	Pedagogische Hulp	Coördinatie
Aansturing voorzieningen	28%	22%	18%	11%
Gezamenlijk inkopen	17%	11%	8%	6%
Visie naar provincie	16%	19%	5%	7%
Afspraken BJZ	-	21%	-	-
Overleg met netwerken	-	14%	-	-

3.3 Provinciale ondersteuning op de functies

Provincies² kunnen gemeenten op verschillende manieren ondersteunen op het gebied van opvoed-, opgroei en gezinsondersteuning. Er zijn provincies die gemeenten ondersteunen bij het opzetten van opvoedingssteunpunten. Daarnaast zijn er provincies die gemeenten inhoudelijk ondersteunen, bijvoorbeeld door middel van het aanleveren van voorlichtingsmateriaal of ondersteunen in de randvoorwaarden, bijvoorbeeld door middel van het faciliteren van een overlegstructuur.

Grote gemeenten ervaren gemiddeld op meer functies ondersteuning van de provincie dan middelgrote en kleine gemeenten. Grote gemeenten ervaren gemiddeld ondersteuning op 2,1 functies en middelgrote en kleine gemeenten op respectievelijk 1,2 en 1,4 functies. Ruim eenderde van de kleine en middelgrote gemeenten ervaart op geen enkele functie ondersteuning van de provincie.

Ten minste eenderde van de kleine gemeenten ervaart ondersteuning van de provincie op het terrein van informatie, signalering en/of toegang. Bijna een kwart van de kleine gemeenten ervaart provinciale ondersteuning op de pedagogischehulpfunctie en de coördinatiefunctie. De percentages onder de middelgrote gemeenten wijken hier nauwelijks van af. Alleen op de toegangsfunctie ervaart een beduidend groter deel van de middelgrote gemeenten ondersteuning dan kleine gemeenten. Het percentage middelgrote gemeenten dat ondersteuning ervaart op de coördinatiefunctie is aanmerkelijk lager dan het percentage kleine gemeenten. Vooral grote gemeenten ervaren dat zij ondersteund worden door de provincie. Op elk van de

² Waar provincies vermeld staat, worden zowel provincies als grootstedelijke regio's bedoeld.

functies is het percentage grote gemeenten dat ondersteuning van de provincie ervaart groter dan het percentage middelgrote en kleine gemeenten. Dat verschil is vooral groot op het terrein van pedagogische hulp.

Tabel 3.3 Provinciale ondersteuning op de vijf functies uitgesplitst naar gemeentegrootte-categorieën (in percentage gemeenten)

	Klein	Middelgroot	Groot	Totaal
Informatie	40%	40%	50%	42%
Signalering	40%	46%	61%	45%
Toegang	33%	44%	58%	41%
Pedagogische hulp	25%	27%	64%	32%
Coördinatie	23%	11%	41%	22%

Provincies geven zowel financiële als inhoudelijke ondersteuning als ondersteuning in de randvoorwaardelijke sfeer. Er is geen duidelijk patroon te ontdekken in de vorm van de ondersteuning die gemeenten ontvangen. Kleine gemeenten worden bijvoorbeeld met betrekking tot de informatiefunctie vooral ondersteund in de randvoorwaarden terwijl middelgrote en grote gemeenten op die functie voor financiële ondersteuning krijgen van de provincie (zie tabel 11, bijlage 4). Op de signaleringsfunctie daarentegen ontvangen kleine gemeenten juist financiële ondersteuning terwijl middelgrote en grote gemeenten met betrekking tot de signaleringsfunctie vooral inhoudelijk worden ondersteund door de provincie (zie tabel 18 van bijlage 5).

3.4 Ondersteuning van het Rijk

Alle gemeenten ontvangen op grond van de Welzijnswet geld van het Rijk (Gemeentefonds). Zij zouden daarnaast gebruik kunnen maken van specifieke uitkeringen van het Rijk, bijvoorbeeld VVE-gelden, bij het vormgeven van de vijf functies op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning.

Kleine gemeenten ervaren minder ondersteuning van het Rijk dan middelgrote gemeenten die op hun beurt weer minder ondersteuning van het Rijk ervaren dan grote gemeenten. Kleine gemeenten worden op gemiddeld 1,3 functies ondersteund door het Rijk, de middelgrote gemeenten op 1,8 functies en de grote gemeenten op 2,2 functies. Van de kleine gemeenten wordt 45 procent op geen enkele functie ondersteund door het Rijk.

“We zijn te klein om in aanmerking te komen voor GOA- en VVE-gelden omdat we net te weinig gewichtenleerlingen hebben”.

Kleine gemeente, middengroep jeugdbeleid.

Ook op de afzonderlijke functies, behalve de coördinatiefunctie, ontvangen vooral grote gemeenten ondersteuning van het Rijk (zie tabel 3.4). Met name op de pedagogischehulpfunctie is er een groot verschil tussen grote gemeenten enerzijds en middelgrote en kleine gemeenten anderzijds. Kleine en middelgrote gemeenten ervaren vooral ondersteuning van het Rijk op de informatie- en de signaleringsfunctie. Het percentage grote gemeenten dat ondersteuning ervaart, is op alle functies, behalve de coördinatiefunctie, 60 à 70 procent. Gemeenten ontvangen vooral financiële ondersteuning van het Rijk.

“We zijn net een volwaardige GSB-gemeente geworden. Als een van de weinige gemeenten zijn wij er in dit kader daardoor financieel iets op vooruit gegaan. Dit betekent dat een aantal projectpotjes nu structureler worden en dat we meer mogelijkheden voor sturing krijgen”.

Beleidsmedewerker grote gemeente, weinig jeugdbeleid.

Op het gebied van de informatiefunctie en de signaleringsfunctie ervaart ongeveer een vijfde van de gemeenten inhoudelijke ondersteuning van het Rijk. Het gaat daarbij vermoedelijk om ondersteuning zoals die door de VNG tijdens het project Lokaal Jeugdbeleid werd gegeven. Het betreffende project werd door het Rijk gefinancierd.

Tabel 3.4 Ondersteuning van het Rijk op de 5 functies, uitgesplitst naar gemeentegrootte-categorie

	Klein	Middelgroot	Groot	Totaal
Informatie	49%	63%	63%	56%
Signalering	42%	68%	73%	57%
Toegang	29%	40%	58%	37%
Pedagogische hulp	26%	31%	63%	33%
Coördinatie	13%	18%	15%	15%

3.5 Samenvatting en conclusies

Veel gemeenten ontvangen ondersteuning van provincie en rijk. In het geval van de provincies gaat het daarbij om zowel inhoudelijke als financiële ondersteuning als om ondersteuning in de randvoorwaarden. Als gemeenten door het Rijk ondersteund worden gaat het vooral om financiële ondersteuning. Op het terrein van de informatie- en de signaleringsfunctie ervaart een redelijk aantal gemeenten echter ook inhoudelijke ondersteuning van het Rijk. Grote gemeenten worden door provincies maar vooral door het Rijk meer ondersteund dan middelgrote en kleine gemeenten. Met name met betrekking tot de pedagogischehulpfunctie ervaren grote gemeenten meer ondersteuning dan middelgrote en kleine gemeenten van provincie en rijk. In het geval van het Rijk gaat dat vooral om financiële ondersteuning. Veel kleine gemeenten komen in tegenstelling tot middelgrote en grote gemeenten niet in aanmer-

king voor regelingen zoals VVE of GOA, laat staan GSB-gelden. Bijna de helft van de kleine gemeenten ontvangt geen enkele ondersteuning van het Rijk. Ongeveer een derde van de kleine en middelgrote gemeenten ontvangt geen ondersteuning van de provincie.

Ongeveer de helft van de gemeenten werkt samen met andere gemeenten. Kleine gemeenten werken iets vaker samen dan middelgrote en grote gemeenten. Vooral op het terrein van de coördinatiefunctie werken kleine gemeenten meer samen dan middelgrote en grote gemeenten. Op de andere functies zijn de verschillen klein.

4 KNELPUNTEN EN BEOORDELING VAN FUNCTIES

4.1 Inleiding

Een groot deel van de gemeenten in Nederland heeft in meerdere of mindere mate beleid geformuleerd op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning (zie hoofdstuk 2). In dit hoofdstuk beschrijven we de knelpunten die gemeenten daarbij ervaren. In paragraaf 4.2 focussen we op de knelpunten zelf: hoeveel knelpunten ervaren gemeenten en wat zijn de meest ervaren knelpunten? Is er een relatie met het aantal knelpunten dat gemeenten ervaren en hun beoordeling van het aanbod op de verschillende functies in de eigen gemeente? In deze paragraaf baseren we ons voornamelijk op gegevens die uit de vragenlijst naar voren zijn gekomen. Daarnaast illustreren we knelpunten aan de hand van uitspraken die gedaan zijn tijdens groeps gesprekken die met tien gemeenten gevoerd zijn (zie hoofdstuk 1 voor een beschrijving van de selectie van de gemeenten en de opbouw van de gesprekken).

In paragraaf 4.3 focussen we op de gemeenten. Daar worden de ervaren knelpunten van de tien gemeenten die aan een groeps gesprek hebben meegewerkt in hun lokale context gepresenteerd. Achter de knelpunten die in paragraaf 4.2 zijn beschreven, blijken dan soms andere knelpunten schuil te gaan. Aan het slot van het hoofdstuk vatten we de belangrijkste bevindingen nog eens samen en trekken we conclusies over de beoordeling van functies, de belangrijkste knelpunten en de achtergronden daarbij.

4.2 Knelpunten in en beoordeling van de functies

Aantallen knelpunten

De hoeveelheid knelpunten die gemeenten ervaren, hangt samen met de grootte van gemeenten. Op alle functies ervaren grote gemeenten meer knelpunten dan middelgrote gemeenten (zie tabel 4.1). Middelgrote gemeenten ervaren meer knelpunten dan kleine gemeenten.

Tabel 4.1 Gemiddeld aantal knelpunten dat gemeenten ervaren in het algemeen en per functie

	Klein	Middelgroot	Groot	Totaal
Algemeen	9,5	11,2	14,0	10,8
Informatie	1,8	2,3	2,9	2,2
Signalering	2,5	3,4	3,5	3,0
Toegang	3,1	4,2	5,2	3,8
Pedagogische hulp	1,8	2,0	2,8	2,1
Coördinatie	2,7	3,2	4,1	3,1

Beoordeling

Ondanks het feit dat grote gemeenten meer knelpunten ervaren dan middelgrote en kleine gemeenten, beoordelen zij het aanbod in hun gemeente niet slechter dan middelgrote en kleine gemeenten. In tabel 4.2 staat de gemiddelde beoordeling van de gemeenten per groottecategorie weergegeven voor de vijf functies.¹ Het overgrote deel van de gemeenten beoordeelt de situatie op de verschillende functies als goed noch slecht. Er is geen noemenswaardig verschil tussen kleine, middelgrote en grote gemeenten. Er is evenmin een verschil tussen gemeenten die veel en gemeenten die weinig jeugdbeleid hebben geformuleerd: gemeenten met veel beleid beoordelen het aanbod op de verschillende functies in hun gemeente even goed of slecht als gemeenten die weinig beleid hebben geformuleerd.

Er is ook nauwelijks verschil in de beoordeling van de verschillende functies. Alleen de coördinatiefunctie wordt iets negatiever beoordeeld dan de andere functies.

Tabel 4.2 Gemiddelde beoordeling van de functies per gemeentegrootteklasse¹

	Klein	Middelgroot	Groot	Totaal
Informatie	3,0	3,0	2,9	3,0
Signalering	2,9	2,9	2,9	2,9
Toegang	2,9	2,9	2,8	2,9
Pedagogische hulp	3,0	2,8	2,9	2,9
Coördinatie	2,6	2,4	2,3	2,5

¹ 1 = zeer slecht, 2 = slecht, 3 = goed noch slecht, 4 = goed, 5 = zeer goed.

Sterkte en onderlinge verhoudingen

De knelpunten die gemeenten noemen, wegen niet altijd even zwaar zo bleek uit de groepsgesprekken.² Het zijn zelfs niet altijd ‘knelpunten’ maar soms eerder ‘verbeterpunten’ of zelfs alleen maar ‘constatering’. Zo werd over een veel genoemd ‘knelpunt’ op de informatiefunctie in een groepsgesprek opgemerkt:

“We hebben beperkt zicht op de informatiebehoefte, dat klopt. Maar een knelpunt is het niet echt. Het is meer een constatering”.

Beleidsmedewerker kleine gemeente, veel jeugdbeleid.

Verskillende knelpunten liggen in elkaars verlengde of worden door een ander knelpunt versterkt, zoals bijvoorbeeld het gebrek aan capaciteit dat versterkt wordt door bezuinigingen. Ook liggen knelpunten op verschillende functies in elkaars verlengde: als het bereik van allochtonen op de informatiefunctie een knelpunt vormt, is de toeleiding van allochtonen ook vaak een knelpunt. Als het gebrek aan opvolging als knelpunt genoemd wordt bij de signale-

¹ Gemeenten hebben de praktijk op elk van de functies beoordeeld op een vijf puntsschaal. De schaal bevatte de volgende categorieën: 1 zeer slecht, 2 slecht, 3 goed noch slecht, 4 goed en 5 zeer goed.

² Op basis van de vragenlijst is geen informatie verkregen over de mate waarin knelpunten spelen in gemeenten.

ringsfunctie is een gebrek aan capaciteit op de pedagogische hulpfunctie ook een knelpunt. Uit de citaten uit de groepsgesprekken waarmee onderstaande paragrafen gelardeerd zijn, zal ook blijken dat in de praktijk een knelpunt niet op één functie begint en bij de volgende functie ophoudt. Het is zelfs moeilijk om een onderscheid te maken tussen algemene knelpunten en knelpunten op de afzonderlijke vijf functies.

Algemene knelpunten

Gemiddeld ervaren gemeenten ongeveer tien knelpunten bij het realiseren van een goed aanbod op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning (zie tabel 4.1).

De knelpunten die het meest genoemd zijn, betreffen: de beperkte sturingsmogelijkheden van de gemeente, weinig zicht op de vraag en behoeften van ouders en kinderen en bezuinigingen (zie tabel 4.3). Deze knelpunten worden door ongeveer tweederde van de gemeenten ervaren. Ook veel andere knelpunten worden echter door een groot aantal gemeenten ervaren. Inhoudelijk is een tweedeling te maken in de knelpunten. Op de eerste plaats zijn er knelpunten die betrekking hebben op het gebrek aan grip van gemeenten op de praktijk. Voorbeelden daarvan zijn de beperkte sturingsmogelijkheden die gemeenten ervaren en het beperkte zicht op de vraag en behoeften van ouders en kinderen. Op de tweede plaats betreft dat knelpunten in de randvoorwaardelijke sfeer. Dit betreft knelpunten als de bezuinigingen, de versnipperde aansturing door het Rijk en het tijdelijk karakter van financiering, maar ook de aansluiting tussen Bureau Jeugdzorg en lokale voorzieningen en de wachtlijsten bij Bureau Jeugdzorg.

Tabel 4.3 Algemene knelpunten die gemeenten ervaren bij het realiseren van een goed aanbod op het gebied van opvoed-, opgroei-, en gezinsondersteuning (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=139)	Middel (n=107)	Groot (n=41)	Totaal (n=287)
Beperkte sturingsmogelijkheden van de gemeente	62	64	71	64
Weinig zicht op vraag en behoeften van ouders en kinderen	61	63	59	61
Bezuinigingen	53	64	83	61
Bereik van ouders en kinderen die niet openstaan voor hulp	51	57	68	56
Aansluiting Bureau Jeugdzorg en lokale voorzieningen	56	52	59	55
Wachtlijsten Bureau Jeugdzorg	45	60	71	54
Versnipperde aansturing door het rijk	41	64	68	53
Onvoldoende zicht op effecten en resultaten van beleid	53	51	61	53
Tijdelijke karakter van financiering	38	60	78	52
Capaciteit Bureau Jeugdzorg	43	53	61	49
Gebrekkige financiële basis bij voorzieningen	42	39	54	43
Schotten tussen financieringsstromen	34	48	61	43
Gaten in aanbod door terugtrekken BJZ uit lokale domein	34	45	54	41
Meerdere financieringsstromen vanuit zowel provincie als rijk	29	48	51	39
Gebrek aan middelen voor jeugdgezondheidszorg	38	36	46	38
Maken van afspraken met provincie over aansluiting	33	34	39	34

Vervolg tabel 4.3

	Klein (n=139)	Middel (n=107)	Groot (n=41)	Totaal (n=287)
Integratie jeugdgezondheidszorg in het jeugdbeleid	33	39	22	34
Capaciteit schoolmaatschappelijk werk	22	42	59	34
Aansluiting van de justitieketen op de lokale voorzieningen	29	36	29	32
AMW heeft andere doelgroepen dan jeugd	24	24	51	28
Bereik van achterstandsgroepen	18	28	51	26
Capaciteit algemeen maatschappelijk werk	18	28	46	26
Samenwerking van het onderwijs met lokale voorzieningen	22	27	24	24
Bereik van (bepaalde groepen) allochtonen	9	21	49	19
OM/Justitie niet aanwezig op lokaal niveau	22	11	7	16
Insteek politie is repressie i.p.v. preventie	16	14	22	16
Wachlijsten speciaal onderwijs	13	10	37	15

Verschillen tussen kleine en grote gemeenten

Alhoewel er in zijn algemeenheid verschillen zijn tussen kleine, middelgrote en grote gemeenten, springt een aantal verschillen eruit (zie tabel 4.3). Het percentage grote gemeenten dat bezuinigingen als knelpunt noemt, is veel groter dan het percentage middelgrote en kleine gemeenten dat dit als knelpunt ervaart. Dat geldt ook voor het tijdelijke karakter van financiering. Beide knelpunten hangen wellicht samen met het feit dat grote gemeenten meer dan middelgrote en kleine gemeenten financiële ondersteuning van rijk en provincie ontvangen. Dat maakt hen kwetsbaarder voor bezuinigingen. De verschillen in knelpunten tussen grote, middelgrote en kleine gemeenten hangen daarnaast samen met de bevolkingssamenstelling: grote gemeenten hebben vaak grotere achterstandsgroepen en een groter percentage allochtone inwoners dan kleine gemeenten. Het bereik van achterstandsgroepen en bepaalde groepen allochtonen wordt door grote gemeenten dan ook vaker als knelpunt genoemd dan door kleine gemeenten. Twee andere knelpunten die door een groter percentage grote gemeenten genoemd zijn, zijn de capaciteit van schoolmaatschappelijk werk en de capaciteit van het algemeen maatschappelijk werk. De capaciteitskwestie in het algemeen maatschappelijk werk kwam ook tijdens de groepsgesprekken met grote gemeenten aan de orde. Hierover meer in de volgende paragraaf. Dat veel meer grote gemeenten dan kleine gemeenten de wachtlijsten bij Bureau Jeugdzorg en de wachtlijsten voor het Speciaal Onderwijs als knelpunten ervaren, heeft waarschijnlijk eveneens met de bevolkingssamenstelling te maken.

Twee knelpunten worden daarentegen juist vaker door de kleine dan door de grote gemeenten genoemd: de integratie van de jeugdgezondheidszorg in het jeugdbeleid en de afwezigheid van justitie op lokaal niveau.

Informatiefunctie

Veel gemeenten ervaren knelpunten op de informatiefunctie. Uit de groepsgesprekken blijkt dat deze knelpunten vaak niet als groot of dringend worden ervaren. Zij worden vooral gezien als punten waarop verbeteringen mogelijk zijn. Bij het meest genoemde knelpunt op de informatiefunctie, het gebrek aan zicht op de behoefte aan informatie bij ouders en kinderen

(zie tabel 9, bijlage 4), gaat het zelfs niet altijd om een verbeterpunt, maar betreft het een constatering (zie de opmerking onder tabel 4.2).

Het bereiken van de doelgroepen met informatie wordt in het algemeen door meer dan de helft van de gemeenten als een knelpunt ervaren. Middelgrote en grote gemeenten noemen dit knelpunt vaker dan kleine gemeenten. Het bereik heeft verschillende aspecten:

“Je moet twee aspecten in het bereik onderscheiden, een getalsmatig aspect en een inhoudelijk aspect. Getalsmatig gezien, speelt het bereik niet bij alle instellingen. Het consultatiebureau bijvoorbeeld bereikt zo goed als iedereen; ook de allochtone inwoners. Minstens zo belangrijk is het inhoudelijke aspect. Het inhoudelijk bereik van allochtonen is met name beperkt door communicatieproblemen en doordat het aanbod niet goed aansluit bij de cultuur. Adviezen van bijvoorbeeld het consultatiebureau worden daardoor niet altijd goed begrepen en opgevolgd. We zouden graag meer allochtone medewerkers aannemen maar er is weinig aanbod”.

Hoofd afdeling Jeugdgezondheidszorg van een GGD.

Bovenstaand citaat sluit aan bij de bevindingen van een onderzoek naar de Toegankelijkheid van de Ouder- en Kindzorg voor Marokkaanse en Turkse gezinnen (TNO, 2003). Daaruit bleek dat het kwantitatieve bereik van de Ouder- en kindzorg erg goed was, maar dat er vraagtekens gezet moeten worden bij het kwalitatieve bereik. Zo kwamen programma's voor opvoedingsondersteuning nauwelijks bij die Turkse en Marokkaanse gezinnen terecht waarvoor ze het meest bedoeld zijn.

Het bereik van (groepen) allochtonen is het meest genoemde knelpunt onder grote gemeenten. Tweederde van de grote gemeenten ervaart het bereik van (groepen) allochtonen als knelpunt tegenover eenderde van de middelgrote gemeenten en iets meer dan eentiende van de kleine gemeenten. Naarmate gemeenten meer allochtone inwoners hebben, ervaren zij het bereik van allochtonen vaker als knelpunt.³

Toch wordt het onderscheid autochtoon/allochtoon niet door iedereen als een belangrijk verschil gezien.

“Bereikbaarheid hangt niet per se samen met etniciteit maar vooral met de sociaal-economische achtergrond. Voor laagopgeleiden (al dan niet allochtoon) is het erg moeilijk om hun problemen te onderkennen. Als zij hun problemen al onderkennen, hebben ze er vervolgens veel moeite mee om hun weg te vinden naar de juiste voorzieningen”.

Beleidsmedewerker grote gemeente, veel jeugdbeleid.

³ In het geval van de middelgrote gemeenten gaat het om een significant verschil. Voor de grote gemeenten kon geen significantietoets worden uitgevoerd aangezien het om een te klein aantal gaat.

Ruim een kwart van de gemeenten ervaart de beperkte aansluiting van informatie op de behoefte als knelpunt.

“Vooral uit het onderwijs krijgen we signalen dat het aanbod niet goed aansluit op de vraag. Bij taalcursussen bijvoorbeeld worden veel opvoedvragen gesteld”.

Beleidsmedewerker grote gemeente, veel jeugdbeleid.

Daartegenover staat dat soms bewust de strategie wordt gebruikt om opvoeders via een omweg te bereiken. In een gemeente gebeurde dat door middel van fietscursussen voor allochtone vrouwen:

“Dat wij als gevolg van gemeentelijke bezuinigingen niet langer basale cursussen als fietscursussen voor allochtone vrouwen mogen leveren, heeft negatieve gevolgen voor het bereik. Juist via dit soort basale activiteiten hadden wij een ingang tot deze moeilijk bereikbare groep en konden zij onderwerpen als opvoedproblemen bespreken”.

Stafmedewerker van een welzijnsinstelling.

Signaleringsfunctie

Het gebrek aan een eenduidige registratie is het meest genoemd als knelpunt met betrekking tot de signaleringsfunctie. Dit knelpunt wordt door meer middelgrote en grote gemeenten dan door kleine gemeenten ervaren. Dit heeft mogelijk te maken met de schaalgrootte. Het aantal cliënten is in kleine gemeenten kleiner en daarmee overzichtelijker. Bovendien kennen de medewerkers van de verschillende voorzieningen elkaar en zullen zij elkaar sneller weten te vinden. De noodzaak van registratie wordt hierdoor wellicht minder gevoeld. In verschillende groeps gesprekken is de schaalgrootte aan de orde geweest. Met name middelgrote gemeenten zien hun schaalgrootte als een positief punt. Zij zijn groot genoeg om over allerlei voorzieningen te beschikken en klein genoeg om elkaar te kennen.

Het gebrek aan eenduidige registratie is niet zozeer een groot knelpunt maar is vooral onhandig en inefficiënt:

“Alle instellingen registreren op hun eigen manier. Dat is vooral lastig bij de overdracht van gegevens. Dit speelt met name bij de overdracht van gegevens van de 0-4-jarigenzorg naar de basisschool en de jeugdgezondheidszorg voor 4-19-jarigen”.

Beleidsmedewerker kleine gemeente, veel jeugdbeleid.

Het gebrek aan zicht op wat voorzieningen doen, vormt voor meer dan de helft van de gemeenten een knelpunt. Uit groeps gesprekken blijkt het echter vaker om een constatering te gaan dan om een groot knelpunt.

Het gebrek aan opvolging op signalering vormt vooral in grote gemeenten een knelpunt en een frustratie.

Toegangsfunctie

De toeleiding van degenen die niet openstaan voor hulp is het meest ervaren knelpunt op de toegangsfunctie.

Evenals op de signaleringsfunctie worden het gebrek aan eenduidige registratie en de privacywetgeving met betrekking tot de toegangsfunctie door veel gemeenten als knelpunt genoemd. In een van de groeps gesprekken brachten de deelnemers uit het veld de privacywetgeving als belangrijkste knelpunt naar voren.

“Door de privacywetgeving moeten de casuïstiekbesprekingen in het jeugdnetwerk heel erg anoniem gevoerd worden. Kinderen waarvan ouders daarvoor geen toestemming hebben gegeven, kunnen we niet bespreken. Sommige probleemgevallen komen dus niet in het netwerk aan de orde. Dat probleem wordt alleen maar groter doordat de protocollen op dit gebied steeds zwaarder worden”.

De medewerker van Bureau Jeugdzorg merkt in datzelfde gesprek echter op:

“Officieel is er geheimhouding maar welke afspraken maak je met elkaar? Ik heb bijvoorbeeld heel goed overleg met de politie. Het is ook een kwestie van vertrouwen tussen instellingen en dat moet groeien”.

Het gebrek aan capaciteit in de Jeugdzorg vormt een knelpunt voor bijna de helft van de gemeenten. In de volgende gemeente komt het capaciteitsgebrek in de Jeugdzorg tezamen met het capaciteitsgebrek op alle afzonderlijke functies als grootste knelpunt naar voren.

“Het grootste knelpunt in deze gemeente is dat de capaciteit op alle functies volstrekt onvoldoende is. De zorgstructuur in de provincie waarin deze gemeente gelegen is (provincie Flevoland), loopt achter bij de feiten. De provincie groeit snel maar de middelen blijven achter. Er bestaan dan ook lange wachtlijsten voor de geïndiceerde jeugdzorg. Door de lange wachtlijsten in de geïndiceerde jeugdzorg ontstaat een veel te zware druk op de eerstelijns zorg. Die druk wordt nog eens versterkt door de goede signalering die maakt dat er veel problematiek boven water komt.”

Programmanager Jeugdbeleid, grote gemeente, veel jeugdbeleid.

De toeleiding van allochtonen wordt vooral door gemeenten met veel allochtone inwoners als knelpunt ervaren.⁴

Pedagogischehulpfunctie

Het gebrek aan zicht op de vraag en behoefte van degenen die hulp nodig hebben, is met betrekking tot de pedagogischehulpfunctie het meest genoemde knelpunt (zie tabel 17, bijlage 7).

Daarnaast ervaart een groot deel (44%) van de gemeenten de ouders en jeugdigen die niet openstaan voor hulp als knelpunt.

Een kwart van de gemeenten ervaart het gebrek aan contacten met Bureau Jeugdzorg als knelpunt.

Een tekort aan pedagogische hulp wordt vooral door grote gemeenten en in iets mindere mate door middelgrote gemeenten ervaren. In verschillende groepsgesprekken blijken gemeenten dit tekort als een zeer groot, zo niet het cruciale, probleem in hun gemeente te zien. Dit tekort wordt in verband gebracht met de nieuwe Wet op de Jeugdzorg, en daarmee samenhangend, het zich terugtrekken van Bureau Jeugdzorg uit het lokale domein en het achterblijven van financiële middelen mede door lokale bezuinigingen.

“Als gevolg van de nieuwe Wet op de Jeugdzorg worden extra taken naar de voorliggende voorzieningen geschoven die daarvoor geen extra middelen hebben gekregen. In deze gemeente moet bovendien tien procent op alle instellingen worden bezuinigd. Daar komt nog bij dat door de WCPV een vrij omvangrijk basistakenpakket is vastgesteld waardoor gemeenten minder mogelijkheden hebben om met geld te schuiven. Het maatwerkonderdeel is erg klein. Ook de ontwikkeling van een integrale jeugdgezondheidszorg vraagt om extra geld voor zaken als overleg maar dat is niet door het rijk beschikbaar gesteld. Er is hierdoor een heel grote druk op de voorliggende voorzieningen komen te liggen.

Het capaciteitsprobleem doet zich met name voor in het maatschappelijk werk. De nieuwe taken komen vooral bij deze instelling terecht terwijl er in deze gemeente al sprake was van ondercapaciteit bij het maatschappelijk werk. Is de landelijke norm 1 fte op 6000 inwoners, in deze gemeente heeft het maatschappelijk werk 1 fte per 11.000 inwoners.

Doordat het maatschappelijk werk aan de ene kant gedwongen wordt om meer op het preventieve vlak actief te zijn en zich aan de andere kant juist moet specialiseren op crisissituaties, denk aan de gezinscoach, heeft het onvoldoende capaciteit om haar reguliere werkzaamheden uit te voeren zoals gesprekken en behandeling van cliënten. De licht ambulante hulp is dus eigenlijk het kind van de rekening en van een sluitende keten is geen sprake”.

Grote gemeente, middengroep jeugdbeleid.

⁴ Dit verschil is significant voor de middelgrote gemeenten. De significantietoets kon vanwege het beperkte aantal voor de grote gemeenten niet worden uitgevoerd.

Uit paragraaf 4.3 zal blijken dat bovengenoemd verhaal in meerdere gemeenten speelt. De verhalen verschillen echter van elkaar voor wat betreft het knelpunt dat zij het meest benadrukken: de ene gemeente noemt het gebrek aan pedagogische hulp als zwaarste knelpunt, de andere gemeente ervaart de bezuinigingen als het zwaarste knelpunt (zie verder paragraaf 4.3).

Coördinatiefunctie

Het meest genoemde knelpunt door kleine en middelgrote gemeenten met betrekking tot de coördinatiefunctie betreft de communicatie tussen instellingen (zie tabel 15, bijlage 8).

Daarnaast wordt het gebrek aan zicht op de vraag en behoefte van de gezinnen door zo'n 44 procent van de gemeenten als knelpunt aangeduid. Een ongeveer even groot percentage benoemt de verantwoordelijkheden van betrokkenen en de ouders en jeugdigen die niet openstaan voor hulp als knelpunten.

Ook op deze functie komt naar voren dat grote gemeenten de registratie van problemen veel vaker als knelpunt ervaren dan middelgrote en kleine gemeenten. Hetzelfde geldt voor de knelpunten capaciteit, privacy en het bereik van allochtone groepen.

4.3 Knelpunten en hun achtergronden in kleine, middelgrote en grote gemeenten

In deze paragraaf staan de bevindingen uit groepsgesprekken die in tien gemeenten gehouden zijn centraal (zie voor de selectie van de 10 gemeenten en de opzet van de gesprekken hoofdstuk 1). De gesprekken hadden onder meer ten doel meer duidelijkheid te verkrijgen over de knelpunten die gemeenten ervaren en meer inzicht te krijgen in de achtergronden van die knelpunten.

In alle gesprekken met gemeenten bleek dat knelpunten zich niet afspelen binnen de functies zoals die door het Bestuurlijk Overleg zijn vastgelegd. Als er een knelpunt is, speelt dat door de verschillende functies heen. Bovendien kunnen knelpunten vaak niet los worden gezien van de specifieke situaties in de gemeenten. Om die reden geven we van iedere gemeente een korte of langere beschrijving van de situatie in de gemeenten en de knelpunten op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Eerst beschrijven we de vier kleine gemeenten, vervolgens de drie middelgrote en tot slot de drie grote gemeenten.

Kleine gemeenten

Uit de gesprekken met kleine gemeenten komt naar voren dat zij niet altijd een duidelijk beeld hebben van de knelpunten op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Dat heeft verschillende oorzaken en achtergronden. De overeenkomst tussen de drie gemeenten waarin geen duidelijk beeld bestond van de knelpunten is dat de beleidsmedewerkers met opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning in hun takenpakket naast dit beleidsveld nog verschillende andere velden in hun takenpakket hebben. De beschikbare hoeveelheid tijd die aan opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning besteed kan worden, is daarmee beperkt tot zeer beperkt.

Gemeente 1, kleine gemeente, weinig jeugdbeleid.

De beleidsmedewerker van deze gemeente heeft hooguit 1,5 dag per week beschikbaar voor jeugdbeleid. Het jeugdbeleid is in deze gemeente een speerpunt. In het collegeprogramma ligt vastgelegd dat men hard aan het jeugdbeleid wil trekken. Er zijn geen extra financiële middelen voor het jeugdbeleid beschikbaar gesteld. De beleidsmedewerker is wel enigszins ontlast doordat er iemand voor twee dagen per week is aangenomen die een aantal onderdelen uit zijn takenpakket zal overnemen.

In de gemeente zijn geen netwerken actief. Er is nauwelijks sprake van samenwerking met omliggende gemeenten op het terrein van jeugd.

Er is recentelijk een project van start gegaan waarbij een jongerenopbouwwerker acht uur per week professionele ondersteuning gaat bieden aan vrijwilligers die met jeugd werken (zie voor een uitgebreidere beschrijving hoofdstuk 5). Van oudsher laat het contact van de gemeente met jongeren te wensen over. Er was nauwelijks sprake van communicatie.

Vanuit de provincie wordt de mogelijkheid geboden om op basis van 50-50 financiering met gemeenten een Steunpunt Opvoeding op te zetten. De beleidsmedewerker zou met een aantal buurgemeenten graag gebruik maken van deze regeling en heeft dit ingebracht tijdens een ambtelijk overleg Volksgezondheid maar kreeg nauwelijks reactie van zijn collega's. De meeste buurgemeenten zijn klein en hebben te maken met een intern capaciteitsprobleem. Van de twee grotere buurgemeenten heeft de ene weinig financiële armslag. Met de andere grote gemeente uit de regio is het contact van oudsher slecht.

In bovengenoemde gemeente lijkt het gebrek aan ambtelijke capaciteit in de eigen gemeente en in omliggende gemeenten er de oorzaak van dat er weinig zicht is op knelpunten op de verschillende functies.

Daarvan zou in de volgende gemeente ook sprake kunnen zijn maar ook het gebrek aan communicatie tussen de verschillende beleidsmedewerkers die op het jeugdbeleid werkzaam zijn lijkt een rol te spelen.

Gemeente 2, kleine gemeente, middengroep jeugdbeleid

In deze gemeente zijn in de afgelopen jaren veel initiatieven genomen op het terrein van jeugd maar de lijn ontbreekt. Tijdens het gesprek blijkt dat de communicatie tussen de verschillende medewerkers die op het gebied van jeugd actief zijn te wensen over laat. Gaandeweg het gesprek komen de deelnemers op het idee dat het goed zou zijn om de samenwerking tussen verschillende partijen te stimuleren. De gemeente heeft weinig zicht op wat er in het veld gebeurt. De regierol ontbreekt met andere woorden. Tijdens het gesprek lijkt er ook nog geen duidelijke visie te bestaan op hoe een regierol eruit zou moeten zien. Dat besef is er ook bij de gemeente zelf.

In de volgende gemeente blijkt het gebrek aan zicht op de huidige knelpunten op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning het gevolg van prioriteitstelling van de ambtenaar die onder meer jeugdbeleid in haar portefeuille heeft. Die ligt momenteel op een ander terrein. Mede doordat haar prioriteiten een aantal jaren geleden bij het jeugdbeleid zijn gelegd, functioneert een aantal uitvoeringsnetwerken inmiddels naar volle tevredenheid.

Gemeente 3, kleine gemeente, veel jeugdbeleid

In deze gemeente is in 2001 een nota integraal jeugdbeleid door de gemeente vastgesteld. In deze nota zijn een visie op wat het jeugdbeleid zou moeten behelzen en een inventarisatie van het aanbod op het gebied van jeugdwerk en jeugdzorg, het gebruik van deze voorzieningen en de knelpunten op het gebied van jeugdwerk en jeugdzorg gepresenteerd. Op grond van deze nota zijn twee uitvoeringsnetwerken in het leven geroepen die inmiddels goed functioneren. Daarnaast is er een Regiegroep Jeugdbeleid in het leven geroepen waarin op beleidsniveau afstemming en informatievoorziening plaatsvindt.

De beleidsmedewerker staat momenteel wat verder van het veld af dan enige tijd geleden. E zijn op dit moment andere beleidsterreinen waarvoor zij zorg draagt die om meer aandacht vragen. Dat is mogelijk de verklaring voor het feit dat de knelpunten die zij in de vragenlijst heeft aangegeven door deelnemers aan het gesprek uit het veld niet worden ervaren. Tijdens het gesprek blijkt ook dat bijvoorbeeld het beperkte zicht op de informatiebehoefte niet echt als knelpunt wordt ervaren.

Het jeugdbeleid heeft politieke prioriteit in deze gemeente. Het is tot nu toe niet ten prooi gevallen aan bezuinigingen en als extra financiering nodig is, blijkt er vaak nog wel wat mogelijk.

In de vierde kleine gemeente speelt het interne capaciteitsprobleem in veel mindere mate. Er is een beleidsmedewerker jeugd voor 36 uur per week aangesteld. Zij heeft naast het jeugdbeleid geen andere taken. In deze gemeente is men zich zeer bewust van de knelpunten die spelen op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. We gaan in deze case-

beschrijving uitgebreid in op de verschillende knelpunten die in deze gemeente ervaren worden omdat een deel van hen exemplarisch zal zijn voor knelpunten in kleine gemeenten in het algemeen. Ook hier is het sterkst ervaren knelpunt weer heel specifiek.

Gemeente 4, kleine gemeente, middengroep jeugdbeleid

Interne capaciteit is sinds een jaar niet langer het probleem in deze gemeente. Er is een beleidsmedewerker fulltime beschikbaar voor jeugdbeleid. Hiervoor was het jeugdbeleid een van de vele taken in het pakket van een beleidsmedewerker. Deze heeft hierover aan de bel getrokken. Mede door de fysieke overlast die jongeren in de gemeente veroorzaakten en op aandringen van de jeugdwerker heeft de gemeente besloten 1 fte beschikbaar te stellen voor het jeugdbeleid.

Het bereik van jongeren en opvoeders dat in de vragenlijst op diverse functies als knelpunt is aangegeven, valt samen met de fysieke afstand van kinderen en opvoeders tot de verschillende voorzieningen. Een ander aspect van het bereik van jongeren betreft het zicht houden op jongeren op het moment dat ze naar het Voortgezet Onderwijs gaan. De spreiding van middelbare scholieren over verschillende VO-scholen in diverse buurgemeenten maakt het lastig om goed geïnformeerd te blijven. De gemeente heeft plannen opgesteld over de manier waarop ze met deze scholen wil communiceren. Omdat het niet mogelijk is om bij de besprekingen van de verschillende zorgadviesteams van de verschillende scholen te zitten moeten met de zorgadviesteams goede afspraken gemaakt worden over de terugkoppeling naar de gemeente.

Het grootste knelpunt dat in deze gemeente wordt ervaren, is het bereik van de reformatorische gemeenschap. *“We proberen via een reformatorische school een voet bij deze gemeenschap tussen de deur te krijgen, maar dat is erg moeilijk. Hulpverlening wordt in deze gemeenschap juist als oorzaak van problemen gezien: je haalt er ongewenste ideeën mee binnen”*.

De gemeente beschikt over beperkte financiële middelen mede doordat zij niet in aanmerking komt voor GOA- en VVE-gelden. Toch zijn er wel achterstandskinderen in de gemeente. Van het kleine deel vrij besteedbare gelden waarover de gemeente beschikt wordt een relatief groot deel in gezet voor het voorkomen en opheffen van achterstanden.

De gemeente is drie procent gekort op het gemeentefonds en er is een begrotingstekort van zeven ton hetgeen een fors deel van de begroting vormt. Dit heeft tot gevolg dat geen nieuwe initiatieven op het terrein van jeugd kunnen worden genomen.

De grote regionale instellingen laten zich moeilijk aansturen. Zo biedt de GGD in deze regio een pakket aan met een uniform deel en een maatwerkdeel. Alle gemeenten in de regio moeten het eens zijn over de producten in de verschillende onderdelen. Als een gemeente uit de regio bijvoorbeeld een ander product wil in het maatwerkdeel dan andere gemeenten, moet zij daar extra voor betalen. Er gaat nog bekeken worden of gemeenten producten uit het maatwerkdeel en het maatwerkplussdeel tegen elkaar uit kunnen gaan ruilen.

Uit de beschrijvingen van de kleine gemeenten wordt duidelijk dat de diversiteit groot is. Weinig ambtelijke capaciteit is een belemmering voor het opzetten van een goed jeugdbeleid en met name een belemmering voor het opzetten van een goede netwerkstructuur. Hierin spelen echter ook regionale factoren een rol. De ambtelijke capaciteit is niet alleen een kwestie van fte's maar ook een kwestie van prioriteitstelling, goede interne samenwerking en het hebben van vaardigheden om een visie te ontwikkelen op de rol van de gemeente en hetgeen er moet gebeuren op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning.

Middelgrote gemeenten

De intensiteit waarmee knelpunten ervaren worden, verschilt tussen de drie middelgrote gemeenten. Twee van de drie gemeenten ervaren grote knelpunten. In de derde middelgrote gemeente lijkt geen sprake van grote knelpunten. Elk van de drie heeft een heel eigen verhaal. Er zijn weinig overeenkomsten te ontdekken in de verhalen van de drie middelgrote gemeenten.

Gemeente 5, middelgrote gemeente, weinig jeugdbeleid

Deze gemeente is recentelijk uit een gemeentelijke herindeling ontstaan. Fusieperikelen spelen een belangrijke rol. De ene gemeente had wel de nodige activiteiten op het terrein van jeugd, de andere zo goed als niets. De gemeente heeft een grote christelijke gemeenschap. Christelijke partijen spelen een belangrijke rol in de lokale politiek. En er zijn vele stichtingen actief in het jeugdveld. “*Het particulier initiatief en denominatie zijn heilig in deze gemeente*”, aldus de beleidsmedewerker. Als gevolg daarvan wordt zwak geopereerd in het subsidiebeleid. Er zijn een heleboel kleine stichtingen die allemaal geld krijgen. Daar worden verder geen eisen aan gesteld. De besturen van deze stichtingen bestaan altijd uit vrijwilligers. Het ontbreekt daardoor aan professionaliteit.

In de gemeente zijn verschillende netwerken opgezet. Het netwerk 12-18 functioneert goed. Het netwerk 0-12 functioneert niet goed.

Het blijkt logistiek veel ingewikkelder om het netwerk 0-12 goed van de grond te krijgen doordat het aantal basisscholen veel groter is dan het aantal scholen voor voortgezet onderwijs. Extra complicerende factor is dat er nauwelijks openbare scholen zijn in de gemeente. Een ander complicerende factor is dat het peuterspeelzaalwerk nog niet is geprofessionaliseerd.

De bezuinigingen op het GOA-beleid en andere bezuinigingen worden in deze gemeente als het grootste knelpunt ervaren. Bureau Jeugdzorg trekt zich helemaal terug uit het lokale domein waar zij een heel belangrijke en goede rol vervulde in de informatievoorziening en op het gebied van het verlenen van lichte pedagogische hulp. Die taken moeten nu door het algemeen maatschappelijk werk overgenomen gaan worden. Die vragen daar geld voor, maar de gemeente heeft daarvoor geen geld van het rijk gekregen.

(Vervolg) Gemeente 5, middelgrote gemeente, weinig jeugdbeleid

Ook andere instellingen die taken van Bureau Jeugdzorg moeten overnemen hebben te kampen met bezuinigingen. Met het terugtrekken van Bureau Jeugdzorg verdwijnt een heleboel deskundigheid uit het lokale domein. Er is sprake van kapitaalvernietiging.

De gemeente moet drie miljoen bezuinigen. Veel partijen kijken dan het eerst naar Welzijn. Zij vinden opvoeding en gezinsondersteuning een taak van gezin en kerk.

De provincie heeft een aantal projecten gefinancierd. Die financiering stopt ook. Een aantal wordt voortgezet met geld van de gemeente.

Projecten die met GOA-gelden gefinancierd werden, dreigen te verdwijnen, bijvoorbeeld Opstap, BAS, en Boekenpret. Geprobeerd wordt dit wel met andere middelen op te vangen maar het is nog onzeker of dat lukt.

Door de bezuinigingen is er te weinig geld om het bestaande beleid te blijven uitvoeren, laat staan nieuw beleid van de grond te krijgen. In de afgelopen jaren is er in deze gemeente veel in de steigers gezet. Nu was de periode aangebroken om de boel goed af te gaan werken maar met de huidige bezuinigingen is het nog maar afwachten of de steigers kunnen blijven staan.

Werden de bezuinigingen in de hierboven beschreven middelgrote gemeente als groot knelpunt genoemd, in de volgende gemeente wordt het slechte economische klimaat meer als een gegeven dan als een knelpunt beschouwd.

Gemeente 6, middelgrote gemeente, middengroep jeugdbeleid

Deze gemeente is in korte tijd sterk gegroeid vanwege een VINEX-locatie. Het streven in deze gemeente is dat het aanbod meegroeit met de behoefte. Momenteel zijn uitbreidingen onmogelijk omdat de gemeente over de gehele linie minder middelen beschikbaar heeft. Uitbreiding van het schoolmaatschappelijk werk, sportvoorzieningen en peuterspeelzaalwerk laten daarom op zich wachten. Deze situatie wordt niet als een groot knelpunt ervaren. Vooral omdat de beleidsmedewerkers zich ervan bewust zijn dat het voorzieningenaanbod in deze gemeente riant is : *“Wij zijn een vrij bemiddelde gemeente en het is natuurlijk al heel bijzonder dat in deze gemeente op alle scholen maatschappelijk werk is”*.

De volgende gemeente ervaart mede als gevolg van haar geografische ligging zeer specifieke knelpunten.

Gemeente 7, middelgrote gemeente, veel jeugdbeleid

Het grootste knelpunt in deze gemeente is het niet goed functionerende zorgnetwerk 12+. Dit zorgnetwerk is in dezelfde periode opgezet als het zeer goed functionerende zorgnetwerk 12-. Achter dit niet goed functionerende netwerk gaan verschillende problemen schuil. Het grootste deel van de leerlingen die de drie scholen voor voortgezet onderwijs in deze gemeente bezoekt, is afkomstig uit de nabijgelegen grote stad. Dat betreft achterstandsleerlingen. De middelen voor de zorgstructuur op de VO-scholen zijn niet toereikend voor het grote aantal achterstandsleerlingen dat van buiten de gemeente komt.

De politieke wil in de gemeente om extra geld te investeren in jongeren die uit een andere gemeente komen, ontbreekt. De relatie met de grote buurgemeente is van oudsher niet goed. Er zijn diverse gesprekken gevoerd met de grote buurgemeente over middelen voor deze leerlingen maar deze hebben niets opgeleverd. Ook met het ministerie zijn gesprekken gevoerd maar deze hebben evenmin iets opgeleverd.

Het grootste deel van de in deze gemeente wonende jongeren gaat naar scholen voor VO in omliggende gemeenten en raakt daarmee uit het zicht.

De gemeente krijgt de regie niet in handen met betrekking tot de 12-plussers. Er is geprobeerd een 12+ netwerk op te zetten maar de scholen voor VO zagen daar de meerwaarde niet van in. *“Probleem bij het in handen krijgen van de regie is dat de wetgeving op twee gedachten hinkt: enerzijds ligt de zorgverantwoordelijkheid bij de scholen, anderzijds moeten gemeenten een regierol vervullen op het gebied van preventief jeugdbeleid”*. De gemeente heeft naar het voortgezet onderwijs geen middelen in handen om haar regiefunctie af te dwingen, zeker niet nu de beperkte (GOA-)middelen rechtstreeks naar het onderwijs gaan.

Grote gemeenten

Ook de drie grote gemeenten blijken ieder een heel eigen verhaal te hebben. De grootste knelpunten die deze gemeenten ervaren laten zich vangen onder de noemer capaciteit. In een van de gemeenten betreft dat echter vooral de capaciteit van het ambtelijk apparaat, in de twee andere gemeenten gaat het vooral om middelen voor het veld.

Gemeente 8, grote gemeente, weinig jeugdbeleid

Het grootste knelpunt dat in deze gemeente speelt, is het interne capaciteitsgebrek. Dit interne capaciteitsgebrek bemoeilijkt het oppakken van de regierol door de gemeente. Naast de interne capaciteit zijn er historische feiten die het oppakken van de regierol door de gemeente bemoeilijken.

Het interne capaciteitsgebrek heeft een tweetal dimensies. Op de eerste plaats een kwantitatieve: in deze gemeente werken beduidend minder ambtenaren dan bij gemeenten van vergelijkbare grootte. Er wordt momenteel bezuinigd op de formatie. Ook de afdeling die zich bezighoudt met jeugd wordt daardoor getroffen.

Op de tweede plaats een organisatorische: kortgeleden heeft een bestuurlijke reorganisatie plaatsgevonden die voor Welzijn minder gunstig heeft uitgepakt. Welzijn is nu verdeeld over twee diensten die op verschillende locaties werkzaam zijn. De reistijd tussen beide locaties bedraagt een kwartier.

In deze gemeente doet zich bovendien de Wet van de remmende voorsprong voor. Er is van oudsher een aantal heel sterke organisaties in het veld actief. Omdat deze organisaties zo sterk en goed waren, bemoeide de gemeente zich weinig met het veld. Die praktijk is nu moeilijk te doorbreken. De huidige ambtenaren willen die praktijk wel doorbreken. Daarvoor moet echter flink geïnvesteerd worden in contacten met het veld en dat vraagt veel tijd en dus capaciteit.

De volgende grote gemeente ervaart het gebrek aan capaciteit op het terrein van de licht ambulante hulp die vooral door het maatschappelijk werk verleend zou moeten worden als grootste knelpunt.

Gemeente 9, grote gemeenten, middengroep jeugdbeleid

Het gebrek aan capaciteit op het terrein van lichte ambulante hulp wordt door alle deelnemers aan het groepsgebesprek in deze gemeente gezien als een zeer groot (het grootste) knelpunt (zie voor een uitgebreide omschrijving paragraaf 4.2 onder de pedagogischehulpfunctie). Belangrijkste oorzaken daarvoor worden bij het landelijke beleid gelegd. De gespreksdeelnemers zien intern weinig mogelijkheden om de capaciteitsproblemen het hoofd te bieden. *“De grote efficiencyslag is al geslagen. Misschien dat er nog kleine verbetermogelijkheden zijn maar niet voldoende om het capaciteitsprobleem op te lossen. Het aanbod wordt goed afgestemd waardoor er geen sprake is van overlap en er is sprake van een goede samenwerking. Er wordt zowel op uitvoeringsniveau als op beleidsniveau en op zowel lokaal als regionaal niveau goed samengewerkt.”*

Het preventieve jeugdbeleid scoort niet goed in deze gemeente die drie jaar geleden na een gemeentelijke herindeling tot stand is gekomen. In het kader daarvan draait nog een aantal miljoenenverslindende infrastructurele projecten.

(Vervolg) Gemeente 9, grote gemeenten, middengroep jeugdbeleid

Daarnaast scoort het preventief jeugdbeleid niet door het kortetermijndenken in de politiek. Eventuele effecten van jeugdbeleid zijn, als ze al meetbaar zijn, pas op de lange termijn te meten. Een voorbeeld van het kortetermijndenken is dat het bestrijden van jeugdoverlast nu een hot item is en de politiek niet de link legt tussen het ontstaan van jongerenoverlast en de jarenlange bezuinigingen op het jeugd- en jongerenwerk.

Het capaciteitsprobleem in de volgende gemeente wordt breder gepresenteerd. Het speelt zowel op het niveau van de geïndiceerde jeugdzorg als op de afzonderlijke functies in het preventieve jeugdbeleid.

Gemeente 10, grote gemeente, veel jeugdbeleid

Het grootste knelpunt in deze gemeente is dat het aanbod op alle functies volstrekt onvoldoende is. De zorgstructuur in de provincie waarin deze gemeente gelegen is (provincie Flevoland) loopt achter bij de feiten (zie voor een uitgebreide beschrijving paragraaf 4.2 onder de toegangsfunctie). Door de bevolkingssamenstelling, ook in vergelijking met andere grote gemeenten, is het percentage laagopgeleiden in deze gemeente erg hoog, speelt dit probleem zeer sterk. Het knelpunt wordt nog verder versterkt door de afkalving van Bureau Jeugdzorg in het lokale domein. Taken die het Bureau Jeugdzorg laat liggen, moeten door de gemeente opgepikt worden terwijl daarvoor geen middelen ter beschikking zijn gekomen. In de lokale politiek scoort opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning niet goed. De overige randvoorwaarden zijn gunstig. Er zijn goede structuren en er is sprake van goede samenwerking tussen de verschillende partijen.

4.4 Samenvatting en conclusies

Grote gemeenten ervaren meer knelpunten dan middelgrote en kleine gemeenten. Dat hangt samen met het feit dat grote gemeenten grotere achterstandsgroepen hebben. Daarnaast is er een samenhang met de mate waarin gemeenten hun preventieve jeugdbeleid vorm hebben gegeven en de netwerkstructuur die zij op dit terrein hebben opgebouwd. Gemeenten die gevorderd zijn op dat terrein, hebben meer inzicht in hun knelpunten. Over het algemeen zijn grote gemeenten verder gevorderd in de vormgeving van het preventieve jeugdbeleid en het opzetten van een netwerkstructuur dan kleine gemeenten.

Er is zeer weinig diversiteit in de beoordeling van gemeenten van het aanbod op de verschillende functies: vrijwel alle gemeenten beoordelen dat aanbod op zowel de informatie-, de

signalerings-, de toegangs-, de pedagogische hulp als de coördinatiefunctie als ‘goed noch slecht’. Afgaande op die beoordeling zien gemeenten zelf nog veel verbetermogelijkheden. Opmerkelijk is dat er geen relatie bestaat tussen het aantal knelpunten dat gemeenten ervaren en de beoordeling van het aanbod op de verschillende functies. Nog opmerkelijker is dat gemeenten die veel beleid hebben geformuleerd, het aanbod op de verschillende functies niet beter beoordelen dan de gemeenten die weinig beleid met betrekking tot opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning hebben geformuleerd. Dit impliceert dat ook gemeenten die in hun beleid veel aandacht hebben voor opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning, nog weinig grip hebben op de opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuningspraktijk. Dat beeld wordt bevestigd door de knelpunten die veel gemeenten ervaren. Meer dan zestig procent van de gemeenten ervaart beperkte sturingsmogelijkheden. Ook ervaren veel gemeenten (61%) dat zij beperkt zicht hebben op de vraag en behoefte van ouders en kinderen en onvoldoende zicht hebben op effecten en resultaten van beleid.

Ook uit de meest genoemde knelpunten op achtereenvolgens de informatie-, de signalerings-, de toegangs-, de pedagogische hulp- en de coördinatiefunctie, blijkt dat gemeenten nog niet echt grip hebben op de praktijk. Op bovengenoemde functies zijn respectievelijk het gebrek aan zicht op de behoefte aan informatie bij ouders en kinderen (58%), het gebrek aan eenduidige registratie (57%), de toeleiding van degenen die niet openstaan voor hulp (55%), het gebrek aan zicht op de vraag en behoefte van degenen die hulp nodig hebben (54%) en de communicatie tussen instellingen (52%) het meest door gemeenten genoemd.

Naast bovengenoemde knelpunten ervaren beleidsmedewerkers knelpunten in de randvoorwaardelijke sfeer. Met name de bezuinigingen worden door een zeer groot aantal beleidsmedewerkers (61%) als knelpunt ervaren. Ook de versnipperde aansturing door het rijk (53%) en het tijdelijke karakter van financiering (52%) bemoeilijken het vormgeven van de opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning (zie ook Gilsing, 2003; Hermanns en Vergeer, 2002).

Uit de groepsgesprekken bleek bovendien dat in veel gemeenten het jeugdbeleid geen bestuurlijke prioriteit heeft. Ook in gemeenten waar het jeugdbeleid wel als speerpunt wordt gezien, zijn niet altijd extra middelen voor het beleid vrijgemaakt. Uit de groepsgesprekken kwam daarnaast nog naar voren dat in kleine gemeenten de beperkte ambtelijke capaciteit vaak een knelpunt vormt (zie ook Hermanns en Vergeer, 2002). In veel kleine gemeenten hebben beleidsmedewerkers een zeer beperkt aantal uren beschikbaar voor zaken op het terrein van jeugdbeleid. Ondanks een beperkte hoeveelheid tijd heeft het preventieve jeugdbeleid in sommige kleine gemeenten toch vorm gekregen. Daarvoor is het nodig dat andere taken van beleidsmedewerkers naar de achtergrond worden geschoven en dat er goed gecommuniceerd wordt zowel intern als extern. Soms kunnen kleine gemeenten meeliften op de activiteiten die grotere gemeenten uit de regio ontplooien op het gebied van opvoed-, op-

groei- en gezinsondersteuning. Voorwaarde daarvoor is dat de onderlinge verhoudingen goed zijn.

De ambtelijke capaciteit kan ook in grote gemeenten een knelpunt vormen. In grote gemeenten zijn altijd meerdere ambtenaren bij het jeugdbeleid betrokken. Een goede interne communicatie is dan van groot belang (zie ook Pröpper et al, 2004).

In de randvoorwaardelijke sfeer speelt Bureau Jeugdzorg eveneens een belangrijke rol. De aansluiting van lokale voorzieningen bij Bureau Jeugdzorg (55%), de wachtlijsten bij Bureau Jeugdzorg (54%) en de capaciteit bij Bureau Jeugdzorg (49%) wordt door een groot aantal gemeenten als knelpunt ervaren. Uit verschillende gesprekken met middelgrote en grote gemeenten bleek bovendien dat Bureau Jeugdzorg zich vooruitlopend op de Wet op de Jeugdzorg terugtrekt uit het lokale domein met betrekking tot de licht ambulante zorg. Deze gemeenten ervaren dat er daardoor taken op het terrein van licht ambulante hulp blijven liggen. Zij vinden dat deze moeten worden opgepakt op lokaal niveau terwijl daarvoor in hun ogen geen extra middelen ter beschikking zijn gesteld. In plaats daarvan zien deze gemeenten zich geconfronteerd met bezuinigingen. In deze gesprekken kwam het gebrek aan licht ambulante hulp als grootste knelpunt naar voren.

Uit de groepsgesprekken blijkt ten slotte dat gemeenten vaak zeer specifieke knelpunten ervaren als gevolg van bijvoorbeeld politiek-historische ontwikkelingen, gemeentelijke herindelingen die hebben plaats gevonden of de geografische ligging van een gemeente.

5 INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING EN GOOD PRACTICES

5.1 Inleiding

Uit hoofdstuk twee blijkt dat veel gemeenten beleid hebben geformuleerd met betrekking tot opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Het aantal gemeenten dat op alle functies beleid heeft geformuleerd is echter beperkt. Gebleken is (hoofdstuk 4) dat gemeenten het eigen aanbod op de verschillende functies niet erg positief beoordelen en dat zij de nodige knelpunten ervaren. Op basis daarvan zou verwacht mogen worden dat in ieder geval een deel van de gemeenten behoefte heeft aan ondersteuning. Of dit zo is, en op welke punten zij eventueel inhoudelijke ondersteuning wensen, beschrijven wij hieronder. Vanuit het idee dat gemeenten hun voordeel kunnen doen met de positieve ervaringen van andere gemeenten presenteren we vervolgens in paragraaf 5.3 een aantal good practices. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een samenvatting en conclusie (paragraaf 5.4).

5.2 Behoeftte aan inhoudelijke ondersteuning

De meeste gemeenten hebben behoefte aan inhoudelijke ondersteuning, met name met betrekking tot het invullen van de regierol en het coördineren van het hulpaanbod. Dit sluit aan bij de knelpunten die veel gemeenten ervaren (zie hoofdstuk 4). Naarmate gemeenten groter zijn, hebben zij minder behoefte aan inhoudelijke ondersteuning. Van de grote gemeenten heeft ruim eenderde geen behoefte aan inhoudelijke ondersteuning. Van de middelgrote en kleine gemeenten heeft ruim een vijfde daar geen behoefte aan. Deze gemeenten verwachten meer heil van ondersteuning in de randvoorwaardelijke sfeer.

“We hebben geen behoefte aan inhoudelijke ondersteuning. Het organiserend vermogen van deze gemeente is goed. We hebben veel expertise in huis. Alle betrokken partijen zijn gemotiveerd. Het is heel belangrijk dat VWS ervan doordrongen raakt dat het gaat om de financiering. En dat er alles aan gedaan moet worden om operatie JONG te laten slagen, zodat er eindelijk eens een structurele geldstroom op gang komt en er een einde komt aan al die projectfinanciering van OCW, VWS, Justitie en de rest. De landelijke overheid moet ook ophouden om steeds maar doelstellingen te formuleren voor gemeenten. Gemeenten moeten zelf de verantwoordelijkheid krijgen want daar zit de expertise”.

Programmanager grote gemeente, veel jeugdbeleid.

Ook onder gemeenten die in de vragenlijst aankruisten dat zij behoefte hebben aan inhoudelijke ondersteuning op één of meer punten, bleek tijdens een aantal groepsgesprekken dat die behoefte niet per se sterk is.

“Hebben we ingevuld dat we ondersteuning willen op de regierol? Ik weet niet meer wat ik daarmee bedoelde. Eigenlijk is er geen concrete behoefte aan inhoudelijke ondersteuning op dit terrein. In zijn algemeenheid is het natuurlijk wel prettig om zo nu en dan aan werkconferenties deel te nemen of bijscholing te krijgen”.

Beleidsmedewerker middelgrote gemeente, weinig jeugdbeleid.

Daarnaast blijkt uit verschillende groepsgesprekken dat gemeenten geen duidelijk beeld hebben van wat inhoudelijke ondersteuning in zou moeten of kunnen houden. Dat hangt waarschijnlijk samen met het verschijnsel dat juist gemeenten die al het nodige doen op het terrein van jeugdbeleid meer knelpunten zien dan gemeenten die nog weinig aandacht hebben besteed aan opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Om te weten op welke punten ondersteuning gewenst is, is het immers vereist om een goed inzicht te hebben in en overzicht te hebben van de eigen situatie. Uit het vorige hoofdstuk bleek dat het daaraan nog bij veel gemeenten ontbreekt.

We gaan nu verder in op de verschillende punten waarop gemeenten inhoudelijke ondersteuning willen hebben. Waar mogelijk is deze behoefte verder uitgewerkt.

Regierol

Ruim de helft van zowel de grote, middelgrote als kleine gemeenten zou ondersteund willen worden bij het invullen van de regierol. Er is geen verband tussen de hoeveelheid voorzieningen waaraan gemeenten taken hebben toebedeeld en de behoefte aan ondersteuning op de regiefunctie. Er is alleen een verband bij grote gemeenten waar te nemen: grote gemeenten die behoefte hebben aan inhoudelijke ondersteuning op de regiefunctie hebben taken op de pedagogische en de coördinatiefunctie juist aan een kleiner aantal voorzieningen toebedeeld dan grote gemeenten die geen behoefte hebben aan inhoudelijke ondersteuning op de regiefunctie. Er is evenmin een relatie tussen de hoeveelheid beleid die gemeenten hebben geformuleerd en de behoefte aan ondersteuning.

Dat doet vermoeden dat de behoefte aan inhoudelijke ondersteuning op de regierol in de ene gemeente een heel andere zal zijn dan de behoefte aan inhoudelijke ondersteuning op de regierol in een andere gemeente.

Ook de groepsgesprekken wijzen uit dat een behoefte aan ondersteuning in de regierol op verscheidene zaken betrekking kan hebben. Zo blijkt dat de mate waarin beleidsmedewerkers uitvoering kunnen geven aan de regierol mede wordt bepaald door de houding en de opvat-

tingen van het lokale bestuur. Behoeftte aan inhoudelijke ondersteuning heeft daarmee soms betrekking op behoefte aan inhoudelijke ondersteuning van het lokale bestuur.

“De gemeente pikt de regierol niet goed op. In het subsidiebeleid opereert de gemeente zwak. Er worden geen prestatie-afspraken gemaakt. Het particulier initiatief en denominatie zijn heilig in deze gemeente. Hierdoor opereren er heel veel kleine stichtingen die allemaal geld krijgen. Daar worden verder geen eisen aan gesteld”.

Beleidsmedewerker middelgrote gemeente, weinig beleid.

Politieke keuzes op landelijk niveau kunnen de positie van lokale beleidsmedewerkers richting het lokale bestuur versterken. Daar bestaat soms behoefte aan.

“De Wet Maatschappelijke Ondersteuning gaat straks een kwart van de gemeentebegroting leveren. Als wettelijk niet duidelijk wordt afgebakend waar dit geld aan besteed moet gaan worden, is er voor deze gemeente een groot risico dat het geld naar andere zaken gaat. Toen geld van Tijdelijke Regeling Vroegsignalering enigszins geoormerkt is overgeheveld naar het gemeentefonds, heb ik er veel moeite voor moeten doen om dit geld los te krijgen”.

Beleidsmedewerker grote gemeente, weinig jeugdbeleid.

Op basis van de knelpunten die veel gemeenten ervaren met betrekking tot de regievoering (zie hoofdstuk 4) is vermoedelijk vooral behoefte aan inhoudelijke ondersteuning met betrekking tot het aansturen van voorzieningen, het in kaart brengen van de vraag en behoefte van ouders en kinderen, het in kaart brengen van het hulpaanbod en het in kaart brengen van de effecten en resultaten van beleid.

Uit recent onderzoek naar de regiefunctie van gemeenten (Pröpper, Litjens en Weststeijn, 2004) dat in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is uitgevoerd, blijkt ondermeer dat gemeenten niet of nauwelijks een eenduidig beeld hebben van regie en dat in de meeste gemeenten geen expliciete visie op gemeentelijke regie bestaat. Een van de aanbevelingen uit dit onderzoek is dat gemeenten zich bewuster zouden moeten worden van de regierol die zij wensen en de wisselwerking met lokale en regionale partijen. Op basis daarvan zouden ze hun huidige lokale regievoering moeten evalueren en deze waar nodig aanpassen (zie verder Pröpper et al, 2004).

Coördinatie van het hulpaanbod

Bijna veertig procent van de gemeenten heeft behoefte aan ondersteuning bij het coördineren van het hulpaanbod. Deze behoefte aan ondersteuning bij de coördinatie van het hulpaanbod leeft sterker bij grote gemeenten dan bij middelgrote en kleine gemeenten. De grote behoefte aan ondersteuning op dit punt heeft gezien de knelpunten die gemeenten ervaren waarschijnlijk betrekking op twee zaken. Op de eerste plaats de coördinatie van vormen van hulp die in

de gemeente beschikbaar zijn. Ongeveer eenderde van de gemeenten blijkt het gebrek aan zicht op het gemeentelijk hulpaanbod namelijk als knelpunt te ervaren (zie hoofdstuk 4). Beleidsmedewerkers van een kleine gemeente zeiden behoefte te hebben aan een overzicht van vormen van hulp en een soort blauwdruk van vormen van hulp die in kleine gemeenten aanwezig zouden moeten zijn.

“Ik zou meer transparantie en helderheid willen hebben over het aanbod van lichte pedagogische hulp toegespitst op type gemeente, gelet op bijvoorbeeld grootte en signatuur. Dus voor dat type zou dat hulpaanbod geschikt zijn en voor een ander type gemeente een ander aanbod.”

Beleidsmedewerker kleine gemeente, middengroep jeugdbeleid.

Op de tweede plaats heeft de behoefte aan ondersteuning bij de coördinatie van het hulpaanbod waarschijnlijk betrekking op behoefte aan ondersteuning bij het gestalte geven aan de coördinatiefunctie. Uit hoofdstuk twee blijkt dat ontwikkeling van beleid op deze functie achterblijft bij de andere functies.

Opzetten van netwerken

Voorale kleine gemeenten hebben behoefte aan ondersteuning bij het opzetten van netwerken op uitvoeringsniveau en beleidsnetwerken (zie tabel 2, bijlage 9). Dat is niet verwonderlijk aangezien kleine gemeenten vaker dan middelgrote en vooral grote gemeenten nog niet beschikken over netwerken (zie hoofdstuk 2, toegangsfunctie).

Provincie

Een deel van de gemeenten zou graag ondersteuning krijgen bij het formuleren van een visie naar de provincie. Dat moet getuige de uitspraken van de volgende beleidsmedewerkers breder opgevat worden als een behoefte aan ondersteuning in de relatie met de provincie.

“De relatie met uitvoerende instellingen is goed, maar de provincie staat erg op afstand”.

Beleidsmedewerker kleine gemeente, veel jeugdbeleid.

“De opstelling van deze provincie is niet ondersteunend, maar dominant”.

Beleidsmedewerker kleine gemeente, middengroep jeugdbeleid.

In een enkel geval blijkt de behoefte aan inhoudelijke ondersteuning een verkapte vraag om ondersteuning naar uitbreiding van de ambtelijke capaciteit.

“Ik zou het liefst ondersteuning hebben die aansluit bij het initiatief van de provincie voor het opzetten van een steunpunt 0-25-jarigen samen met de omliggende gemeenten. Daarvoor hebben we iemand nodig die dat project kan gaan ontwikkelen. Iemand die de benodigde

partijen bij elkaar roept en motiveert. Ik zou dat zelf wel willen doen maar het ontbreekt me aan tijd”.

Beleidsmedewerker kleine gemeente, weinig jeugdbeleid.

Ook de volgende kleine gemeente heeft behoefte aan meer ambtelijke capaciteit, in het bijzonder ten behoeve van het opzetten van de leerlingenadministratie.

“Op het moment hebben we te weinig tijd om de leerlingenadministratie rond te krijgen. Ook voor het jeugdbeleid zou het juist heel nuttig zijn als we de leerlingenadministratie op orde zouden hebben omdat we dan gericht in kunnen kopen bij de GGD”.

Beleidsmedewerker kleine gemeente, middengroep jeugdbeleid.

5.3 Good practices

In de groepsgesprekken met tien gemeenten is gevraagd of er naast knelpunten ook good practices waren in de gemeente. Deze worden hier gepresenteerd. In alle gesprekken werd een good practice genoemd. Good practices moeten in dit verband worden opgevat als resultaten waar beleidsmedewerkers jeugdbeleid en (staf)medewerkers van instellingen die betrokken zijn bij de uitvoering van het jeugdbeleid zelf tevreden over zijn. Het zijn geen ‘bewezen’ good practices.

De gespreksdeelnemers zijn met name tevreden over en hechten veel belang aan de samenwerking die tussen voorzieningen tot stand is gebracht. Gemeenten hebben daar een belangrijke faciliterende rol in. In een aantal gemeenten ging het om een netwerkstructuur die zijn oorsprong heeft in de provincie Overijssel, de zogenaamde kansstructuur. Deze structuur wordt gekenmerkt door een procesmanager die als een spin in het web fungeert tussen (uitvoeringsnetwerken in) het veld en de gemeente.

Ook voor de andere netwerkstructuren die als good practice worden gepresenteerd, geldt dat er een coördinator is aangesteld in het veld die door de gemeente gefinancierd wordt.

“Het zorgnetwerk 0-12 werkt heel goed, en dan bedoel ik de samenwerking op lokaal niveau en de contacten met Bureau Jeugdzorg. De regie en coördinatie van het netwerk wordt gefinancierd door de gemeente. De uitvoering ervan ligt in handen van de GGD”.

Beleidsmedewerker middelgrote gemeente, veel jeugdbeleid.

Belangrijke voorwaarde voor het opzetten van een goed functionerend netwerk is het draagvlak daarvoor onder de voorzieningen die het netwerk moeten gaan vormen. Het belang daarvan werd duidelijk in een gemeente waar het zorgnetwerk 0-12 als good practice werd genoemd, terwijl het zorgnetwerk 12+ in diezelfde gemeente het grote knelpunt vormde. Beide

netwerken werden in dezelfde tijd opgezet en met behulp van dezelfde externe organisatie. De animo in met name het Voortgezet Onderwijs voor participatie aan het zorgnetwerk 12+ bleek matig. Dit in tegenstelling tot de animo van de verschillende instellingen die het zorgnetwerk 0-12 zijn gaan vormen.

“Tussen de instellingen die werkzaam waren op het terrein van 0-12-jarigen was snel overeenstemming voor wat betreft de partners die deel zouden moeten nemen in het netwerk, de structuur van het netwerk en de manier waarop het netwerk zou moeten functioneren. De GGD en de gemeente hebben verder invulling gegeven aan die overeenstemming. Er lag al heel snel een convenant met daarbij een privacyreglement, een plan voor financiering en een registratiesysteem. De eerste drie jaar is het netwerk gefinancierd als pilot. Inmiddels is de financiering voor het netwerk structureel”.

Beleidsmedewerker middelgrote gemeente, veel jeugdbeleid.

Alhoewel het getalsmatig niet kan worden onderbouwd is het succes van het hierboven beschreven zorgnetwerk 0-12 voor alle betrokkenen evident.

“Er gaat een duidelijk preventieve werking uit van het netwerk. Deelnemers weten elkaar ook buiten de bijeenkomsten van het netwerk snel te vinden. Er zijn hele korte lijnen ontstaan. Dat heeft tot gevolg dat tijdens de besprekingen van het netwerk alleen de zwaardere gevallen nog overblijven en dat die gevallen ook steeds zwaarder worden. Door het netwerk wordt veel doelgerichter gewerkt en dat komt de cliënten ten goede”.

Beleidsmedewerker middelgrote gemeente, veel jeugdbeleid.

In de regio Rotterdam speelt de zogenaamde voorpostfunctionaris van Bureau Jeugdzorg een belangrijke rol als schakel tussen lokale voorzieningen en de jeugdzorg. Deze voorpostfunctionaris functioneert bovendien als een soort casemanager en als vraagbaak voor de lokale voorzieningen die deelnemen in het Jeugdzorgnetwerk. Het Jeugdzorgnetwerk is een hulpverlenersnetwerk dat met name is gericht op 12-18-jarigen. De voorpostfunctionaris maakt deel uit van dit netwerk.

“Door de voorpostfunctionaris zijn de lijntjes heel kort en worden gaten in de communicatie opgevuld”.

Schoolmaatschappelijk werkster, middelgrote gemeente, middengroep qua hoeveelheid jeugdbeleid.

In een kleine gemeente waar totnogtoe geen beleid is geformuleerd op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning is men erg tevreden over het project dat is opgezet rondom de jongerenopbouwwerker.

“We hebben met behulp van geld dat we binnen hebben gehaald in het kader van de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk voor acht uur per week een jongerenopbouwwerker ingehuurd. Deze gaat vrijwilligers die in de gemeente actief zijn op het gebied van jeugd ondersteunen. Bijna alle activiteiten op het gebied van jeugd worden hier door vrijwilligers begeleid. Uit een inventarisatie onder hen maar ook onder politie, leerplicht en de GGD bleek er behoefte te bestaan aan ondersteuning voor de vrijwilligers. De jeugdopbouwwerker heeft nu tot taak te inventariseren aan welke ondersteuning behoefte is, die behoefte te analyseren en op basis daarvan een ondersteuningsplan op te zetten”.

Beleidsmedewerker kleine gemeente, zeer weinig jeugdbeleid.

Bovengenoemd good practice steekt wellicht wat schraal af tegen de eerder beschreven good practices. In vergelijking met de activiteiten in omliggende gemeenten is in de ogen van de deelnemers aan het groepsgesprek in deze gemeente echter veel bereikt:

“In heel veel gemeenten hier in de buurt wordt alleen maar gepraat maar hier wordt nu echt iets gedaan! En er gaat op een interactieve manier beleid gemaakt worden want de jongerenopbouwwerker zorgt straks voor input voor de beleidsmakers”.

Stafmedewerker provinciale ondersteuningsorganisatie, kleine gemeente, zeer weinig jeugdbeleid.

5.4 Samenvatting en conclusies

De meeste gemeenten hebben behoefte aan inhoudelijke ondersteuning, met name met betrekking tot het invullen van de regierol en het coördineren van het hulpaanbod. Uit de groepsgesprekken kwam echter naar voren dat gemeenten vaak (nog) geen duidelijk beeld hebben van wat die ondersteuning concreet in zou moeten of kunnen houden. Dat sluit aan bij de bevindingen van een recent onderzoek (Pröpper et al, 2004) naar de regievoering van gemeenten, waaruit blijkt dat er bij gemeenten geen eenduidig beeld bestaat over regie en er zelden een visie is op regie. Gemeenten zouden volgens dit onderzoek vooral geholpen zijn met het ontwikkelen van een visie op en op basis daarvan gestalte geven aan hun regierol.

De behoefte aan ondersteuning bleek in de meeste groepsgesprekken met gemeenten niet erg sterk te zijn. In enkele gemeenten waar wel een concrete behoefte aan inhoudelijke ondersteuning bestond, bleek het om een verkapte behoefte aan ondersteuning in de capaciteit te gaan. De diversiteit van gemeenten die inhoudelijke ondersteuning willen ontvangen met betrekking tot de regierol en met betrekking tot de coördinatie van het hulpaanbod is groot. Het betreft zowel kleine als middelgrote als grote gemeenten uit alle delen van het land. Dat maakt het waarschijnlijk dat de concrete behoefte aan inhoudelijke ondersteuning op de regierol of bij de coördinatie van het hulpaanbod in de ene gemeente een heel andere is dan

in de andere gemeente. Het is daarom van belang gemeenten een op hen toegesneden ondersteuningstraject aan te bieden.

Een aantal gemeenten waarmee gesproken is, laat zeer nadrukkelijk weten geen behoefte te hebben aan inhoudelijke ondersteuning. Zij zeggen zelf over de benodigde expertise te beschikken en vooral behoefte te hebben aan extra financiële ondersteuning.

De good practices die gemeenten naar voren brengen hebben vrijwel alle betrekking op geslaagde vormen van samenwerking die tot stand gebracht zijn. De good practices worden niet met cijfermateriaal onderbouwd, maar worden als good practices ervaren door de verschillende betrokkenen. Het betreft dus geen bewezen good practices. Ook uit SCP-onderzoek (Gilsing, 2003) is overigens gebleken dat gemeenten beleidsresultaten in het kader van het jeugdbeleid zelden of nooit kunnen onderbouwen met kwantitatief materiaal.

Belangrijke voorwaarden voor het doen slagen van beleid met betrekking tot opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning zijn ondersteuning van het lokale bestuur, draagvlak onder en medewerking van betrokkenen uit het veld en voldoende capaciteit van het ambtenarencorps, zowel qua volume, als qua organisatorisch vermogen.

6 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

De aansluiting van het jeugdbeleid op de Jeugdzorg staat sinds een aantal jaren volop in de belangstelling. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft een onderzoek uit laten voeren naar de wijze waarop gemeenten invulling geven aan jeugdbeleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Het onderzoek moet gaan dienen als nulmeting. Over een aantal jaren zal worden onderzocht hoe de invulling van gemeenten aan jeugdbeleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning zich ten opzichte van de stand van zaken op dit moment ontwikkeld heeft. Daarnaast wil het ministerie op grond van het onderzoek bepalen welke inspanningen vereist zijn om tot een sluitend lokaal aanbod te komen voorafgaand aan de jeugdzorg. De resultaten van het onderzoek worden in dit hoofdstuk samengevat.

Het Rijk, VNG, en IPO, hebben in juni 2003 vijf functies op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning vastgelegd. De vijf functies, informatie, signalering, toegang, pedagogische hulp en coördinatie, zouden in het lokale domein minimaal invulling moeten krijgen teneinde een goede aansluiting te vormen op de geïndiceerde jeugdzorg. Deze vijf functies stonden dan ook centraal in de vraagstelling van het onderzoek. Deze bestaat uit de volgende hoofd- en deelvragen.

- 1) Op welke wijze geven gemeenten invulling aan jeugdbeleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning voorafgaand aan de jeugdzorg, in het bijzonder aan de functies informatie, signalering, toegang, pedagogische hulp en coördinatie?

Deelvraag 1a)

Met welke voorzieningen, activiteiten en netwerken op lokaal niveau geven gemeenten vorm aan elk van de vijf functies?

Deelvraag 1b)

Beschikt de gemeente over concrete en feitelijke informatie over de bekendheid, de mate van bereik, de samenhang, de opbrengst, de mate van vraagsturing van deze activiteiten, voorzieningen en netwerken? Hoe gaat de gemeente om met die informatie?

Deelvraag 1c)

Hebben gemeenten expliciete afspraken gemaakt met voorzieningen met betrekking tot specifieke functies? Hebben gemeenten prioriteit toegekend aan één of meer specifieke functies?

- 2) Wat dragen regionale samenwerkingsverbanden, provincie en rijk bij aan het gemeentelijk jeugdbeleid?

- 3) Welke knelpunten ervaren gemeenten bij de vormgeving en uitvoering van het beleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning voorafgaand aan de jeugdzorg, in het bijzonder wat betreft de vijf functies, en welke oplossingen worden daarvoor gevonden?

Deelvraag 3a)

Welke knelpunten ervaren gemeenten bij de vormgeving van het beleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning voorafgaand aan de jeugdzorg?

Deelvraag 3b)

Welke oplossingen zijn hiervoor denkbaar en welke zijn hiervoor (reeds) gevonden? Welke succesfactoren zijn daarbij te benoemen?

- 4) Hebben gemeenten behoefte aan inhoudelijke ondersteuning op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning?

Deelvraag 4a)

Waarom hebben gemeenten wel of geen behoefte aan inhoudelijke ondersteuning?

Deelvraag 4b)

Waarin en op welke manier willen gemeenten inhoudelijk ondersteund worden op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning?

Voordat we de afzonderlijke onderzoeksvragen beantwoorden, gaan we kort in op de opzet van het onderzoek.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek omvat een kwantitatief en een kwalitatief deel. Het kwantitatieve onderzoeksdeel bestaat uit een vragenlijst die is uitgezet in alle (deel-)gemeenten in Nederland. Tweeënvijftig procent van de gemeenten heeft de vragenlijst ingevuld en teruggestuurd. De responderende gemeenten zijn qua gemeentegrootte en qua verdeling over de provincies representatief voor gemeenten in Nederland.

Het kwalitatieve deel van het onderzoek bestaat uit groepsgesprekken bij tien gemeenten met beleidsmedewerkers en mensen uit het veld. Uitgangspunt voor de selectie van de gemeenten voor het kwalitatieve deel was dat deze zo divers mogelijk moest zijn. De uiteindelijke selectie bestaat uit vier kleine gemeenten, drie middelgrote en drie grote gemeenten uit acht provincies. In elk van de groottecategorieën zijn gemeenten geselecteerd met weinig beleid, veel beleid, en een niet extreem scorende groep qua hoeveelheid geformuleerd beleid.

1) Op welke wijze geven gemeenten invulling aan het jeugdbeleid op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning?

Beleid op de functies

Veel gemeenten, meer dan negentig procent, zijn actief bezig met beleid¹ op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning.² Er is echter sprake van een grote diversiteit tussen gemeenten. Die diversiteit komt onder meer tot uiting in de hoeveelheid beleid die is geformuleerd. Grote gemeenten hebben over het algemeen meer beleid geformuleerd op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning dan kleine gemeenten. Middelgrote gemeenten zitten daar tussenin.

Bijna alle gemeenten hebben op ten minste één van de vijf functies beleid geformuleerd (zie onderstaande tabel). Bijna tweederde heeft op ten minste vier van de vijf functies beleid geformuleerd. Dat geldt met name voor grote gemeenten, in iets mindere mate voor middelgrote en nog minder voor kleine gemeenten. Toch heeft ook bijna de helft van de kleine gemeenten op vier of vijf functies beleid geformuleerd.

Tabel 6.1 Aantal functies waarop kleine, middelgrote en grote gemeenten beleid hebben geformuleerd (in percentage gemeenten)

Aantal functies waarop beleid geformuleerd	Klein (n=119)	Middelgroot (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
0 functies	10%	3%	3%	6%
1 functie	11%	2%	3%	6%
2 functies	14%	13%	3%	12%
3 functies	12%	17%	3%	12%
4 functies	25%	33%	37%	30%
5 functies	28%	33%	53%	33%

Ook op de afzonderlijke functies is er een verband met gemeentegrootte. Voor elk van de functies geldt dat het percentage grote gemeenten dat daarop beleid heeft geformuleerd, groter is dan het percentage middelgrote gemeenten (zie de tabel hieronder). Het percentage middelgrote gemeenten dat beleid heeft geformuleerd, is op elk van de functies weer groter dan het percentage kleine gemeenten. De signaleringsfunctie is beleidsmatig in de meeste gemeenten (87%) vormgegeven. Deze functie heeft bij het opzetten van beleid op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning de meeste prioriteit. Het overgrote deel van de kleine, middelgrote en vrijwel alle grote gemeenten heeft beleid geformuleerd met betrekking tot signalering. Dat geldt ook, zij het in iets mindere mate, voor de informatiefunctie. Op de toegangsfunctie en de pedagogischehulpfunctie is in kleine en middelgrote gemeenten

¹ Onder 'beleid' wordt in dit rapport taken voor en afspraken met voorzieningen verstaan die gemeenten schriftelijk hebben vastgelegd.

² Zie ook Hermanns en Vergeer (2002). Zij vonden dat bijna negentig procent van de gemeenten beleid heeft geformuleerd.

beduidend minder vaak beleid geformuleerd. Grote gemeenten hebben wel vrijwel allemaal beleid op het gebied van toegang en pedagogische hulp. De coördinatiefunctie ligt beduidend minder vaak vast in het beleid van gemeenten dan de andere functies.

Tabel 6.2 Percentage kleine, middelgrote en grote gemeenten met beleid per functie

	Klein	Middelgroot	Groot	Totaal
Informatiefunctie	80%	87%	92%	84%
Signaleringsfunctie	80%	93%	97%	87%
Toegangsfunctie	62%	85%	97%	76%
Lichtehulpfunctie	65%	76%	94%	74%
Coördinatiefunctie	35%	44%	72%	44%

Veel gemeenten hebben geen sociale kaart, dat is een overzicht van het voorzieningenaanbod in hun gemeente. Met name in kleine gemeenten is een dergelijk overzicht nog niet voorhanden. Tweederde van de kleine gemeenten heeft geen sociale kaart. Van de middelgrote gemeenten heeft ongeveer de helft, en van de grote gemeenten ongeveer tweederde een sociale kaart.

Een beperkt aantal gemeenten werkt volgens het éénloketmodel. Zij hebben één loket waar jeugdigen, opvoeders en verwijzers terecht kunnen met alle vragen en problemen op het terrein van opvoeden en opgroeien. Het betreft vijf procent van de kleine, elf procent van de middelgrote en zestien procent van de grote gemeenten.

Voorzieningen

Naast een grote diversiteit tussen gemeenten voor wat betreft de hoeveelheid beleid die geformuleerd is, bestaat grote diversiteit met betrekking tot de voorzieningen waarvoor taken zijn vastgelegd op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Die diversiteit met betrekking tot de voorzieningen komt in de eerste plaats tot uiting in het *aantal* voorzieningen waarvoor gemeenten taken vast hebben gelegd. Over het algemeen hebben grote gemeenten voor beduidend meer voorzieningen taken vastgelegd dan middelgrote en kleine gemeenten. Ook tussen gemeenten *binnen* de verschillende grootteklassen bestaan echter grote verschillen tussen het aantal voorzieningen waarvoor taken zijn vastgelegd.

Op de tweede plaats komt de diversiteit met betrekking tot de voorzieningen naar voren uit het *soort* voorzieningen waarvoor gemeenten taken vast hebben gelegd. Alhoewel zich op alle functies een duidelijke top drie van voorzieningen aftekent, is er daarnaast nog een groot aantal voorzieningen waaraan gemeenten ook taken hebben toebedeeld. De top drie van voorzieningen waarvoor gemeenten taken vast hebben gelegd op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning bestaat uit consultatiebureaus (0-4 jaar), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) en het algemeen maatschappelijk werk. Andere voorzieningen die in een aanzienlijk deel van de gemeenten taken hebben op verschillende functies zijn bijvoorbeeld

het peuterspeelzaalwerk, leerplicht, Bureau Halt, enzovoort. Alleen op de coördinatiefunctie is het aantal en het soort voorzieningen waarvoor gemeenten taken hebben vastgelegd beperkt.

Er is een aantal opvallende verschillen tussen grote en kleine gemeenten voor wat betreft de voorzieningen die een rol spelen op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Zo heeft het schoolmaatschappelijk werk in veel grote gemeenten een belangrijke rol op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. In kleine gemeenten is dat zelden het geval. Dat hangt waarschijnlijk samen met het feit dat in kleine gemeenten veel minder scholen voor Voortgezet Onderwijs zijn dan in middelgrote en grote gemeenten. Ook voor andere aan het Voortgezet Onderwijs gerelateerde voorzieningen is door een veel kleiner percentage kleine dan middelgrote en grote gemeenten taken vastgelegd. Daarnaast speelt Bureau Jeugdzorg met betrekking tot toegang en met name pedagogische hulp in grote gemeenten veel vaker een rol dan in kleine gemeenten. Bureau Jeugdzorg is in grote gemeenten ook vaker structureel beschikbaar voor verschillende netwerken dan in kleine gemeenten. Dat hangt overigens ook samen met het feit dat in een kwart van de kleine gemeenten (nog) geen netwerken op uitvoeringsniveau actief zijn. In vrijwel alle grote en middelgrote gemeenten zijn wel netwerken actief.

Hoewel veel gemeenten beleid voeren op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning, zijn er nauwelijks gemeenten die beschikken over concrete en feitelijke informatie over de bekendheid, het bereik, de samenhang, de opbrengst en de mate van samenhang van de verschillende activiteiten, voorzieningen en netwerken (zie ook Gilsing, 2003; Hermanns en Vergeer, 2002). Dit ondanks het feit dat een aanzienlijk deel van de gemeenten wel degelijk afspraken heeft gemaakt met voorzieningen over bijvoorbeeld prestaties of rapportage.

Afspraken

Als gemeenten taken hebben geformuleerd voor een voorziening met betrekking tot een bepaalde functie, hebben zij vaak ook afspraken gemaakt met deze voorziening. Het soort afspraken dat gemeenten hebben gemaakt, varieert. Sommige gemeenten hebben afspraken gemaakt met voorzieningen over registratie en/of prestaties. Andere gemeenten kennen voorzieningen budgetten toe voor activiteiten met betrekking tot verschillende functies op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Het aantal voorzieningen waarmee gemeenten afspraken hebben gemaakt, varieert eveneens en hangt sterk samen met het aantal voorzieningen waarvoor gemeenten taken hebben vastgelegd op de verschillende functies. Ook met betrekking tot het aantal afspraken zien we dat grote gemeenten gemiddeld met meer voorzieningen afspraken hebben gemaakt dan kleine gemeenten. Er zijn daarnaast ook grote verschillen tussen kleine gemeenten onderling voor wat betreft het aantal voorzieningen waarmee zij afspraken hebben gemaakt. Hetzelfde geldt voor middelgrote en grote ge-

meenten. Ook is er grote variatie in het *soort* voorzieningen waarmee gemeenten afspraken hebben gemaakt. De drie meest genoemde voorzieningen waarmee gemeenten afspraken hebben gemaakt zijn dezelfde als de top drie van voorzieningen waarvoor gemeenten taken hebben vastgelegd. Het betreft consultatiebureaus (0-4 jaar), jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar) en algemeen maatschappelijk werk. Daarnaast is er een grote groep van andere voorzieningen waarmee een deel van de gemeenten concrete afspraken heeft gemaakt. Alleen op de coördinatiefunctie is het aantal voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt beperkt.

2) Regionale samenwerking

De meeste gemeenten werken op één of meer functies samen met andere gemeenten. Kleine gemeenten werken iets vaker samen dan middelgrote en grote gemeenten. Vooral met betrekking tot de coördinatiefunctie werken kleine gemeenten meer samen dan middelgrote en grote gemeenten. Op de andere functies zijn de verschillen klein.

Gemeenten werken vaak met elkaar samen in het aansturen van voorzieningen. Daarnaast komt het regelmatig voor dat gemeenten gezamenlijk ondersteuning inkopen of gezamenlijk een visie formuleren naar de provincie.

Regionale samenwerking kan een positieve bijdrage leveren aan het gemeentelijk jeugdbeleid. Uit de groepsgesprekken bleek dat een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat gemeenten in de regio willen en kunnen investeren in samenwerking. Bovendien is het van belang dat gemeenten in de regio bestuurlijk en ambtelijk met elkaar op één lijn zitten.

Ondersteuning door provincie en rijk.

In het kader van de welzijnswet ontvangen alle gemeenten financiële ondersteuning uit het gemeentefonds. Het is mogelijk dat gemeenten daarnaast nog andere vormen van financiële of inhoudelijke ondersteuning ervaren van het Rijk of de provincie en deze aanwenden ten behoeve van activiteiten op de verschillende functies van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning.

Veel gemeenten ervaren ondersteuning van provincie en rijk. In het geval van de provincies gaat het daarbij om zowel inhoudelijke als financiële ondersteuning als om ondersteuning in de randvoorwaarden. Als gemeenten door het Rijk ondersteund worden gaat het vooral om financiële ondersteuning. Op het terrein van de informatie- en de signaleringsfunctie ervaart een redelijk aantal gemeenten echter ook inhoudelijke ondersteuning van het rijk. Hierbij kan gedacht worden aan het project Lokaal Jeugdbeleid dat is uitgevoerd door de VNG.

Grote gemeenten worden door provincies maar vooral door het rijk meer ondersteund dan middelgrote en kleine gemeenten. Met name met betrekking tot de pedagogischehulpfunctie ervaren grote gemeenten meer ondersteuning dan middelgrote en kleine gemeenten van provincie en rijk. Veel kleine gemeenten komen in tegenstelling tot middelgrote en grote ge-

meenten niet in aanmerking voor regelingen zoals VVE of GOA, laat staan GSB-gelden. Bijna de helft van de kleine gemeenten ontvangt geen enkele ondersteuning van het rijk. Ongeveer eenderde van de kleine en middelgrote gemeenten ontvangt geen ondersteuning van de provincie.

3) Knelpunten

Grote gemeenten ervaren meer knelpunten dan middelgrote en kleine gemeenten. Dat hangt samen met het feit dat grote gemeenten grotere achterstandsgroepen hebben. Daarnaast is er een verband met de mate waarin gemeenten hun preventieve jeugdbeleid vorm hebben gegeven en de netwerkstructuur die zij op dit terrein hebben opgebouwd. Gemeenten die gevorderd zijn op dat terrein, hebben meer inzicht in hun knelpunten. Over het algemeen zijn grote gemeenten verder gevorderd in de vormgeving van het preventieve jeugdbeleid en het opzetten van een netwerkstructuur dan kleine gemeenten.

Er is zeer weinig diversiteit in de beoordeling van gemeenten van het aanbod op de verschillende functies: vrijwel alle gemeenten beoordelen dat aanbod op zowel de informatie-, de signalerings-, de toegangs-, de pedagogische hulp en de coördinatiefunctie als ‘goed noch slecht’. Afgaande op die beoordeling zien gemeenten zelf nog veel verbetermogelijkheden.

Opmerkelijk is dat er geen relatie bestaat tussen het aantal knelpunten dat gemeenten ervaren en de beoordeling van het aanbod op de verschillende functies. Nog opmerkelijker is dat gemeenten die veel beleid hebben geformuleerd, het aanbod op de verschillende functies niet beter beoordelen dan de gemeenten die weinig beleid met betrekking tot opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning hebben geformuleerd. Dit impliceert dat ook gemeenten die in hun beleid veel aandacht hebben voor het opvoed, opgroei- en gezinsondersteuning, nog weinig grip hebben op de opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuningspraktijk.

De beperkte grip van gemeenten op de praktijk blijkt eveneens uit de knelpunten die veel gemeenten ervaren. Meer dan zestig procent van de gemeenten ervaart beperkte sturingsmogelijkheden. Ook ervaren veel gemeenten dat zij beperkt zicht hebben op de vraag en behoefte van ouders en kinderen en onvoldoende zicht hebben op effecten en resultaten van beleid (zie ook onderstaande tabel).

Naast bovengenoemde knelpunten ervaren beleidsmedewerkers knelpunten in de randvoorwaardelijke sfeer. Met name de bezuinigingen worden door een zeer groot aantal beleidsmedewerkers als knelpunt ervaren. Ook de versnipperde aansturing door het rijk en het tijdelijke karakter van financiering bemoeilijken het vormgeven van het opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuningsbeleid (zie ook Gilsing, 2003, Hermanns en Vergeer, 2002).

Tabel 6.3 Algemene knelpunten die gemeenten ervaren bij het realiseren van een goed aanbod op het gebied van opvoed-, opgroei-, en gezinsondersteuning (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=139)	Middel (n=107)	Groot (n=41)	Totaal (n=287)
Beperkte sturingsmogelijkheden van de gemeente	62	64	71	64
Weinig zicht op vraag en behoeften van ouders en kinderen	61	63	59	61
Bezuinigingen	53	64	83	61
Bereik van ouders en kinderen die niet openstaan voor hulp	51	57	68	56
Aansluiting Bureau Jeugdzorg en lokale voorzieningen	56	52	59	55
Wachlijsten Bureau Jeugdzorg	45	60	71	54
Versnipperde aansturing door het rijk	41	64	68	53
Onvoldoende zicht op effecten en resultaten van beleid	53	51	61	53
Tijdelijke karakter van financiering	38	60	78	52
Capaciteit Bureau Jeugdzorg	43	53	61	49
Gebrekkige financiële basis bij voorzieningen	42	39	54	43
Schotten tussen financieringsstromen	34	48	61	43
Gaten in aanbod door terugtrekken BJZ uit lokale domein	34	45	54	41
Meerdere financieringsstromen vanuit zowel provincie als rijk	29	48	51	39
Gebrek aan middelen voor jeugdgezondheidszorg	38	36	46	38
Maken van afspraken met provincie over aansluiting	33	34	39	34
Integratie jeugdgezondheidszorg in het jeugdbeleid	33	39	22	34
Capaciteit schoolmaatschappelijk werk	22	42	59	34
Aansluiting van de justitieketen op de lokale voorzieningen	29	36	29	32
AMW heeft andere doelgroepen dan jeugd	24	24	51	28
Bereik van achterstandsgroepen	18	28	51	26
Capaciteit algemeen maatschappelijk werk	18	28	46	26
Samenwerking van het onderwijs met lokale voorzieningen	22	27	24	24
Bereik van (bepaalde groepen) allochtonen	9	21	49	19
OM/Justitie niet aanwezig op lokaal niveau	22	11	7	16
Insteek politie is repressie i.p.v. preventie	16	14	22	16
Wachlijsten speciaal onderwijs	13	10	37	15

Ook uit verschillende van de knelpunten die met betrekking tot achtereenvolgens de informatie-, de signalerings-, de toegangs-, de pedagogische hulp- en de coördinatiefunctie het meest genoemd zijn door gemeenten, blijkt dat zij nog niet echt grip hebben op de praktijk. Op bovengenoemde functies zijn respectievelijk het gebrek aan zicht op de behoefte aan informatie bij ouders en kinderen, het gebrek aan eenduidige registratie, de toeleiding van degenen die niet openstaan voor hulp, het gebrek aan zicht op de vraag en behoefte van degenen die hulp nodig hebben en de communicatie tussen instellingen het meest door gemeenten genoemd.

Uit de groepsgesprekken bleek dat in veel gemeenten het jeugdbeleid geen bestuurlijke prioriteit heeft. Ook in gemeenten waar het jeugdbeleid wel als speerpunt wordt gezien, zijn niet altijd extra middelen voor het beleid vrijgemaakt. Uit de groepsgesprekken kwam daarnaast nog naar voren dat in kleine gemeenten de beperkte ambtelijke capaciteit vaak een knelpunt vormt (zie ook Hermanns en Vergeer, 2002). In kleine gemeenten hebben beleidsmedewerkers vaak een zeer beperkt aantal uren beschikbaar voor zaken op het terrein van jeugdbeleid.

Ondanks een beperkte hoeveelheid tijd heeft het preventieve jeugdbeleid in sommige kleine gemeenten toch vorm gekregen. In die gevallen zijn andere taken van beleidsmedewerkers tijdelijk naar de achtergrond geschoven en werd zowel intern als extern goed gecommuniceerd. Soms kunnen kleine gemeenten meeliften op de activiteiten die grotere gemeenten uit de regio ontplooiën op het gebied van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning. Voorwaarde daarvoor is dat de onderlinge verhoudingen goed zijn.

De ambtelijke capaciteit kan ook in grote gemeenten een knelpunt vormen, zo bleek uit de groepsgesprekken. In grote gemeenten zijn altijd meerdere ambtenaren bij het jeugdbeleid betrokken. Een goede interne communicatie blijkt dan van groot belang.

In de randvoorwaardelijke sfeer speelt Bureau Jeugdzorg eveneens een belangrijke rol. De aansluiting van lokale voorzieningen bij Bureau Jeugdzorg, de wachtlijsten bij Bureau Jeugdzorg en de capaciteit bij Bureau Jeugdzorg wordt door een groot aantal gemeenten als knelpunt ervaren. Uit verschillende gesprekken met middelgrote en grote gemeenten blijkt bovendien dat Bureau Jeugdzorg zich vooruitlopend op de Wet op de Jeugdzorg terugtrekt uit het lokale domein met betrekking tot de licht ambulante zorg. Deze gemeenten ervaren dat er daardoor taken op het terrein van licht ambulante hulp blijven liggen. Zij vinden dat deze moeten worden opgepakt op lokaal niveau terwijl daarvoor in hun ogen geen extra middelen ter beschikking zijn gesteld. In plaats daarvan zien deze gemeenten zich geconfronteerd met bezuinigingen. In deze gesprekken kwam het gebrek aan licht ambulante hulp als grootste knelpunt naar voren. Ook uit een recente publicatie naar zorgadviesteams in het basisonderwijs komt naar voren dat er vanuit het onderwijs onvoldoende snelle lichte jeugdzorg in de regio, dichtbij de school ervaren wordt (Bosdriesz en Berkenbosch, 2003 genoemd in Onderwijsraad, 2004).

Uit de groepsgesprekken blijkt dat gemeenten vaak zeer specifieke knelpunten ervaren als gevolg van bijvoorbeeld politiek-historische ontwikkelingen, gemeentelijke herindelingen die hebben plaats gevonden of de geografische ligging van een gemeente.

4) Behoeftte aan inhoudelijke ondersteuning

De meeste gemeenten hebben behoefte aan inhoudelijke ondersteuning, met name met betrekking tot het invullen van de regierol en het coördineren van het hulpaanbod. Uit de groepsgesprekken kwam echter naar voren dat gemeenten vaak (nog) geen duidelijk beeld hebben van wat die ondersteuning concreet zou moeten of kunnen inhouden. De behoefte aan ondersteuning bleek in de meeste groepsgesprekken met gemeenten niet erg sterk te zijn. In enkele gemeenten waar wel een concrete behoefte aan inhoudelijke ondersteuning bestond, bleek het een om verkapte behoefte aan ondersteuning in de capaciteit te gaan. De diversiteit van gemeenten die inhoudelijke ondersteuning willen ontvangen met betrekking tot de

regierol en met betrekking tot de coördinatie van het hulpaanbod is groot. Het betreft zowel kleine als middelgrote als grote gemeenten uit alle delen van het land. Dat maakt het waarschijnlijk dat de concrete behoefte aan inhoudelijke ondersteuning op de regierol of bij de coördinatie van het hulpaanbod in de ene gemeente een heel andere is dan in de andere gemeente. Het is daarom van belang gemeenten een op hen toegesneden ondersteuningstraject aan te bieden. Op grond van een recent onderzoek van Pröpper en anderen (2004) zou overwogen kunnen worden individuele gemeenten te ondersteunen bij het evalueren van en het op basis daarvan (verder) vormgeven van hun regierol.

Een aantal gemeenten waarmee gesproken is, laat zeer nadrukkelijk weten geen behoefte te hebben aan inhoudelijke ondersteuning. Zij zeggen zelf over de benodigde expertise te beschikken en vooral behoefte te hebben aan extra financiële ondersteuning.

Succesfactoren

De good practices die tien gemeenten in groepsgesprekken naar voren brengen, hebben vrijwel alle betrekking op geslaagde vormen van samenwerking die tot stand gebracht zijn. De good practices worden niet met cijfermateriaal onderbouwd, maar worden als zodanig ervaren door de verschillende betrokkenen. Het zijn in die zin geen bewezen good practices. Uit de groepsgesprekken kwamen de volgende voorwaarden als belangrijk naar voren voor een beter opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuningsbeleid: ondersteuning van het lokale bestuur, draagvlak onder en medewerking van betrokkenen uit het veld en voldoende capaciteit van het ambtenarencorps, zowel qua volume, als qua organisatorisch vermogen.

LITERATUURLIJST

- BANS (1999), Bestuursakkoord Nieuwe Stijl. *Jeugdbeleid in Ba(la)ns: afspraken van rijk, provincies en gemeenten over een gezamenlijk jeugdbeleid*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- BANS (2001), Bestuursakkoord Nieuwe Stijl. *Jeugdbeleid in Ba(la)ns II: afspraken van rijk, provincies en gemeenten over een gezamenlijk jeugdbeleid*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Bosdriesz, M. en W. Berkenbosch, (2003). *Jeugdzorgadviesteams voor het basisonderwijs*. Utrecht: NIZW.
- Gilsing, R. (2003). *Beleid in de groei. Voortgang en uitkomsten van het lokale jeugdbeleid*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Hermanns, J.M.A. en M.M. Vergeer (2002). *Opvoedingsondersteuning, en ontwikkelingsstimulering in Nederlandse gemeenten. Stand van zaken 2002*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut.
- Onderwijsraad (2004). *Hoe kan onderwijs meer betekenen voor Jongeren? Advies*.
- Pröpper, I., B. Litjens en E. Weststeijn (2004). *Lokale regie uit macht of onmacht? Onderzoek naar de optimalisering van de gemeentelijke regiefunctie*. Vught: Partners+Pröpper.
- TNO (2003). *Toegankelijkheid van de Ouder- en Kindzorg voor Marokkaanse en Turkse gezinnen*. Leiden: TNO Preventie en Gezondheid.
- Werkgroep Gemeentelijke Taken (2003). *Notitie verduidelijking gemeentelijke taken. Op het terrein van opvoed-, opgroei-, en gezinsondersteuning geschakeld aan de Jeugdzorg*. Den Haag.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Begeleidingscommissie

De heer prof. dr. Jo Hermanns, *CO ACT Consult* (Voorzitter)

Mevrouw drs. C.C.M. Carati, Ministerie van VWS

Mevrouw drs. E.C. De Groot, Ministerie van VWS

Mevrouw drs. I.J.M. Keuzenkamp, IPO

De heer drs. O.H. Nota, gemeente Amsterdam

Mevrouw drs. A. Van De Vooren, VNG

BIJLAGE 2

Vragenlijst opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning gemeenten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het lokale jeugdbeleid. Met lokaal jeugdbeleid kan voorkomen worden dat opvoed- en opgroei problemen verergeren. Als kinderen en jongeren toch een beroep moeten doen op de Jeugdzorg kan via het lokale jeugdbeleid gerealiseerd worden dat zij daar zo snel mogelijk naar worden toegeleid. Met deze vragenlijst inventariseren we wat uw gemeente heeft aan voorzieningen op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning, hoe de aansluiting met de jeugdzorg gerealiseerd wordt en wat de knelpunten zijn op dit terrein. De vragenlijst heeft in principe geen betrekking op het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid en voor- of vroegschoolse educatie, tenzij daarin activiteiten zijn ondergebracht op het gebied van opvoeding- en gezinsondersteuning.

De vragenlijst bestaat uit zeven delen. In het eerste deel vragen we naar een aantal kenmerken van de gemeente en haar inwoners. In deel twee tot en met zes inventariseren we het aanbod van gemeenten op basis van vijf functies die verderop in deze vragenlijst kort uiteen worden gezet. In het laatste deel vragen we naar de algemene knelpunten die u ervaart bij het realiseren van een goed aanbod op het terrein van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning en uw behoefte aan ondersteuning op dit terrein.

Het is mogelijk dat u een deel van de vragen niet kunt beantwoorden omdat u de antwoorden op de betreffende vragen zelf niet weet. Wellicht kunt u in die gevallen een collega raadplegen of het antwoord vinden in bepaalde beleidsnotities of andere documenten. Mocht u ook dan nog geen antwoord kunnen geven op een vraag, kruis dan de antwoordcategorie "weet niet" aan.

U hoeft op elke vraag maar één antwoord te geven, tenzij anders staat vermeld.

De gegevens die u ons verstrekt, worden vertrouwelijk behandeld. In het rapport worden gemeenten niet bij naam genoemd.

Als u vragen heeft over het onderzoek of over de vragenlijst kunt u telefonisch contact opnemen met ondergetekende. Ik ben op dinsdag tot en met vrijdag bereikbaar op 020 - 531 53 62, mijn e-mail adres is: weerd@regioplan.nl

Wilt de vragenlijst **uiterlijk 1 maart 2004** naar ons terugsturen? Alvast onze hartelijk dank daarvoor. Veel succes met het invullen van de vragenlijst.

Marga de Weerd
(onderzoeker Regioplan)

ACHTERGRONDKENMERKEN

We willen graag een aantal kwantitatieve gegevens over uw gemeente.

Aantal

1. Hoeveel inwoners heeft de gemeente?
2. Hoeveel inwoners in de leeftijdscategorie van 0-4 jaar?
3. Hoeveel inwoners in de leeftijdscategorie van 4-13 jaar?
4. Hoeveel inwoners in de leeftijdscategorie van 13-18 jaar?
5. Hoeveel allochtone inwoners*?
6. Hoeveel allochtone inwoners in de leeftijdscategorie van 0-4 jaar?
7. Hoeveel allochtone inwoners in de leeftijdscategorie van 4-13 jaar?
8. Hoeveel allochtone inwoners in de leeftijdscategorie van 13-18 jaar?

* Onder allochtone inwoners verstaan we alle inwoners van wie ten minste één ouder in het buitenland geboren is (CBS-definitie)

9. Uit hoeveel kernen (dorpskernen in het geval van kleinere gemeenten of wijken of stadsdelen in het geval van grote gemeenten) bestaat uw gemeente?

Noteer aantal

kernen

INVENTARISATIE VAN DE FUNCTIES

In dit deel van de vragenlijst inventariseren we de wijze waarop uw gemeente gestalte geeft aan de vijf functies zoals die door het Bestuurlijk Overleg van VWS, Justitie, VNG, IPO en MO-groep zijn vastgesteld.

De vijf functies zijn:

1. **Informatie:** het gaat bij deze functie om twee soorten informatie: ten eerste het geven van informatie aan ouders en kinderen over opvoeden en opgroeien. U kunt hierbij denken aan folder- en voorlichtingsmateriaal over bijvoorbeeld opgroeiende peuters. Ten tweede gaat het om informatie aan ouders en kinderen over het voorzieningenaanbod in de gemeente: hoe komen zij te weten waar ze met vragen of problemen terecht kunnen?
2. **Signalering:** deze functie heeft zowel betrekking op het signaleren van vragen die bij jongeren dan wel opvoeders leven, als op het signaleren van problemen die betrokkenen zelf wellicht nog niet eens onderkennen. Een leerkracht of een beroepskracht kan bijvoorbeeld signaleren dat het niet goed gaat met een bepaald kind.
3. **Toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toeleiding:** nadat een vraag of probleem gesignaleerd is, is het van belang dat er snel hulp is. De toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod moet daarom overzichtelijk en bereikbaar zijn. Hulpvragers moeten weten waar ze terecht kunnen en professionals moeten weten welke voorzieningen er beschikbaar zijn op lokaal niveau. Voor degenen die een beroep moeten doen op de geïndiceerde jeugdzorg is het bovendien van belang dat er goede contacten bestaan tussen lokale voorzieningen en het Bureau Jeugdzorg.
4. **Pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening):** Bij deze functie gaat het om kortdurende, vrij toegankelijke hulp aan gezinnen op momenten dat de opvoeding dreigt te stagneren. Pedagogische hulp wordt in veel verschillende vormen aangeboden. Te denken valt aan pedagogische spreekuren, bijvoorbeeld op scholen, huisbezoeken door een buurtcontactpersoon of coachingstrajecten vanuit het algemeen maatschappelijk werk.
5. **Coördinatie van Zorg op lokaal niveau:** Dit heeft betrekking op gezinnen met meervoudige problematiek, waarbij meerdere organisaties betrokken zijn en die de greep kwijt zijn op de eigen situatie. Het is van belang dat er niet langs geïsoleerde lijnen ondersteuning of hulp wordt verleend. Er zal coördinatie en afstemming plaats moeten vinden.

Het vervolg van de vragenlijst bestaat uit vijf delen: voor elke functie één. Aan het begin van ieder deel staat nogmaals de omschrijving van de functie waarover we in dat deel vragen stellen. Leest u, voordat u met de vragenlijst verdergaat, de vragenlijst even snel door. Hierdoor krijgt u een beeld van de vragen die we stellen en voorkomt u dat u dingen dubbel moet gaan invullen.

FUNCTIE 1 – INFORMATIE

Het gaat bij deze functie om twee soorten informatie. Ten eerste het geven van informatie aan ouders en kinderen over opvoeden en opgroeien. Ten tweede over het geven van informatie aan ouders en kinderen over het voorzieningenaanbod in de gemeente. Sommige gemeenten hebben bijvoorbeeld een Jeugdloket op het gemeentehuis of een Jongeren Informatie Punt.

De vragen 10, 11 en 12 hebben betrekking op afspraken met voorzieningen met betrekking tot de informatiefunctie. Wilt u in onderstaand schema aankruisen:

10. Voor welke voorzieningen in uw gemeente is schriftelijk vastgelegd (bijvoorbeeld in beleidsnota's, beleidsbrieven of productafspraken) dat zij de taak hebben ouders en kinderen te voorzien van informatie over opvoeden en opgroeien of over het voorzieningenaanbod.
11. Met welke voorzieningen uw gemeente afspraken heeft gemaakt over de doelgroep die van informatie moet worden voorzien.
12. Met welke voorzieningen uw gemeente afspraken heeft gemaakt over de prestaties die geleverd moeten worden met betrekking tot de informatiefunctie.

Kruis de voorzieningen aan waarmee deze afspraken zijn gemaakt. Zet een kruis achter "geen" als met geen van de voorzieningen de betreffende afspraak is gemaakt. Zet een kruis achter "weet niet" als u niet weet met welke voorzieningen deze afspraken zijn gemaakt.

Voorziening	10 Informatiefunctie schriftelijk vastgelegd	11 Afspraken over doelgroep	12 Afspraken over prestaties
Geen	☐	☐	☐
Weet niet	☐	☐	☐
Gezondheidszorg			
Huisarts	☐	☐	☐
Consultatiebureau (0-4 jaar)	☐	☐	☐
Jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar)	☐	☐	☐
RIAGG (Jeugd en preventie)	☐	☐	☐
Specialistische thuiszorg	☐	☐	☐
Kinderopvang			
Peuterspeelzalen	☐	☐	☐
Kinderdagverblijven	☐	☐	☐
Naschoolse/ buitenschoolse opvang	☐	☐	☐
Onderwijs			
Scholen voor Basisonderwijs	☐	☐	☐
Brede scholen/Vensterscholen	☐	☐	☐
Scholen voor Speciaal Basisonderwijs	☐	☐	☐
Scholen voor Voortgezet Onderwijs	☐	☐	☐
Scholen voor Praktijkonderwijs	☐	☐	☐
Schoolmaatschappelijk werk	☐	☐	☐
Schoolbegeleidings/-adviesdienst	☐	☐	☐
Leerplichthandhaving	☐	☐	☐
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	☐	☐	☐
Welzijnswerk			
Buurt- en clubhuiswerk (scw)	☐	☐	☐
Kinderwerk (5-12 jarigen)	☐	☐	☐
Jongerenwerk (12+)	☐	☐	☐
Speel-o-theek	☐	☐	☐
Jongeren Informatie Punt (JIP)	☐	☐	☐

Voorziening	10 Informatiefunctie schriftelijk vastgelegd	11 Afspraken over doelgroep	12 Afspraken over prestaties
Veiligheid en Criminaliteit			
Politie	☐	☐	☐
Bureau HALT	☐	☐	☐
Justitie in de Buurt	☐	☐	☐
Hulp en dienstverlening			
Algemeen Maatschappelijk Werk	☐	☐	☐
Sociale Dienst	☐	☐	☐
Bureau Jeugdzorg	☐	☐	☐
Sociaal Pedagogische Dienst	☐	☐	☐
Steunpunt opvoeding	☐	☐	☐
Bibliotheek	☐	☐	☐
<i>Anders, namelijk (noteer de voorzieningen hieronder en beantwoord de vragen 10, 11 en 12)</i>			
-	☐	☐	☐
-	☐	☐	☐
-	☐	☐	☐

13. Is er in de gemeente een sociale kaart?

Een sociale kaart is een overzicht van alle vormen van opvoed- en opgroeihulp die beschikbaar zijn. Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Nee
☐	Weet niet
☐	Ja, in de vorm van een website
☐	Ja, in de vorm van een brochure die huis aan huis is verspreid
☐	Ja, deze is beschikbaar gesteld aan professionals op het gebied van opvoedondersteuning
☐	Ja, deze is beschikbaar voor ouders en kinderen
☐	Ja, deze is beschikbaar voor medewerkers bij de gemeenten
☐	Ja, deze kan worden verkregen bij alle instellingen die op dit terrein werkzaam zijn
☐	Ja, anders namelijk

14. Is er een voorziening die de sociale kaart beheert?

1	Nee
2	Ja, namelijk (noteer voorziening)
3	Weet niet

15. Ziet u in uw gemeente knelpunten of verbeterpunten met betrekking tot het geven van informatie aan ouders en kinderen, over opvoeden en opgroeien? Waarop hebben deze betrekking?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Geen knelpunten/verbeterpunten
☐	Ja, op de capaciteit bij de voorzieningen
☐	Ja, op het bereik in het algemeen
☐	Ja, op het bereik van bepaalde groepen allochtonen
☐	Ja, op het beperkte zicht op de informatiebehoefte bij ouders en kinderen
☐	Ja, op de beperkte aansluiting van de informatie op de behoefte
☐	Ja, anders namelijk

16. Hoe beoordeelt u de informatievoorziening voor kinderen, jongeren en ouders in uw gemeente?

Omcirkel s.v.p. uw antwoord

Zeer slecht	Slecht	Goed noch slecht	Goed	Zeer goed	Weet niet
1	2	3	4	5	6

17. Ondersteunt de provincie of grootstedelijke regio (bijvoorbeeld via het Bureau Jeugdzorg of de provinciale ondersteuningsorganisatie) activiteiten in uw gemeente met betrekking tot de informatiefunctie? Het gaat hierbij om de situatie op 1 januari 2004.

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 19
3	Weet niet → ga naar vraag 19

18. Waaruit bestaat de ondersteuning van de provincie of grootstedelijke regio met betrekking tot de informatiefunctie? Het gaat hierbij weer om de situatie op 1 januari 2004.

Meer dan één antwoord mogelijk

	Financiële ondersteuning
	Inhoudelijk ondersteuning
	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
	Anders

19. Maakt uw gemeente met betrekking tot de informatiefunctie gebruik van ondersteuning van het Rijk (bijvoorbeeld van VVE-gelden of financiering van HALT-projecten of van VWS-nota's over Jeugdbeleid)?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 21
3	Weet niet → ga naar vraag 21

20. Van welke vorm van ondersteuning van het Rijk maakt uw gemeente gebruik met betrekking tot de informatiefunctie?

Meer dan één antwoord mogelijk

	Financiële ondersteuning
	Inhoudelijk ondersteuning
	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
	Anders

FUNCTIE 2 – SIGNALERING

De functie signalering heeft zowel betrekking op het signaleren van vragen die bij jongeren dan wel opvoeders leven, als op het signaleren van problemen die betrokkenen zelf wellicht nog niet eens onderkennen.

De vragen 21 tot en met 26 hebben betrekking op afspraken die gemaakt zijn met voorzieningen. Wilt u in onderstaand schema aankruisen:

21. Voor welke voorzieningen in uw gemeente schriftelijk is vastgelegd (bijvoorbeeld in beleidsnota's, beleidsbrieven of productafspraken) dat zij een signaleringstaak hebben.
22. Met welke voorzieningen uw gemeente afspraken heeft gemaakt over hetgeen gesignaleerd dient te worden.
23. Welke voorzieningen van de gemeente een budget ontvangen specifiek voor het uitvoeren van de signaleringstaak.
24. Met welke voorzieningen de gemeente afspraken heeft gemaakt over de prestaties die geleverd moeten worden bij het uitvoeren van de signaleringstaak.
25. Met welke voorzieningen de gemeente afspraken heeft gemaakt over de rapportage van prestaties met betrekking tot de signaleringstaak.
26. Met welke voorzieningen de gemeente afspraken heeft gemaakt over de registratie van gesignaleerde problemen.

Kruis de voorzieningen aan waarmee deze afspraken zijn gemaakt. Zet een kruis achter "geen" als met geen van de voorzieningen de betreffende afspraken zijn gemaakt. Zet een kruis achter "weet niet" als u niet weet met welke voorzieningen deze afspraken zijn gemaakt.

Voorziening	21 Signalerings- taak schriftelijk vastgelegd	22 Afspraken signalering	23 Budget specifiek voor signaleringstaak	24 Afspraken over prestaties	25 Afspraken over rapportage	26 Afspraken over registratie
Geen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Weet niet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gezondheidszorg						
Huisarts	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Consultatiebureau (0-4 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Specialistische thuiszorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderopvang						
Peuterspeelzalen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderdagverblijven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Na-/buitenschoolse opvang	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onderwijs						
Scholen voor Basisonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brede scholen/Vensterscholen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Speciaal Basisonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Voortgezet Onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Praktijkonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schoolmaatschappelijk werk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schoolbegeleidings-/adviesdienst	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leerplighthandhaving	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voorziening	21 Signalerings- taak schriftelijk vastgelegd	22 Hetgeen gesignaleerd	23 Budget specifiek voor signaleringsstaak	24 Afspraken over prestaties	25 Afspraken over rapportage	26 Afspraken over registratie
Welzijnswerk						
Buurt- en clubhuiswerk (scw)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderwerk (5-12 jarigen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jongerenwerk (12+)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Veiligheid en Criminaliteit						
Politie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bureau HALT	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Justitie in de Buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hulp en dienstverlening						
Algemeen Maatschappelijk Werk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociale Dienst	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bureau Jeugdzorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociaal Pedagogische Dienst	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Steunpunt opvoeding	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk (noteer de voorzieningen hieronder en beantwoord de vragen 21 tot en met 26)						
-	☐	☐	☐	☐	☐	☐
-	☐	☐	☐	☐	☐	☐
-	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Ziet u in uw gemeente knelpunten of verbeterpunten met betrekking tot het signaleren van vragen en problemen van kinderen, jongeren en ouders? Waarop hebben deze betrekking?

Meer dan één antwoord mogelijk

- ☐ Geen knelpunten/verbeterpunten
- ☐ Ja, op het gebrek aan zicht op wat de voorzieningen doen
- ☐ Ja, op het gebrek aan capaciteit bij de voorzieningen
- ☐ Ja, op het gebrek aan deskundigheid bij de voorzieningen
- ☐ Ja, op het gebrek aan (eenduidige) registratie
- ☐ Ja, op de privacywetgeving
- ☐ Ja, op aflopende financiering van de provincie
- ☐ Ja, op het gebrek aan opvolging geven aan signalering
- ☐ Ja, anders namelijk

28. Hoe beoordeelt u de signalering van vragen en problemen bij kinderen en opvoeders door de voorzieningen in uw gemeente?

Omcirkel s.v.p. uw antwoord

Zeer slecht	Slecht	Goed noch slecht	Goed	Zeer goed	Weet niet
1	2	3	4	5	6

29. Werkt u op het terrein van de deskundigheidsbevordering voor signalering van vragen en problemen bij ouders en kinderen samen met andere gemeenten in de regio?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee → ga naar vraag 31
- ☐ 3 Weet niet → ga naar vraag 31

30. Wat doet u samen met de andere gemeente(n) op het terrein van deskundigheidsbevordering voor signalering?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	We sturen gezamenlijk de voorzieningen aan
☐	We kopen gezamenlijk ondersteuning in
☐	We hebben gezamenlijk een visie geformuleerd naar de provincie toe
☐	Anders, namelijk ____

31. Ondersteunt de provincie of grootstedelijke regio (bijvoorbeeld via het Bureau Jeugdzorg of de provinciale/grootstedelijke ondersteuningsorganisatie) activiteiten in uw gemeente op het terrein van signalering? Het gaat hierbij om de situatie op 1 januari 2004.

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 33
3	Weet niet → ga naar vraag 33

32. Waaruit bestaat de ondersteuning van de provincie of grootstedelijke regio op het terrein van signalering? Het gaat hierbij om de situatie op 1 januari 2004.

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Financiële ondersteuning
☐	Inhoudelijk ondersteuning
☐	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
☐	Anders

33. Maakt uw gemeente met betrekking tot de signaleringsfunctie gebruik van ondersteuning van het Rijk (bijvoorbeeld van VVE-gelden of financiering van HALT-projecten of van VWS-nota's over Jeugdbeleid)?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 35
3	Weet niet → ga naar vraag 35

34. Van welke vorm van ondersteuning van het Rijk maakt uw gemeente gebruik met betrekking tot de signaleringsfunctie?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Financiële ondersteuning
☐	Inhoudelijk ondersteuning
☐	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
☐	Anders

FUNCTIE 3 – TOEGANG TOT HET (GEMEENTELIJK) HULPAANBOD, BEOORDELEN, TOELEIDING

Nadat een vraag of probleem gesignaleerd is, is het van belang dat er snel hulp is. De toegang tot het hulpaanbod moet daarom overzichtelijk en bereikbaar zijn. Hulpvragers moeten weten waar ze terecht kunnen en professionals moeten weten welke voorzieningen er beschikbaar zijn op lokaal niveau. Voor degenen die een beroep moeten doen op geïndiceerde jeugdzorg is het bovendien van belang dat er goede contacten bestaan tussen lokale voorzieningen en Bureau Jeugdzorg. De vragen in dit deel van de vragenlijst hebben hier betrekking op.

De vragen 35 tot en met 39 hebben betrekking op afspraken die gemaakt zijn met voorzieningen. Wilt u in onderstaand schema aankruisen:

35. Voor welke voorzieningen en netwerken in uw gemeente schriftelijk is vastgelegd (bijvoorbeeld in beleidsnota's, beleidsbrieven of productafspraken) dat zij een taak hebben in de toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod.
36. Welke voorzieningen en netwerken van de gemeente een budget ontvangen specifiek voor het uitvoeren van de toeleidingstaak.
37. Met welke voorzieningen en netwerken de gemeente afspraken heeft gemaakt over de prestaties die geleverd moeten worden bij het uitvoeren van de toeleidingstaak.
38. Met welke voorzieningen en netwerken de gemeente afspraken heeft gemaakt over de rapportage van prestaties met betrekking tot de toeleiding.
39. Met welke voorzieningen en netwerken de gemeente afspraken heeft gemaakt over de registratie van toegeleide personen.

Kruis de voorzieningen aan waarmee deze afspraken zijn gemaakt. Zet een kruis achter "geen" als met geen van de voorzieningen de betreffende afspraak is gemaakt. Zet een kruis achter "weet niet" als u niet weet met welke voorzieningen deze afspraken zijn gemaakt.

Voorziening	35 Toeleidings- taak schriftelijk vastgelegd	36 Budget specifiek voor toeleidingstaak	37 Afspraken over prestaties	38 Afspraken over rapportage	39 Afspraken over registratie
Geen	☐	☐	☐	☐	☐
Weet niet	☐	☐	☐	☐	☐
Gezondheidszorg					
Huisarts	☐	☐	☐	☐	☐
Consultatiebureau (0-4 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐
Jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐
Specialistische thuiszorg	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderopvang					
Peuterspeelzalen	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderdagverblijven	☐	☐	☐	☐	☐
Na-/ Buitenschoolse opvang	☐	☐	☐	☐	☐
Onderwijs					
Scholen voor Basisonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐
Brede scholen/ Vensterscholen	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Speciaal Basisonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Voortgezet Onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Praktijkonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐
Schoolmaatschappelijk werk	☐	☐	☐	☐	☐
Schoolbegeleidings-/adviesdienst	☐	☐	☐	☐	☐
Leerplichthandhaving	☐	☐	☐	☐	☐
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	☐	☐	☐	☐	☐

Voorziening	35 Toeleidings- taak schriftelijk vastgelegd	36 Budget specifiek voor toeleidingstaak	37 Afspraken over prestaties	38 Afspraken over rapportage	39 Afspraken over registratie
Vervolg vragen 35 t/m 39					
Welzijnswerk					
Buurt- en clubhuiswerk (scw)	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderwerk (5-12 jarigen)	☐	☐	☐	☐	☐
Jongerenwerk (12+)	☐	☐	☐	☐	☐
Veiligheid en Criminaliteit					
Politie	☐	☐	☐	☐	☐
Bureau HALT	☐	☐	☐	☐	☐
Justitie in de Buurt	☐	☐	☐	☐	☐
Hulp en dienstverlening					
Algemeen Maatschappelijk Werk	☐	☐	☐	☐	☐
Sociale Dienst	☐	☐	☐	☐	☐
Bureau Jeugdzorg	☐	☐	☐	☐	☐
Sociaal Pedagogische Dienst	☐	☐	☐	☐	☐
Steunpunt opvoeding	☐	☐	☐	☐	☐
Netwerken (geen beleidsnetwerken)					
Zorgstructuren Primair Onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐
Zorgstructuren Voortgezet Onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐
Samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐
Samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐
Netwerk 0-6	☐	☐	☐	☐	☐
Buurtnetwerken 0-12	☐	☐	☐	☐	☐
Netwerken 12+	☐	☐	☐	☐	☐
Jeugd Preventie Project (JPP)	☐	☐	☐	☐	☐
Teams voor Integrale Vroeghulp	☐	☐	☐	☐	☐
VTO-team (Vroegtijdige Onderkenning)	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk (noteer de voorzieningen hieronder en beantwoord de vragen 35 tot en met 39)					
-	☐	☐	☐	☐	☐
-	☐	☐	☐	☐	☐
-	☐	☐	☐	☐	☐

40. Zijn er in uw gemeente netwerken **op uitvoeringsniveau** (dat wil zeggen netwerken waarin daadwerkelijk casuïstiek besproken wordt), waarin signalerende en hulpbiedende voorzieningen participeren?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 43
3	Weet niet → ga naar vraag 43

De volgende twee vragen hebben op de betrokkenheid van Bureau Jeugdzorg bij netwerken op uitvoeringsniveau. Leest u eerst beide vragen door voordat u aan de beantwoording begint.

41. Voor welke netwerken op uitvoeringsniveau is Bureau Jeugdzorg (BJZ) op afroep beschikbaar?

Meer dan één antwoord mogelijk.

☐	Geen van de netwerken
☐	Weet niet
☐	Zorgstructuren Primair Onderwijs
☐	Zorgstructuren Voortgezet Onderwijs
☐	Samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs
☐	Samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs
☐	Netwerk 0-6
☐	Buurtnetwerken 0-12
☐	Netwerken 12+
☐	Jeugd Preventie Project (JPP)
☐	Teams voor Integratie Vroeghulp
☐	VTO-teams (Vroegtijdige Onderkenning)
☐	Anders, namelijk

--

42. In welke netwerken op uitvoeringsniveau participeert Bureau Jeugdzorg structureel?

Meer dan één antwoord mogelijk.

☐	Geen van de netwerken
☐	Weet niet
☐	Zorgstructuren Primair Onderwijs
☐	Zorgstructuren Voortgezet Onderwijs
☐	Samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs
☐	Samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs
☐	Netwerk 0-6
☐	Buurtnetwerken 0-12
☐	Netwerken 12+
☐	Jeugd Preventie Project (JPP)
☐	Teams voor Integratie Vroeghulp
☐	VTO-teams (Vroegtijdige Onderkenning)
☐	Anders, namelijk

--

Een manier om een goede toeleiding tot het hulpaanbod mogelijk te maken is door te werken op basis van een één-loket model. Dat wil zeggen dat er voor ouders en jeugdigen één ingang is waar zij terecht kunnen met allerlei vragen over opvoeden en opgroeien.

43. Wordt in uw gemeente met een één-loket model gewerkt?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 47
3	Weet niet → ga naar vraag 47

44. Op hoeveel locaties kunnen burgers bij het loket terecht?

Noteer aantal locaties. Noteer een ? als u het niet weet.

locatie(s)

45. Welke instelling is binnen uw gemeente de trekker van dit loket?

1	GGD
2	AMW
3	Welzijnsinstelling
4	Anders, namelijk

--

46. Welke voorzieningen zitten achter het loket?

☐ Weet niet

Gezondheidszorg

- ☐ Huisarts
- ☐ Consultatiebureau (0-4 jaar)
- ☐ Jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar)
- ☐ RIAGG (Jeugd en preventie)
- ☐ Specialistische thuiszorg

Onderwijs

- ☐ Schoolmaatschappelijk werk
- ☐ Leerplichthandhaving
- ☐ Regionaal Meld- en Coördinatiepunt

Welzijnswerk

- ☐ Buurt- en clubhuiswerk (scw)
- ☐ Kinderwerk (5-12 jarigen)
- ☐ Jongerenwerk (12+)
- ☐ Speel-o-theek
- ☐ Jongeren Informatie Punt (JIP)

Veiligheid en Criminaliteit

- ☐ Politie
- ☐ Bureau HALT
- ☐ Justitie in de Buurt

Hulp en dienstverlening

- ☐ Algemeen Maatschappelijk Werk
- ☐ Sociale Dienst
- ☐ Bureau Jeugdzorg
- ☐ Sociaal Pedagogische Dienst
- ☐ Steunpunt opvoeding
- ☐ Bibliotheek

Netwerken (geen beleidsnetwerken)

- ☐ Zorgstructuren Primair Onderwijs
- ☐ Zorgstructuren Voortgezet Onderwijs
- ☐ Samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs
- ☐ Samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs
- ☐ Netwerk 0-6
- ☐ Buurtnetwerken 0-12
- ☐ Netwerken 12+
- ☐ Jeugd Preventie Project (JPP)
- ☐ Teams voor Integrale Vroeghulp
- ☐ VTO-teams
- ☐ Anders, namelijk

47. Heeft uw gemeente afspraken gemaakt over de deskundigheidsbevordering bij lokale voorzieningen door het Bureau Jeugdzorg inzake verwijzingen?

- ☐ 1 Ja
- ☐ 2 Nee
- ☐ 3 Weet niet

48. Ziet u in uw gemeente knelpunten of verbeterpunten met betrekking tot de toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod? Waarop hebben deze betrekking?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Geen knelpunten/verbeterpunten
☐	Ja, op het gebrek aan capaciteit van het gemeentelijk hulpaanbod
☐	Ja, op het gebrek aan capaciteit bij BJZ
☐	Ja, op het gebrek aan capaciteit in de Jeugdzorg
☐	Ja, op het gebrek aan capaciteit in het Speciaal Onderwijs
☐	Ja, op het gebrek aan zicht op het gemeentelijk hulpaanbod
☐	Ja, op de toeleiding van (bepaalde groepen) allochtonen
☐	Ja, op de toeleiding van ouders en jeugdigen die niet openstaan voor hulp
☐	Ja, op het gebrek aan zicht op de vraag en behoefte van jeugdigen en ouders
☐	Ja, op het gebrek aan (eenduidige) registratie
☐	Ja, op privacywetgeving
☐	Ja, anders namelijk

49. Hoe beoordeelt u de toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod in uw gemeente?

Omcirkel s.v.p. uw antwoord

Zeer slecht	Slecht	Goed noch slecht	Goed	Zeer goed	Weet niet
1	2	3	4	5	6

50. Werkt u op het terrein van de toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod samen met andere gemeenten in de regio?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 53
3	Weet niet → ga naar vraag 53

51. Wat doet u samen met de andere gemeente(n) op het terrein van toeleiding?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	We sturen gezamenlijk de voorzieningen aan
☐	We kopen gezamenlijk ondersteuning op het gebied van toeleiding in
☐	We voeren gezamenlijk overleg met de netwerken
☐	We hebben gezamenlijk afspraken gemaakt met Bureau Jeugdzorg
☐	We hebben gezamenlijk een visie geformuleerd naar de provincie toe
☐	Anders, namelijk

52. Is er één gemeente in het samenwerkingsverband die de werkzaamheden met betrekking tot de toeleiding tot het gemeentelijk hulpaanbod coördineert?

1	Ja, onze gemeente
2	Ja, een andere gemeente
3	Nee
4	Weet niet

53. Ondersteunt de provincie of grootstedelijke regio (bijvoorbeeld via het Bureau Jeugdzorg of de provinciale/ grootstedelijke ondersteuningsorganisatie) activiteiten in uw gemeente op het gebied van toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod? Het gaat hierbij om de situatie op 1 januari 2004.

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 55
3	Weet niet → ga naar vraag 55

54. Waaruit bestaat de ondersteuning van de provincie of grootstedelijke regio op het gebied van toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod? Het gaat hierbij om de situatie op 1 januari 2004.

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Financiële ondersteuning
☐	Inhoudelijk ondersteuning
☐	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
☐	Anders

55. Maakt uw gemeente met betrekking tot de toeleidingsfunctie gebruik van ondersteuning van het Rijk (bijvoorbeeld van VVE-gelden of financiering van HALT-projecten of van VWS-nota's over Jeugdbeleid)?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 57
3	Weet niet → ga naar vraag 57

56. Van welke vorm van ondersteuning van het Rijk maakt uw gemeente gebruik met betrekking tot de toeleidingsfunctie?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Financiële ondersteuning
☐	Inhoudelijk ondersteuning
☐	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
☐	Anders

FUNCTIE 4 – PEDAGOGISCHE HULP (ADVISING EN LICHT E HULPVERLENING)

Bij deze functie gaat het om kortdurende, vrij toegankelijke hulp aan gezinnen op momenten dat de opvoeding dreigt te stagneren. Pedagogische hulp wordt in veel verschillende vormen aangeboden. Te denken valt aan pedagogische spreekuren, bijvoorbeeld op scholen, huisbezoeken door een buurtcontactpersoon of coachingstrajecten vanuit het algemeen maatschappelijk werk. Het is belangrijk dat er een divers aanbod aanwezig is dat past bij de verschillende doelgroepen.

De vragen 57 tot en met 62 hebben betrekking op afspraken die gemaakt zijn met voorzieningen. Wilt u in onderstaand schema aankruisen:

57. Voor welke voorzieningen in uw gemeente schriftelijk is vastgelegd (bijvoorbeeld in beleidsnota's, beleidsbrieven of productafspraken) dat zij een taak hebben in het bieden van pedagogische hulp?
58. Met welke voorzieningen uw gemeente afspraken heeft gemaakt over de vorm van hulp die geboden dient te worden?
59. Welke voorzieningen van de gemeente een budget ontvangen specifiek voor het uitvoeren van de pedagogische hulptaak?
60. Met welke voorzieningen de gemeente afspraken heeft gemaakt over de prestaties die geleverd moeten worden bij het uitvoeren van de pedagogische hulptaak?
61. Met welke voorzieningen de gemeente afspraken heeft gemaakt over de rapportage van prestaties met betrekking tot de pedagogische hulptaak?
62. Met welke voorzieningen de gemeente afspraken heeft gemaakt over de registratie van gesignaleerde problemen?

Kruis de voorzieningen aan waarmee deze afspraken zijn gemaakt. Zet een kruis achter "geen" als met geen van de voorzieningen de betreffende afspraak is gemaakt. Zet een kruis achter "weet niet" als u niet weet met welke voorzieningen deze afspraken zijn gemaakt.

Voorziening	57 Pedagogische hulptaak schriftelijk vastgelegd	58 Vorm van hulp	59 Budget specifiek voor pedagogische hulptaak	60 Afspraken over prestaties	61 Afspraken over rapportage	62 Afspraken over registratie
Geen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Weet niet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gezondheidszorg						
Huisarts	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Consultatiebureau (0-4 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
RIAGG (Jeugd en Preventie)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Specialistische thuiszorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderopvang						
Peuterspeelzalen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderdagverblijven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Na-/Buitenschoolse opvang	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onderwijs						
Scholen voor Basisonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brede/venster scholen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Speciaal Basisonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Voortgezet Onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Praktijkonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schoolmaatschappelijk werk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schoolbegeleidings-/adviesdienst	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leerplichthandhaving	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voorziening	57 Pedagogische hulptaak schriftelijk vastgelegd	58 Vorm van hulp	59 Budget specifiek voor pedagogische hulptaak	60 Afspraken over prestaties	61 Afspraken over rapportage	62 Afspraken over registratie
Welzijnswerk						
Buurt- en clubhuiswerk (scw)						
Kinderwerk (5-12 jarigen)						
Jongerenwerk (12+)						
Veiligheid en Criminaliteit						
Politie						
Bureau HALT						
Justitie in de Buurt						
Hulp en dienstverlening						
Algemeen Maatschappelijk Werk						
Sociale Dienst						
Bureau Jeugdzorg						
Sociaal Pedagogische Dienst						
Steunpunt opvoeding						
Anders, namelijk (noteer de voorzieningen hieronder en beantwoord de vragen 57 tot en met 62)						
-						
-						
-						

In onderstaand schema staat een zestal type activiteiten op het terrein van lichte pedagogische hulp vermeld. Wilt u in het schema invullen:

A) Op hoeveel locaties het betreffende type activiteit in uw gemeente wordt aangeboden?

Noteer het aantal locaties. Noteer een ? als u het niet weet.

B) Wat het bereik was van het betreffende type activiteit in 2002?

Noteer het totale aantal personen dat heeft deelgenomen aan het betreffende type activiteit. Noteer een ? als u het niet weet

Type activiteit	Op hoeveel locaties wordt de activiteit aangeboden	Bereik in 2002 Noteer het aantal of een ? als u het niet weet
63. Pedagogische spreekuren	locaties	
64. Oudercursussen/trainingen	locaties	
65. Huisbezoek (Home-start, opvoedingssteun aan huis)	n.v.t.	
66. Videointeractiebegeleiding (videohometraining)	n.v.t.	
67. Coachingsprojecten	n.v.t.	
68. Praktische pedagogische thuishulp	n.v.t.	

69. Op welke wijze wordt het aanbod van advies en lichte pedagogische hulp op beleidsniveau afgestemd?

Meer dan één antwoord mogelijk.

- ☐ Door middel van netwerken op lokaal niveau
☐ Door middel van netwerken op regionaal niveau
☐ Door middel van een één-loketmodel
☐ Door middel van afspraken met de provincie
☐ Er wordt geen samenhangend aanbod nagestreefd
☐ Weet niet
☐ Anders, namelijk

70. Wordt het pedagogische hulpaanbod op uitvoeringsniveau gecoördineerd?

1	Ja, door
2	Nee
3	Weet niet

71. Ziet u in uw gemeente knelpunten of verbeterpunten met betrekking tot het bieden van pedagogische hulp? Waarop hebben deze betrekking?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Geen knelpunten/verbeterpunten
☐	Ja, op tekort aan pedagogische hulp
☐	Ja, op onvoldoende kwaliteit van pedagogische hulp
☐	Ja, op het bereik van (bepaalde groepen) allochtonen
☐	Ja, op het gebrek aan zicht op de vraag en behoefte van degenen die hulp nodig hebben
☐	Ja, op ouders en jeugdigen die niet openstaan voor hulp
☐	Ja, op de contacten met Bureau Jeugdzorg, die zijn onvoldoende
☐	Ja, op netwerken die niet goed functioneren
☐	Ja, anders namelijk

72. Hoe beoordeelt u het aanbod van pedagogische hulp in uw gemeente?

Omcirkel s.v.p. uw antwoord

Zeer slecht	Slecht	Goed noch slecht	Goed	Zeer goed	Weet niet
1	2	3	4	5	6

73. Werkt u op het terrein van het aanbod van pedagogische hulp samen met andere gemeenten in de regio?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 76
3	Weet niet → ga naar vraag 76

74. Waaruit bestaat de samenwerking met deze gemeente(n) op het terrein van het aanbod van pedagogische hulp?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	We sturen gezamenlijk de voorzieningen aan
☐	We kopen gezamenlijk producten op het gebied van advies en lichte pedagogische hulp
☐	We hebben gezamenlijk een visie geformuleerd naar de provincie
☐	Anders, namelijk

75. Is er één gemeente in het samenwerkingsverband die de werkzaamheden met betrekking tot het aanbod van pedagogische hulp coördineert?

1	Ja, onze gemeente
2	Ja, een andere gemeente
3	Nee
4	Weet niet

76. Ondersteunt de provincie of de grootstedelijke regio (bijvoorbeeld via het Bureau Jeugdzorg of de provinciale/grootstedelijke ondersteuningsorganisatie) activiteiten in uw gemeente op het gebied van het aanbod van advies en lichte pedagogische hulp? Het gaat om de situatie op 1 januari 2004.

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 78
3	Weet niet → ga naar vraag 78

77. Waaruit bestaat de ondersteuning van de provincie of grootstedelijke regio op het terrein van pedagogische hulp? Het gaat om de situatie op 1 januari 2004.

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Financiële ondersteuning
☐	Inhoudelijk ondersteuning
☐	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
☐	Anders

78. Maakt uw gemeente met betrekking tot de pedagogische hulpfunctie gebruik van ondersteuning van het Rijk (bijvoorbeeld van VVE-gelden of financiering van HALT-projecten of van VWS-nota's over Jeugdbeleid)?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 80
3	Weet niet → ga naar vraag 80

79. Van welke vorm van ondersteuning van het Rijk maakt uw gemeente gebruik met betrekking tot de pedagogische hulpfunctie?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Financiële ondersteuning
☐	Inhoudelijk ondersteuning
☐	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
☐	Anders

FUNCTIE 5 – COÖRDINATIE VAN ZORG OP LOKAAL NIVEAU

Dit heeft betrekking op gezinnen met meervoudige problematiek, waarbij meerdere organisaties betrokken zijn en die de greep kwijt zijn op de eigen situatie. Het is van belang dat er niet langs geïsoleerde lijnen ondersteuning of hulp wordt verleend. Er zal coördinatie en afstemming moeten plaatsvinden. Aangezien het vaak gezinnen betreft die op meerdere levensterreinen problemen hebben, zal deze afstemming ook organisaties en dienstverlening moeten kunnen betreffen die buiten het terrein van de opvoed- en opgroeihulp vallen, zoals bijvoorbeeld een woningcorporatie of een instelling voor schuldhulpverlening.

De vragen 80 tot en met 85 hebben betrekking op afspraken die met voorzieningen zijn gemaakt. Wilt u in onderstaand schema noteren:

80. Voor welke voorzieningen in uw gemeente schriftelijk is vastgelegd (bijvoorbeeld in beleidsnota's, beleidsbrieven of productafspraken) dat zij de taak hebben de zorg voor gezinnen met meerdere problemen te coördineren.
81. Met welke voorzieningen uw gemeente afspraken heeft gemaakt over de situaties waarin de zorg gecoördineerd dient te worden.
82. Welke voorzieningen van de gemeente een budget ontvangen specifiek voor het uitvoeren van de coördinatietaak.
83. Met welke voorzieningen de gemeente afspraken heeft gemaakt over de prestaties die geleverd moeten worden bij het uitvoeren van de coördinatietaak.
84. Met welke voorzieningen de gemeente afspraken heeft gemaakt over de rapportage van prestaties met betrekking tot de coördinatietaak.
85. Met welke voorzieningen de gemeente afspraken heeft gemaakt over de registratie van gecoördineerde hulp.

Kruis de voorzieningen aan waarmee deze afspraken zijn gemaakt. Zet een kruis achter "geen" als met geen van de voorzieningen de betreffende afspraak is gemaakt. Zet een kruis achter "weet niet" als u niet weet met welke voorzieningen deze afspraken zijn gemaakt.

Voorziening	80 Coördinatietaak schriftelijk vastgelegd	81 Afspraken over te coördineren situaties	82 Budget specifiek voor coördinatietaak	83 Afspraken over prestaties	84 Afspraken over rapportage	85 Afspraken over registratie
Geen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Weet niet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gezondheidszorg						
Huisarts	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Consultatiebureau (0-4 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeugdgezondheidszorg (4-19 jaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
RIAGG (Jeugd en Preventie)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Specialistische thuiszorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderopvang						
Peuterspeelzalen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderdagverblijven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Na-/Buitenschoolse opvang	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onderwijs						
Scholen voor Basisonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brede scholen/Vensterscholen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Speciaal Basisonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Voortgezet Onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen voor Praktijkonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schoolmaatschappelijk werk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schoolbegeleidings-/adviesdienst	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leerplichthandhaving	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voorziening	80 Coördinatietaak schriftelijk vastgelegd	81 Afspraken over te coördineren situaties	82 Budget specifiek voor coördinatietaak	83 Afspraken over prestaties	84 Afspraken over rapportage	85 Afspraken over registratie
<i>Welzijnswerk</i>						
Buurt- en clubhuiswerk (scw)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinderwerk (5-12 jarigen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jongerenwerk (12+)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Veiligheid en Criminaliteit</i>						
Politie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bureau HALT	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Justitie in de Buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Hulp en dienstverlening</i>						
Algemeen Maatschappelijk Werk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociale Dienst	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bureau Jeugdzorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sociaal Pedagogische Dienst	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Steunpunt opvoeding	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Anders, namelijk (noteer de voorzieningen hieronder en beantwoord de vragen 80 tot en met 85)</i>						
-	☐	☐	☐	☐	☐	☐
-	☐	☐	☐	☐	☐	☐
-	☐	☐	☐	☐	☐	☐

86. Bij hoeveel gezinnen was er in 2002 sprake van een voorziening die het hulpaanbod coördineerde?

Noteer s.v.p. het aantal. Noteer een ? als u het niet weet.

Gezinnen

87. Ziet u in uw gemeente knelpunten of verbeterpunten met betrekking tot de coördinatie van zorg voor gezinnen met meerdere problemen? Waarop hebben deze betrekking?

Meer dan één antwoord mogelijk

- ☐ Geen knelpunten/verbeterpunten
- ☐ Ja, op capaciteit
- ☐ Ja, op de communicatie tussen betrokken instellingen
- ☐ Ja, op de verantwoordelijkheden van betrokkenen
- ☐ Ja, op de registratie van problemen
- ☐ Ja, op het bereik van (bepaalde groepen) allochtonen
- ☐ Ja, op het gebrek aan zicht op de vraag en behoefte van de gezinnen
- ☐ Ja, op ouders en jeugdigen die niet openstaan voor hulp
- ☐ Ja, op de privacy van betrokkenen
- ☐ Ja, anders namelijk

88. Hoe beoordeelt u de coördinatie van zorg voor gezinnen met meerdere problemen in uw gemeente?

Omcirkel s.v.p. uw antwoord

Zeer slecht	Slecht	Goed noch slecht	Goed	Zeer goed	Weet niet
1	2	3	4	5	6

89. Werkt u op het terrein van de coördinatie van zorg voor gezinnen met meerdere problemen samen met andere gemeenten in de regio?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 92
3	Weet niet → ga naar vraag 92

90. Wat doet u samen met andere gemeente(n) op het terrein van coördinatie van zorg voor gezinnen met meerdere problemen?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	We sturen gezamenlijk de voorzieningen aan
☐	We kopen gezamenlijk producten in
☐	We hebben gezamenlijk een visie geformuleerd naar de provincie
☐	Anders, namelijk

91. Is er één gemeente in het samenwerkingsverband die de werkzaamheden met betrekking tot de coördinatie van zorg voor gezinnen met meerdere problemen coördineert?

1	Ja, onze gemeente
2	Ja, een andere gemeente
3	Nee
4	Weet niet

92. Ondersteunt de provincie of grootstedelijke regio (bijvoorbeeld via het Bureau Jeugdzorg of de provinciale/grootstedelijke ondersteuningsorganisatie) activiteiten in uw gemeente op het gebied van coördinatie van zorg voor gezinnen met meerdere problemen? Het gaat hierbij om de situatie op 1 januari 2004.

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 94
3	Weet niet → ga naar vraag 94

93. Waaruit bestaat de ondersteuning van de provincie of grootstedelijke regio op het gebied van coördinatie van zorg voor gezinnen met meerdere problemen? Het gaat hierbij om de situatie op 1 januari 2004.

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Financiële ondersteuning
☐	Inhoudelijk ondersteuning
☐	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
☐	Anders

94. Maakt uw gemeente met betrekking tot de coördinatiefunctie gebruik van ondersteuning van het Rijk (bijvoorbeeld van VVE-gelden of financiering van HALT-projecten of van VWS-nota's over Jeugdbeleid)?

1	Ja
2	Nee → ga naar vraag 96
3	Weet niet → ga naar vraag 96

95. Van welke vorm van ondersteuning van het Rijk maakt uw gemeente gebruik met betrekking tot de coördinatiefunctie?

Meer dan één antwoord mogelijk

☐	Financiële ondersteuning
☐	Inhoudelijk ondersteuning
☐	Ondersteuning randvoorwaarden (bijvoorbeeld overlegplatform, coördinatie)
☐	Anders

ALGEMENE KNELPUNTEN EN BEHOEFTE AAN ONDERSTEUNING

Tot slot willen wij u nog een paar vragen stellen over algemene knelpunten die u ervaart en de behoefte die uw gemeente heeft aan inhoudelijke ondersteuning ten behoeve van een goede aansluiting van het lokale voorzieningenaanbod op de jeugdzorg.

96. Wat zijn voor uw gemeente de belangrijke knelpunten in het realiseren van een goed aanbod op het gebied van opvoed- opgroei- en gezinsondersteuning en een goede aansluiting daarvan op de provinciale jeugdzorg?

Meer dan één antwoord mogelijk.

- ☐ Geen knelpunten
- ☐ Weet niet

Bereik

- ☐ Weinig zicht op vraag en behoeften van ouders en kinderen
- ☐ Bereik van (bepaalde groepen) allochtonen, namelijk
- ☐ Bereik van achterstandsgroepen
- ☐ Bereik van ouders en kinderen die niet openstaan voor hulp

Sturing

- ☐ Beperkte sturingsmogelijkheden van de gemeente (complexe regiefunctie)
- ☐ Versnipperde aansturing door het rijk (onderwijs-welzijn-zorg-justitie)
- ☐ Maken van afspraken met provincie over aansluiting jeugdbeleid-jeugdzorg
- ☐ Onvoldoende zicht op effecten en resultaten van beleid

AMW en JGZ

- ☐ Capaciteit Algemeen Maatschappelijk Werk
- ☐ Algemeen Maatschappelijk Werk heeft andere doelgroepen dan jeugd
- ☐ Integratie Jeugdgezondheidszorg in het jeugdbeleid
- ☐ Gebrek aan middelen voor Jeugdgezondheidszorg

Bureau Jeugdzorg

- ☐ Aansluiting Bureau Jeugdzorg op lokale voorzieningen
- ☐ Capaciteit Bureau Jeugdzorg
- ☐ Wachtlijsten Bureau Jeugdzorg
- ☐ Gat in aanbod door terugtrekken Bureau Jeugdzorg uit lokale domein

Onderwijs

- ☐ Wachtlijsten Speciaal Onderwijs
- ☐ Samenwerking van het onderwijs met lokale voorzieningen
- ☐ Capaciteit schoolmaatschappelijk werk

Jeugdcriminaliteit

- ☐ Aansluiting van de justitieketen op de lokale voorzieningen
- ☐ OM/Justitie niet aanwezig op lokaal niveau
- ☐ Insteek politie is repressie in plaats van preventie

Financiering

- ☐ Meerdere financieringsstromen vanuit zowel provincie als rijk
- ☐ Gebrekkige financiële basis bij voorzieningen
- ☐ Schotten tussen financieringsstromen
- ☐ Tijdelijke karakter van financiering
- ☐ Bezuinigingen
- ☐ Anders, namelijk

97. Op welke punten heeft u vooral behoefte aan inhoudelijke ondersteuning met betrekking tot het lokale aanbod van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning en de aansluiting daarvan op de provinciale jeugdzorg?

Meer dan één antwoord mogelijk.

☐	Bij het opzetten van netwerken op uitvoeringsniveau
☐	Bij het opzetten van beleidsnetwerken
☐	Bij het aansturen van voorzieningen
☐	Bij het invullen van de regierol van de gemeente
☐	Bij het coördineren van het hulpaanbod
☐	Bij het formuleren van een visie naar de provincie/grootstedelijke regio
☐	Anders, namelijk

98. Wilt u in dit kader de behoefte aan inhoudelijke ondersteuning toelichten

*Indien provincies daar behoefte aan hebben wil het Ministerie van vws hen de gegevens van gemeenten ter beschikking stellen, **mits u daartegen geen bezwaar heeft**. U kunt ervan verzekerd zijn dat de gegevens van uw gemeente **niet** ter beschikking worden gesteld aan de provincie **als u daar bezwaar tegen heeft**.*

99. Heeft u er bezwaar tegen als we uw gegevens ter beschikking stellen aan de provincie waartoe uw gemeente behoort?

☐	Nee, geen bezwaar
☐	Ja, wel bezwaar

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor het invullen. Wilt u de ingevulde vragenlijst uiterlijk 1 maart 2004 in de bijgevoegde antwoortenvelop sturen naar Regioplan, Antwoordnummer 10305, 1000 RA Amsterdam (postzegel is niet nodig).

Als u nog opmerkingen heeft over het onderzoek kunt u die hieronder noteren.

BIJLAGE 3

Opzet groepsgesprekken gemeenten

Het groepsgesprek in het kader van het verdiepende deel van het onderzoek ‘opvoed-, opgroei-, en gezinsondersteuning gemeenten’ heeft tot doel good practices boven water te krijgen en een gedetailleerder beeld te krijgen, dan op grond van de vragenlijsten mogelijk is, van de knelpunten waarmee gemeenten te maken hebben en de ondersteuning waaraan gemeenten behoefte hebben. De beschrijving van good practices heeft vooral ten doel andere gemeenten een handvat te bieden. De bespreking van de knelpunten heeft vooral ten doel VWS en de VNG meer houvast te bieden bij het inrichten van een ondersteuningstraject voor gemeenten.

Het gesprek wordt als volgt opgezet:

- Korte introductie door de onderzoekers over henzelf, het onderzoek en het groepsgesprek (5 minuten).
- Korte introductie van de gespreksdeelnemers, met name functie en betrokkenheid bij opvoed-, opgroei-, en gezinsondersteuning (10 minuten).
- Korte behandeling knelpunten op de functies informatie, signalering, toeleiding, lichte pedagogische hulp, en coördinatie. (20 minuten).
- *Voor de bespreking van de knelpunten wordt de vragenlijst die wij van uw gemeente hebben ontvangen als input gebruikt. Deelnemers wordt gevraagd de knelpunten die in de vragenlijst naar voren zijn gebracht op de verschillende functies kort toelichten.*
- Op welke functie worden de grootste knelpunten ervaren? Discussie (10 minuten).
- Uitgebreide bespreking geselecteerde knelpunt (30 minuten).

Hierbij kunnen bijvoorbeeld de volgende zaken aan de orde komen:

- *Waarom gaat het niet goed (visie, samenwerking, motivatie van betrokkenen, middelen, complexiteit van het veld, infrastructuur, contacten, historie, et cetera)?*
- *Wat zijn de mogelijkheden en de beperkingen van de gemeente (visie op aansturing, aansturing van instanties waarmee wel of geen subsidierelatie is, hoe leg je afspraken vast, hoe krijg je de verschillende betrokkenen op een lijn, wat doe je wel of niet als gemeente ofwel wat doe je zelf en wat laat je aan anderen over)?*
- *Wat zijn de mogelijkheden en de beperkingen van (gemeentelijke) samenwerkingsverbanden en netwerken (zijn er een samenwerkingsverbanden of netwerken, hoe lang al, is duidelijk wat men daarmee wil, hoe functioneert het samenwerkingsverband of netwerk, waarom functioneert het wel of niet)?*

- *Aan welke ondersteuning is behoefte (welke vorm zou die ondersteuning het beste kunnen hebben: blauwdrukken, advies op maat, beleggen van bijeenkomsten waar ervaringen worden uitgewisseld, helpdesk, et cetera)?*
- Bespreking good practice (15 minuten)
 - *Waarom gaat het wel goed?*
 - *Wat zijn de mogelijkheden van de gemeente?*
 - *Wat zijn de mogelijkheden van (gemeentelijke) samenwerkingsverbanden en netwerken?*
 - *Wat zijn de voorwaarden waaronder de Good practice gerealiseerd kan worden?*
- Afronding (1 minuut)

BIJLAGE 4

Tabellen informatiefunctie

Tabel 1 Percentage gemeenten dat voor voorzieningen schriftelijk heeft vastgelegd dat zij een taak hebben m.b.t. de informatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=94)	Groot (n=38)	Totaal (n=250)
Niet	15	5	5	10
Weet niet	5	7	3	6
Wel	80	87	92	84
Gemiddeld aantal voorzieningen	8,8	8,6	10,7	9,0
Sd	5,6	5,7	6,6	5,8

Tabel 2 Voorzieningen waarvoor schriftelijk is vastgelegd dat zij een taak hebben m.b.t. de informatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=94)	Groot (n=38)	Totaal (n=250)
Consultatiebureau	63	67	87	68
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	64	62	79	65
Algemeen Maatschappelijk Werk	55	47	47	51
Peuterspeelzalen	34	36	58	38
Leerplichthandhaving	32	38	42	36
Bureau Halt	31	33	47	34
Speel-o-theek	31	38	29	33
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	25	31	39	30
Bibliotheek	33	27	26	30
Schoolmaatschappelijk werk	20	31	50	29
Jongeren Informatie Punt	19	33	50	29
Bureau Jeugdzorg	25	30	39	29
Kinderdagverblijven	27	24	29	26
Basisonderwijs	29	18	32	25
Na- en buitenschoolse opvang	24	23	29	24
Steunpunt Opvoeding	12	30	37	22
Schoolbegeleidingsdienst	16	24	29	21
Buurt- en clubhuiswerk	17	19	29	20
Politie	25	16	16	20
Sociale Dienst	22	15	13	18
Kinderwerk	15	22	11	17
Jongerenwerk	15	22	11	17
Voortgezet Onderwijs	11	14	21	14
Brede scholen/Vensterscholen	6	9	24	10
Speciaal Basisonderwijs	6	9	24	10
Specialistische thuiszorg	7	6	11	7
RIAGG	9	2	5	6
Sociaal Pedagogische Dienst	5	3	13	6
Praktijkonderwijs	2	4	16	5
Huisarts	8	1	3	4
Justitie in de wijk	3	1	3	2

Tabel 3 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over de doelgroep die van informatie moet worden voorzien (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=115)	Middel (n=92)	Groot (n=36)	Totaal (n=243)
Niet	17	7	3	11
Weet niet	3	8	6	5
Wel	81	86	92	84
Gemiddeld aantal voorzieningen	7,6	7,7	9,9	8,0
Sd	5,6	5,3	6,7	5,7

Tabel 4 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over de doelgroep die van informatie moet worden voorzien (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=115)	Middel (n=92)	Groot (n=36)	Totaal (n=243)
Consultatiebureau	54	63	81	61
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	55	55	72	58
Algemeen Maatschappelijk Werk	44	38	42	42
Peuterspeelzalen	32	37	58	38
Jongerenwerk	33	39	28	35
Leerplichthandhaving	29	36	33	32
Bureau Halt	30	29	44	32
Kinderdagverblijven	30	27	31	29
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	23	30	39	28
Jongeren Informatie Punt	17	30	44	26
Na- en buitenschoolse opvang	24	23	31	25
Schoolmaatschappelijk werk	15	28	50	25
Bureau Jeugdzorg	22	26	31	25
Basisonderwijs	26	15	36	23
Buurt- en clubhuiswerk	17	18	31	20
Steunpunt Opvoeding	9	28	31	19
Bibliotheek	22	17	17	19
Schoolbegeleidingsdienst	15	17	28	18
Politie	22	14	14	18
Kinderwerk	17	16	11	16
Sociale Dienst	20	14	8	16
Voortgezet Onderwijs	8	11	22	11
Brede scholen/Vensterscholen	5	10	28	10
Speel-o-theek	9	9	8	9
Speciaal Basisonderwijs	3	5	22	7
RIAGG	5	2	3	4
Specialistische thuiszorg	3	3	6	4
Praktijkonderwijs	2	3	14	4
Huisarts	6	0	3	3
Sociaal Pedagogische Dienst	3	1	6	3
Justitie in de wijk	3	0	0	1

Tabel 5 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over de prestaties die geleverd moeten worden m.b.t. de informatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=102)	Middel (n=82)	Groot (n=33)	Totaal (n=217)
Niet	28	12	3	18
Weet niet	10	7	3	8
Wel	63	81	94	74
Gemiddeld aantal voorzieningen	5,7	5,6	6,6	5,7
Sd	4,8	4,1	4,9	4,5

Tabel 6 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over de prestaties die geleverd moeten worden m.b.t. de informatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=102)	Middel (n=82)	Groot (n=33)	Totaal (n=217)
Consultatiebureau	32	39	67	40
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	34	37	55	38
Algemeen Maatschappelijk Werk	33	37	42	36
Peuterspeelzalen	17	18	55	23
Jongerenwerk	21	26	15	22
Bureau Halt	19	23	24	21
Leerplichthandhaving	17	22	12	18
Schoolmaatschappelijk werk	11	17	33	17
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	16	17	18	17
Jongeren Informatie Punt	6	22	36	17
Kinderdagverblijven	16	11	24	15
Buurt- en clubhuiswerk	13	13	27	15
Bureau Jeugdzorg	12	18	15	15
Na- en buitenschoolse opvang	13	11	24	14
Steunpunt Opvoeding	6	22	15	13
Bibliotheek	13	13	15	13
Schoolbegeleidingsdienst	7	17	18	12
Kinderwerk	12	12	12	12
Basisonderwijs	7	11	21	11
Sociale Dienst	14	9	3	10
Politie	10	10	6	9
Speel-o-theek	6	5	12	6
Voortgezet Onderwijs	3	5	9	5
Brede scholen/Vensterscholen	3	2	6	3
RIAGG	3	1	0	2
Specialistische thuiszorg	4	0	3	2
Speciaal Basisonderwijs	1	2	6	2
Praktijkonderwijs	1	1	3	1
Justitie in de wijk	3	0	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	2	0	3	1
Huisarts	0	0	0	0

Tabel 7 Hebben gemeenten een sociale kaart ?(in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Niet	60	54	34	54
Weet niet	3	4	0	3
Wel	38	40	66	43

Tabel 8 Beoordeling van de informatievoorziening in de eigen gemeente (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=117)	Middel (n=93)	Groot (n=37)	Totaal (n=247)
Weet niet	11	11	5	10
Zeer slecht	1	1	0	1
Slecht	14	10	8	11
Goed noch slecht	53	57	76	58
Goed	22	20	11	20
Zeer goed	0	1	0	0

Tabel 9 Knelpunten met betrekking tot de informatiefunctie (in percentage gemeenten, gesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Geen antwoord	0	1	5	2
Geen knelpunten	9	8	0	8
Beperkt zicht op informatiebehoefte	57	59	58	58
Bereik in het algemeen	49	60	58	54
Bereik groepen allochtonen	13	33	68	29
Capaciteit bij voorzieningen	24	28	37	27
Beperkte aansluiting van informatie op behoefte	24	33	26	27
Ander knelpunt	18	16	39	21

Tabel 10 Ondersteuning van provincies of grootstedelijke regio's m.b.t. de informatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=93)	Groot (n=37)	Totaal (n=248)
Ja	40	40	50	42
Nee	48	46	35	45
Weet niet	13	14	14	13

Tabel 11 Vorm van ondersteuning van provincies of grootstedelijke regio's m.b.t. de informatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=93)	Groot (n=37)	Totaal (n=248)
Financiële ondersteuning	14	26	37	22
Inhoudelijke ondersteuning	21	22	24	22
Ondersteuning randvoorwaarden	25	18	18	21
Andere ondersteuning	3	2	5	3

Tabel 12 Ondersteuning van het rijk m.b.t. de informatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=117)	Middel (n=92)	Groot (n=38)	Totaal (n=247)
Ja	49	63	63	56
Nee	47	29	26	37
Weet niet	4	8	11	7

Tabel 13 Vorm van ondersteuning van het rijk m.b.t. de informatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=93)	Groot (n=37)	Totaal (n=248)
Financiële ondersteuning	36	46	47	42
Inhoudelijke ondersteuning	19	19	18	19
Ondersteuning randvoorwaarden	6	7	0	6
Andere ondersteuning	2	4	0	2

BIJLAGE 5

Tabellen signaleringsfunctie

Tabel 1 Percentage gemeenten dat voor voorzieningen schriftelijk heeft vastgelegd dat zij een taak hebben m.b.t. de signaleringsfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=91)	Groot (n=37)	Totaal (n=246)
Niet	14	4	0	9
Weet niet	6	2	3	4
Wel	80	93	97	87
Gemiddeld aantal voorzieningen	7,9	8,5	12,1	8,8
Sd	5,4	4,7	5,8	5,4

Tabel 2 Voorzieningen waarvoor schriftelijk is vastgelegd dat zij een signaleringstaak hebben (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=91)	Groot (n=37)	Totaal (n=246)
Consultatiebureau	60	75	97	71
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	58	70	89	67
Leerplichthandhaving	43	62	78	55
Peuterspeelzalen	43	57	62	51
Algemeen Maatschappelijk Werk	47	52	51	50
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	36	46	65	44
Jongerenwerk	33	44	65	42
Basisonderwijs	36	46	46	41
Schoolmaatschappelijk werk	17	41	65	33
Kinderdagverblijven	31	31	41	32
Politie	32	31	35	32
Bureau Jeugdzorg	24	30	43	29
Na- en buitenschoolse opvang	23	22	38	25
Voortgezet Onderwijs	15	29	41	24
Bureau Halt	21	23	35	24
Schoolbegeleidingsdienst	17	21	35	21
Kinderwerk	13	15	30	16
Steunpunt Opvoeding	10	18	30	16
Speciaal Basisonderwijs	8	14	41	15
Buurt- en clubhuiswerk	9	16	32	15
Brede scholen/Vensterscholen	4	8	46	12
Sociale Dienst	12	11	11	11
Huisarts	10	2	5	7
Specialistische thuiszorg	6	7	8	7
Praktijkonderwijs	3	4	30	7
Sociaal Pedagogische Dienst	5	0	8	4
Justitie in de wijk	3	1	8	3

Tabel 3 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over hetgeen gesignaleerd moet worden (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=107)	Middel (n=88)	Groot (n=36)	Totaal (n=231)
Niet	17	9	8	13
Weet niet	8	3	3	6
Wel	75	88	89	82
Gemiddeld aantal voorzieningen	7,2	6,4	9,0	7,1
Sd	5,2	4,2	5,6	5,0

Tabel 4 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over hetgeen gesignaleerd moet worden (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=107)	Middel (n=88)	Groot (n=36)	Totaal (n=231)
Consultatiebureau	48	58	78	56
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	46	49	67	50
Leerplichthandhaving	38	44	58	44
Peuterspeelzalen	44	40	42	42
Basisonderwijs	36	33	39	35
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	30	30	50	33
Algemeen Maatschappelijk Werk	40	27	28	33
Jongerenwerk	29	32	36	31
Schoolmaatschappelijk werk	16	32	47	27
Politie	28	27	17	26
Kinderdagverblijven	24	20	25	23
Bureau Halt	16	24	22	20
Bureau Jeugdzorg	23	15	22	20
Voortgezet Onderwijs	12	22	36	19
Schoolbegeleidingsdienst	15	15	33	18
Na- en buitenschoolse opvang	16	13	22	16
Speciaal Basisonderwijs	8	9	36	13
Buurt- en clubhuiswerk	9	10	17	11
Kinderwerk	9	14	8	11
Steunpunt Opvoeding	7	13	11	10
Brede scholen/Vensterscholen	4	3	36	9
Sociale Dienst	10	8	3	8
Praktijkonderwijs	2	5	25	6
Huisarts	6	1	0	3
Specialistische thuiszorg	4	2	6	3
Justitie in de wijk	5	2	0	3
Sociaal Pedagogische Dienst	3	0	6	2

Tabel 5 Percentage gemeenten dat voorzieningen een specifiek budget geeft voor de signaleringstaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=103)	Middel (n=78)	Groot (n=35)	Totaal (n=216)
Niet	28	17	11	21
Weet niet	7	6	3	6
Wel	65	77	86	73
Gemiddeld aantal voorzieningen	4,0	4,6	5,3	4,5
Sd	3,3	3,6	4,0	3,6

Tabel 6 Voorzieningen dat budget ontvangt specifiek voor uitvoeren signaleringstaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=103)	Middel (n=78)	Groot (n=35)	Totaal (n=216)
Consultatiebureau	42	35	77	49
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	37	27	60	40
Peuterspeelzalen	20	10	23	25
Algemeen Maatschappelijk Werk	24	14	31	24
Schoolmaatschappelijk werk	9	18	40	20
Jongerenwerk	16	12	26	19
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	11	12	26	17
Leerplichthandhaving	9	10	23	16
Basisonderwijs	11	5	11	15
Bureau Halt	12	6	14	12
Bureau Jeugdzorg	10	8	17	11
Schoolbegeleidingsdienst	7	9	20	10
Kinderdagverblijven	9	3	6	9
Kinderwerk	7	4	9	8
Buurt- en clubhuiswerk	5	5	11	7
Steunpunt Opvoeding	7	3	6	6
Na- en buitenschoolse opvang	4	4	9	5
Voortgezet Onderwijs	2	3	6	5
Sociale Dienst	3	1	3	5
Speciaal Basisonderwijs	2	4	9	4
Politie	6	0	0	4
Brede scholen/Vensterscholen	1	3	6	2
Praktijkonderwijs	1	1	3	2
Justitie in de wijk	2	0	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	1	1	3	1
Huisarts	0	0	0	0
Specialistische thuiszorg	0	1	3	0

Tabel 7 Percentage gemeenten dat afspraken heeft gemaakt met voorzieningen over prestaties m.b.t. de signaleringstaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=94)	Middel (n=76)	Groot (n=30)	Totaal (n=200)
Niet	34	17	13	25
Weet niet	10	5	3	7
Wel	56	78	83	69
Gemiddeld aantal voorzieningen	5,1	4,6	5,3	4,9
Sd	4,0	3,1	4,1	3,7

Tabel 8 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt m.b.t. prestaties op het gebied van signalering (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=94)	Middel (n=76)	Groot (n=30)	Totaal (n=200)
Consultatiebureau	40	42	60	44
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	38	37	57	41
Algemeen Maatschappelijk Werk	30	24	30	28
Peuterspeelzalen	20	26	30	24
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	16	25	23	21
Leerplichthandhaving	12	26	27	20
Jongerenwerk	14	25	27	20
Basisonderwijs	13	18	13	15
Schoolmaatschappelijk werk	7	21	20	15
Kinderdagverblijven	13	11	13	12
Bureau Halt	12	12	7	11
Politie	9	9	7	9
Na- en buitenschoolse opvang	7	5	17	8
Voortgezet Onderwijs	4	12	10	8
Schoolbegeleidingsdienst	4	11	13	8
Buurt- en clubhuiswerk	5	7	17	8
Kinderwerk	6	7	10	7
Bureau Jeugdzorg	9	4	10	7
Sociale Dienst	7	7	0	6
Speciaal Basisonderwijs	2	5	10	5
Steunpunt Opvoeding	4	4	3	4
Brede scholen/Vensterscholen	1	4	7	3
Praktijkonderwijs	1	4	7	3
Specialistische thuiszorg	2	1	0	2
Huisarts	1	0	0	1
Justitie in de wijk	2	0	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	1	0	3	1

Tabel 9 Percentage gemeenten dat afspraken heeft gemaakt met voorzieningen over de rapportage van prestaties m.b.t. de signaleringstaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=105)	Middel (n=85)	Groot (n=34)	Totaal (n=224)
Niet	20	12	9	15
Weet niet	8	6	3	6
Wel	72	82	88	79
Gemiddeld aantal voorzieningen	4,6	4,8	6,4	5,0
Sd	3,6	3,5	5,0	3,9

Tabel 10 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over de rapportage van prestaties m.b.t. de signaleringstaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=105)	Middel (n=85)	Groot (n=34)	Totaal (n=224)
Consultatiebureau	46	41	65	47
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	42	34	47	40
Leerplichthandhaving	24	40	38	32
Algemeen Maatschappelijk Werk	33	27	41	32
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	22	34	35	29
Peuterspeelzalen	20	26	38	25
Jongerenwerk	22	22	41	25
Schoolmaatschappelijk werk	9	26	26	18
Basisonderwijs	11	16	18	14
Kinderdagverblijven	12	11	18	13
Politie	13	14	12	13
Bureau Halt	13	14	9	13
Bureau Jeugdzorg	13	13	15	13
Buurt- en clubhuiswerk	7	8	24	10
Schoolbegeleidingsdienst	5	13	12	9
Kinderwerk	7	8	18	9
Steunpunt Opvoeding	7	9	18	9
Na- en buitenschoolse opvang	8	4	21	8
Voortgezet Onderwijs	4	9	9	7
Sociale Dienst	6	5	3	5
Brede scholen/Vensterscholen	1	4	12	4
Speciaal Basisonderwijs	0	6	9	4
Specialistische thuiszorg	2	0	3	1
Praktijkonderwijs	0	1	3	1
Justitie in de wijk	3	0	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	6	1
Huisarts	1	0	0	0

Tabel 11 Percentage gemeenten dat afspraken met voorzieningen heeft gemaakt over registratie van gesignaleerde problemen (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=101)	Middel (n=87)	Groot (n=34)	Totaal (n=222)
Niet	23	10	6	15
Weet niet	7	5	3	5
Wel	70	85	91	79
Gemiddeld aantal voorzieningen	4,5	4,6	5,8	4,8
Sd	3,4	3,3	4,0	3,5

Tabel 12 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over de registratie van gesignaleerde problemen (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=101)	Middel (n=87)	Groot (n=34)	Totaal (n=222)
Consultatiebureau	45	54	71	52
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	40	37	56	41
Leerplichthandhaving	31	40	50	37
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	25	40	50	35
Algemeen Maatschappelijk Werk	32	25	24	28
Peuterspeelzalen	17	30	24	23
Schoolmaatschappelijk werk	10	25	35	20
Jongerenwerk	14	14	32	17
Basisonderwijs	13	16	12	14
Politie	14	11	9	12
Kinderdagverblijven	11	11	12	11
Bureau Jeugdzorg	8	10	21	11
Bureau Halt	11	11	6	10
Voortgezet Onderwijs	4	9	15	8
Na- en buitenschoolse opvang	6	7	12	7
Schoolbegeleidingsdienst	3	9	12	7
Kinderwerk	8	5	12	7
Steunpunt Opvoeding	5	9	9	7
Buurt- en clubhuiswerk	4	5	9	5
Sociale Dienst	5	5	6	5
Speciaal Basisonderwijs	2	5	6	4
Brede scholen/Vensterscholen	0	2	9	2
Praktijkonderwijs	0	2	9	2
Specialistische thuiszorg	2	0	3	1
Justitie in de wijk	3	0	0	1
Huisarts	1	0	0	0
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	3	0

Tabel 13 Beoordeling van signalering in de eigen gemeente (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=117)	Middel (n=87)	Groot (n=37)	Totaal (n=247)
Weet niet	13	13	8	12
Zeer slecht	1	2	0	1
Slecht	15	10	8	13
Goed noch slecht	48	56	72	55
Goed	22	18	11	19
Zeer goed	1	0	0	0

Tabel 14 Knelpunten met betrekking tot de signaleringsfunctie (in percentage gemeenten, gesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Geen antwoord	3	2	5	3
Gebrek aan eenduidige registratie	41	71	74	57
Geen zicht op wat voorzieningen doen	52	59	37	52
Privacywetgeving	32	55	50	43
Gebrek aan opvolging op signalering	33	45	71	43
Capaciteit bij voorzieningen	30	46	39	38
Aflopende financiering van provincie	20	32	34	27
Gebrek aan deskundigheid bij voorzieningen	23	23	29	24
Ander knelpunt	14	13	18	14
Geen knelpunten m.b.t. signaleringsfunctie	8	1	0	4

Tabel 15 Werken gemeenten op het terrein van deskundigheidsbevordering voor signalering samen met andere gemeenten in de regio? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=117)	Middel (n=90)	Groot (n=35)	Totaal (n=242)
Ja	48	43	40	45
Nee	40	47	60	50
Weet niet	2	10	0	5

Tabel 16 Wat doet u samen met de andere gemeenten op het terrein van deskundigheidsbevordering voor signalering? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Sturen gezamenlijk voorzieningen aan	30	27	24	28
Kopen gezamenlijk ondersteuning in	19	17	11	17
Gezamenlijk visie geformuleerd naar provincie	17	17	13	16
Anders	13	2	11	8

Tabel 17 Ondersteuning van provincies of grootstedelijke regio's m.b.t. signalering (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=91)	Groot (n=36)	Totaal (n=245)
Ja	40	46	61	45
Nee	42	39	36	40
Weet niet	18	15	3	15

Tabel 18 Waaruit bestaat de ondersteuning van de provincie of grootstedelijke regio op het gebied van signalering? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Financiële ondersteuning	22	25	32	25
Inhoudelijke ondersteuning	20	26	37	25
Ondersteuning randvoorwaarden	17	15	29	18
Anders	1	1	3	1

Tabel 19 Ondersteuning van het rijk m.b.t. signalering (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=91)	Groot (n=37)	Totaal (n=246)
Ja	42	68	73	57
Nee	48	29	16	36
Weet niet	10	3	11	8

Tabel 20 Waaruit bestaat de ondersteuning van het rijk op het gebied van signalering? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Financiële ondersteuning	38	59	58	49
Inhoudelijke ondersteuning	15	12	13	14
Ondersteuning randvoorwaarden	2	5	5	4
Anders	2	3	0	2

BIJLAGE 6

Tabellen toegangsfunctie

Tabel 1 Percentage gemeenten dat voor voorzieningen schriftelijk heeft vastgelegd dat zij een taak hebben m.b.t. de toeleidingsfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=114)	Middel (n=93)	Groot (n=35)	Totaal (n=242)
Niet	24	8	0	14
Weet niet	14	8	3	10
Wel	62	85	97	76
Gemiddeld aantal voorzieningen	8,4	9,4	13,0	9,7
Sd	6,2	6,6	7,5	6,8

Tabel 2 Voorzieningen waarvoor schriftelijk is vastgelegd dat zij een taak hebben m.b.t. de toeleidingsfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=114)	Middel (n=93)	Groot (n=35)	Totaal (n=242)
Consultatiebureau	35	61	83	52
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	38	57	77	51
Algemeen Maatschappelijk Werk	38	53	60	47
Leerplichthandhaving	29	48	63	41
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	26	35	51	33
Jongerenwerk	24	34	54	32
Schoolmaatschappelijk werk	14	37	57	29
Zorgstructuren vo	18	28	60	28
Bureau Jeugdzorg	20	29	43	27
Netwerken 12+	25	26	40	27
Peuterspeelzalen	22	27	40	26
Basisonderwijs	27	28	17	26
Buurtnetwerken 0-12	16	25	63	26
Politie	24	20	34	24
Zorgstructuren PO	17	23	51	24
Bureau Halt	13	23	34	20
Jeugd Preventie Project	11	26	26	19
Samenwerkingsverbanden PO	9	19	34	17
Voortgezet Onderwijs	8	22	26	16
Schoolbegeleidingsdienst	12	16	20	15
Kinderdagverblijven	15	9	20	13
Samenwerkingsverbanden vo	2	15	46	13
Buurt- en clubhuiswerk	8	12	23	12
Sociale Dienst	11	13	14	12
Speciaal Basisonderwijs	5	13	23	11
Kinderwerk	6	14	17	11
Steunpunt Opvoeding	6	11	26	11
Netwerk 0-6	8	14	11	11
Na- en buitenschoolse opvang	9	8	23	10
Brede scholen/Vensterscholen	3	6	20	7
Huisarts	10	4	0	6
Praktijkonderwijs	2	5	17	5
Sociaal Pedagogische Dienst	2	4	14	5
Teams voor Integratie Vroeghulp	1	4	17	5
Teams voor Vroegtijdige Onderkenning	4	6	9	5
Specialistische thuiszorg	3	3	6	3
Justitie in de wijk	2	1	6	2

Tabel 3 Percentage gemeenten dat voorzieningen budget heeft toegekend specifiek voor toeleiding (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=99)	Middel (n=71)	Groot (n=32)	Totaal (n=202)
Niet	30	18	6	22
Weet niet	21	6	3	13
Wel	49	76	91	65
Gemiddeld aantal voorzieningen	3,7	5,1	5,5	4,7
Sd	3,2	4,3	4,0	3,9

Tabel 4 Voorzieningen dat budget ontvangt specifiek voor toeleidingstaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=99)	Middel (n=71)	Groot (n=32)	Totaal (n=202)
Consultatiebureau	20	38	53	32
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	20	28	38	26
Algemeen Maatschappelijk Werk	15	21	25	19
Schoolmaatschappelijk werk	5	25	34	17
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	11	21	22	16
Buurtnetwerken 0-12	7	17	34	15
Zorgstructuren vo	9	13	31	14
Jongerenwerk	5	20	22	13
Leerplichthandhaving	6	17	19	12
Bureau Jeugdzorg	9	15	16	12
Zorgstructuren PO	9	11	22	12
Netwerken 12+	8	7	31	11
Jeugd Preventie Project	7	15	13	11
Peuterspeelzalen	4	15	9	9
Basisonderwijs	4	14	3	7
Bureau Halt	5	11	6	7
Schoolbegeleidingsdienst	2	10	9	6
Steunpunt Opvoeding	4	7	9	6
Voortgezet Onderwijs	2	10	6	5
Sociale Dienst	3	7	6	5
Samenwerkingsverbanden vo	1	3	22	5
Speciaal Basisonderwijs	2	6	6	4
Buurt- en clubhuiswerk	3	6	3	4
Samenwerkingsverbanden PO	3	4	9	4
Netwerk 0-6	4	6	3	4
Kinderwerk	2	7	0	3
Politie	1	3	9	3
Kinderdagverblijven	1	3	3	2
Brede scholen/Vensterscholen	1	3	3	2
Praktijkonderwijs	1	3	3	2
Na- en buitenschoolse opvang	0	3	3	1
Huisarts	0	0	0	0
Specialistische thuiszorg	1	0	0	0
Justitie in de wijk	0	0	3	0
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	0	0
Teams voor Integrale Vroeghulp	0	1	0	0

Tabel 5 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt m.b.t. prestaties op het terrein de toeleidingsfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=97)	Middel (n=65)	Groot (n=28)	Totaal (n=190)
Niet	33	22	7	25
Weet niet	21	3	4	12
Wel	46	75	89	63
Gemiddeld aantal voorzieningen	3,9	3,9	5,2	4,2
Sd	3,4	3,4	4,2	3,6

Tabel 6 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt m.b.t. prestaties op het gebied van toeleiding (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=97)	Middel (n=65)	Groot (n=28)	Totaal (n=190)
Consultatiebureau	16	31	50	26
Jeugdgezondheidszorg 4-12 jarigen	18	28	43	25
Algemeen Maatschappelijk Werk	20	23	25	22
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	13	22	21	17
Leerplichthandhaving	8	17	18	13
Schoolmaatschappelijk werk	8	15	18	12
Jeugd Preventie Project	7	18	14	12
Jongerenwerk	5	14	25	11
Zorgstructuren PO	7	8	21	9
Zorgstructuren VO	6	8	25	9
Peuterspeelzalen	4	11	14	8
Bureau Jeugdzorg	10	6	7	8
Netwerken 12+	9	2	21	8
Politie	6	8	11	7
Buurt- en clubhuiswerk	3	8	11	6
Bureau Halt	5	8	4	6
Buurtnetwerken 0-12	4	3	18	6
Sociale Dienst	4	6	7	5
Samenwerkingsverbanden VO	1	5	21	5
Basisonderwijs	4	5	4	4
Schoolbegeleidingsdienst	2	6	7	4
Kinderwerk	1	6	7	4
Samenwerkingsverbanden PO	1	6	7	4
Kinderdagverblijven	2	3	7	3
Voortgezet Onderwijs	2	3	4	3
Steunpunt Opvoeding	1	6	4	3
Netwerk 0-6	4	2	4	3
Na en buitenschoolse opvang	0	3	7	2
Brede scholen/ Vensterscholen	1	3	4	2
Speciaal Basisonderwijs	1	2	4	2
Huisarts	1	0	0	1
Specialistische thuiszorg	1	0	4	1
Praktijkonderwijs	1	0	0	1
Justitie in de wijk	0	0	4	1
Teams voor Vroegtijdige Onderkenning	1	0	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	0	0
Teams voor Integrale Vroeghulp	0	0	0	0

Tabel 7 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over rapportage m.b.t. toeleidingsfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=100)	Middel (n=70)	Groot (n=33)	Totaal (n=203)
Niet	30	13	6	20
Weet niet	17	6	3	11
Wel	53	81	91	69
Gemiddeld aantal voorzieningen	5,0	4,4	6,8	5,2
Sd	3,9	3,6	4,6	4,0

Tabel 8 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over de rapportage van prestaties m.b.t. de toeleidingstaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=100)	Middel (n=70)	Groot (n=33)	Totaal (n=203)
Consultatiebureau	22	30	52	30
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	24	24	42	27
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	21	30	33	26
Algemeen Maatschappelijk Werk	24	26	27	25
Leerplichthandhaving	15	30	36	24
Schoolmaatschappelijk werk	11	24	33	19
Jongerenwerk	14	13	30	16
Netwerken 12+	14	6	36	15
Buurtnetwerken 0-12	8	11	39	14
Zorgstructuren PO	10	10	27	13
Zorgstructuren VO	10	10	30	13
Bureau Jeugdzorg	13	10	15	12
Jeugd Preventie Project	7	14	15	11
Politie	8	11	12	10
Peuterspeelzalen	5	10	18	9
Basisonderwijs	7	11	6	8
Bureau Halt	8	7	9	8
Schoolbegeleidingsdienst	5	7	12	7
Voortgezet Onderwijs	3	10	9	6
Buurt- en clubhuiswerk	5	6	9	6
Samenwerkingsverbanden VO	1	6	21	6
Steunpunt Opvoeding	3	7	9	5
Samenwerkingsverbanden PO	3	7	6	5
Netwerk 0-6	6	4	3	5
Kinderwerk	4	4	6	4
Sociale Dienst	4	4	6	4
Kinderdagverblijven	2	1	6	2
Brede scholen/Vensterscholen	1	1	6	2
Speciaal Basisonderwijs	2	1	6	2
Teams voor Vroegtijdige Onderkenning	2	1	6	2
Na- en buitenschoolse opvang	0	1	6	1
Praktijkonderwijs	1	0	3	1
Teams voor Integrale Vroeghulp	0	0	6	1
Huisarts	1	0	0	0
Specialistische thuiszorg	1	0	0	0
Justitie in de wijk	0	0	3	0
Sociaal Pedagogische Dienst	0	1	0	0

Tabel 9 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over registratie m.b.t. de toeleidingsfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=98)	Middel (n=75)	Groot (n=34)	Totaal (n=207)
Niet	33	15	3	21
Weet niet	18	5	3	11
Wel	49	80	94	68
Gemiddeld aantal voorzieningen	4,1	4,4	6,1	4,7
Sd	3,3	4,4	4,1	4,0

Tabel 10 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over de registratie van toeleiding (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=98)	Middel (n=75)	Groot (n=34)	Totaal (n=207)
Consultatiebureau	19	31	56	29
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	18	29	47	27
Leerplichthandhaving	14	32	41	25
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	17	28	32	24
Algemeen Maatschappelijk Werk	20	23	32	23
Schoolmaatschappelijk werk	7	16	35	15
Netwerken 12+	11	9	29	14
Buurtnetwerken 0-12	7	12	29	13
Jongerenwerk	5	12	24	11
Bureau Jeugdzorg	8	13	15	11
Zorgstructuren VO	8	8	26	11
Zorgstructuren PO	6	7	24	9
Jeugd Preventie Project	5	11	18	9
Basisonderwijs	6	12	3	8
Politie	5	9	12	8
Peuterspeelzalen	2	11	15	7
Bureau Halt	5	9	9	7
Voortgezet Onderwijs	3	9	6	6
Schoolbegeleidingsdienst	5	7	9	6
Samenwerkingsverbanden PO	2	8	6	5
Samenwerkingsverbanden VO	1	5	18	5
Buurt- en clubhuiswerk	3	5	6	4
Steunpunt Opvoeding	2	5	6	4
Netwerk 0-6	4	4	3	4
Kinderdagverblijven	2	4	6	3
Kinderwerk	1	4	6	3
Sociale Dienst	3	5	0	3
Na- en buitenschoolse opvang	0	4	6	2
Brede scholen/Vensterscholen	1	3	3	2
Speciaal Basisonderwijs	2	1	3	2
Specialistische thuiszorg	0	1	3	1
Praktijkonderwijs	1	0	3	1
Teams voor Vroegtijdige Onderkenning	1	1	3	1
Huisarts	1	0	0	0
Justitie in de wijk	0	0	3	0
Sociaal Pedagogische Dienst	0	1	0	0
Teams voor Integrale Vroeghulp	0	0	3	0

Tabel 11 Percentage gemeenten dat afspraken heeft gemaakt over de deskundigheidsbevordering door het Bureau Jeugdzorg inzake verwijzingen (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=91)	Groot (n=37)	Totaal (n=246)
Ja	11	21	35	18
Nee	81	65	60	72
Weet niet	8	14	5	10

Tabel 12 Zijn er in uw gemeente netwerken op uitvoeringsniveau waarin signalerende en hulpbiedende voorzieningen participeren? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=110)	Middel (n=87)	Groot (n=34)	Totaal (n=231)
Ja	76	94	100	86
Nee	22	3	0	12
Weet niet	3	2	0	2

Tabel 13 Voor welke netwerken is Bureau Jeugdzorg op afroep beschikbaar? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=83)	Middel (n=82)	Groot (n=34)	Totaal (n=199)
Zorgstructuren PO	23	24	50	28
Zorgstructuren VO	16	30	44	27
Buurtnetwerken 0-12	16	21	50	24
Netwerken 12+	20	17	21	19
Weet niet	19	13	6	15
Anders	13	12	12	13
Geen van de netwerken	14	12	6	12
Samenwerkingsverbanden PO	4	10	26	10
Samenwerkingsverbanden VO	4	9	29	10
Geen antwoord	8	13	6	10
Jeugd Preventie Project	6	10	15	9
Netwerk 0-6	7	9	6	8
VTO-teams	1	2	12	4
Teams voor Integrale Vroeghulp		4	9	3

Tabel 14 Voor welke netwerken is Bureau Jeugdzorg structureel beschikbaar? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=83)	Middel (n=82)	Groot (n=34)	Totaal (n=199)
Zorgstructuren vo	24	44	59	38
Netwerken 12+	22	22	38	25
Buurtnetwerken 0-12	13	23	41	22
Anders	6	24	29	18
Geen van netwerken	24	13	0	16
Zorgstructuren PO	15	12	21	15
Jeugd Preventie Project	11	23	24	14
Weet niet	16	7	6	11
Netwerk 0-6	6	12	12	10
Samenwerkingsverbanden vo	2	5	29	8
Samenwerkingsverbanden PO	4	6	15	7
Teams voor Integratie Vroeghulp	5	2	9	5
Geen antwoord	2	4	3	3
VTO-teams	1	1	6	2

Tabel 15 Wordt in uw gemeente met een éénloketmodel gewerkt? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=94)	Groot (n=37)	Totaal (n=249)
Ja	5	11	16	9
Nee	95	88	84	91
Weet niet	0	1	0	0

In 14 van de 22 gemeenten die met een éénloketmodel werken, kunnen burgers op 1 locatie bij het loket terecht. In 4 gemeenten op 2 locaties, in 1 gemeente op 4 locaties en in 1 gemeente op 5 locaties.

De volgende voorzieningen zitten in tenminste drie gemeenten achter het loket: Bureau Jeugdzorg (15x) Jeugdgezondheidszorg (14x), Consultatiebureau (13x), Maatschappelijk werk (10x), Schoolmaatschappelijk werk (7x), Steunpunt Opvoeding (7x), Leerplichthandhaving (5x), Specialistische thuiszorg (4x), Jongeren Informatie Punt (4x), Politie (4x), Buurtnetwerken 0-12 (4x), Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (3x), Jeugdwerk (3x), Netwerken 12+ (3x).

Tabel 16 Beoordeling van toeleiding in de eigen gemeente (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=91)	Groot (n=36)	Totaal (n=245)
Weet niet	14	8	11	11
Zeer slecht	2	1	0	1
Slecht	13	11	11	12
Goed noch slecht	54	66	64	60
Goed	18	14	14	16
Zeer goed	0	0	0	0

Tabel 17 Knelpunten met betrekking tot de toeleidingsfunctie (in percentage gemeenten, gesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Geen antwoord	3	6	5	5
Geen knelpunten	8	3		5
Toeleiding van degenen die niet openstaan voor hulp	53	56	61	55
Gebrek aan capaciteit bij Bureau Jeugdzorg	41	56	68	51
Gebrek aan zicht op vraag en behoefte	48	51	58	50
Gebrek aan capaciteit in Jeugdzorg	39	52	47	45
Gebrek aan eenduidige registratie	24	48	61	39
Gebrek aan zicht op gemeentelijk hulpaanbod	29	38	32	33
Gebrek aan capaciteit van gemeentelijk hulpaanbod	29	32	42	32
Privacywetgeving	18	40	45	30
Toeleiding allochtonen	7	27	53	21
Gebrek aan capaciteit in Speciaal Onderwijs	10	12	34	14
Ander knelpunt	10	11	16	11

Tabel 18 Werken gemeenten op het terrein van de toeleiding tot het gemeentelijk hulpaanbod samen met andere gemeenten in de regio? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=89)	Groot (n=37)	Totaal (n=244)
Ja	52	54	46	52
Nee	46	39	51	44
Weet niet	3	7	3	4

Tabel 19 Wat doen gemeenten samen met andere gemeenten op het terrein van de toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Sturen gezamenlijk voorzieningen aan	22	20	24	22
Gezamenlijk afspraken gemaakt met Bureau Jeugdzorg	19	27	15	21
Gezamenlijk visie geformuleerd naar provincie	18	21	17	19
Voeren gezamenlijk overleg met de netwerken	16	15	5	14
Kopen gezamenlijk ondersteuning in	10	11	10	11
Anders	6	3	17	7

Tabel 20 Is er een gemeente in het samenwerkingsverband die de toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod coördineert? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=65)	Middel (n=51)	Groot (n=19)	Totaal (n=135)
Ja, onze gemeente	2	18	37	13
Ja, een andere gemeente	25	49	0	23
Nee	65	43	63	56
Weet niet	9	10	0	8

Tabel 21 Ondersteuning van activiteiten op het gebied van toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod door provincies of grootstedelijke regio's (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=117)	Middel (n=89)	Groot (n=36)	Totaal (n=242)
Ja	33	44	58	41
Nee	44	45	33	43
Weet niet	22	11	8	17

Tabel 22 Waaruit bestaat ondersteuning van de provincie of grootstedelijke regio m.b.t. de toeleidingsfunctie? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Financiële ondersteuning	14	21	37	20
Inhoudelijke ondersteuning	16	19	12	16
Provincie ondersteunt randvoorwaarden	11	12	22	13
Anders	2	3	2	2

Tabel 23 Ondersteuning van activiteiten op het gebied van toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod door het rijk (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=118)	Middel (n=91)	Groot (n=37)	Totaal (n=246)
Ja	29	40	58	37
Nee	62	49	28	52
Weet niet	9	11	14	10

Tabel 24 Waaruit bestaat ondersteuning van het rijk m.b.t. de toeleidingsfunctie? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Financiële ondersteuning	22	28	41	27
Inhoudelijke ondersteuning	6	6	7	6
Ondersteuning randvoorwaarden	2	4	2	3
Andere ondersteuning	1	2	0	1

BIJLAGE 7

Tabellen pedagogischehulpfunctie

Tabel 1 Percentage gemeenten dat voor voorzieningen schriftelijk heeft vastgelegd dat zij een taak hebben met betrekking tot de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=115)	Middel (n=91)	Groot (n=36)	Totaal (n=242)
Niet	25	12	0	17
Weet niet	10	12	6	10
Wel	65	76	94	74
Gemiddeld aantal voorzieningen	5,2	4,7	7,0	5,4
Sd	4,8	4,0	4,4	4,5

Tabel 2 Voorzieningen waarvoor schriftelijk is vastgelegd dat zij een taak hebben in het bieden van lichte pedagogische hulp (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=115)	Middel (n=91)	Groot (n=36)	Totaal (n=242)
Consultatiebureau	44	40	75	51
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	43	30	64	44
Algemeen Maatschappelijk Werk	41	30	50	41
Schoolmaatschappelijk werk	18	22	56	27
Bureau Jeugdzorg	17	17	47	23
Peuterspeelzalen	17	14	22	18
Schoolbegeleidingsdienst	15	11	31	17
Leerplichthandhaving	13	13	28	17
Steunpunt Opvoeding	10	13	31	16
Basisonderwijs	13	9	25	14
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	13	8	22	13
Jongerenwerk	10	10	17	12
Bureau Halt	8	9	22	11
Kinderdagverblijven	10	3	11	8
Buurt- en clubhuiswerk	6	5	17	8
Na- en buitenschoolse opvang	9	3	6	7
Brede scholen/Vensterscholen	3	4	22	7
Speciaal Basisonderwijs	3	4	19	7
Voortgezet Onderwijs	3	5	11	6
Kinderwerk	3	5	11	6
Politie	4	4	3	5
Sociale Dienst	8	3	0	5
Sociaal Pedagogische Dienst	5	1	14	5
RIAGG	3	2	8	4
Praktijkonderwijs	2	2	8	3
Huisarts	3	1	0	2
Specialistische thuiszorg	2	1	8	2
Justitie in de wijk	2	0	0	1

Tabel 3 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over de vorm van hulp die geboden dient te worden (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=102)	Middel (n=77)	Groot (n=33)	Totaal (n=212)
Niet	31	14	6	21
Weet niet	17	10	6	13
Wel	52	75	88	66
Gemiddeld aantal voorzieningen	3,6	3,8	5,4	4,1
Sd	2,7	3,7	4,3	3,5

Tabel 4 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over de vorm van hulp die zij moeten bieden (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=102)	Middel (n=77)	Groot (n=33)	Totaal (n=212)
Consultatiebureau	32	39	47	38
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	33	25	42	32
Algemeen Maatschappelijk Werk	27	29	36	30
Schoolmaatschappelijk werk	8	25	44	20
Bureau Jeugdzorg	7	14	28	13
Steunpunt Opvoeding	8	13	25	13
Schoolbegeleidingsdienst	6	16	22	12
Leerplichthandhaving	6	14	22	12
Peuterspeelzalen	7	10	14	9
Basisonderwijs	7	9	14	9
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	4	12	19	9
Bureau Halt	5	12	11	8
Jongerenwerk	5	8	11	7
Speciaal Basisonderwijs	0	8	11	5
Kinderdagverblijven	5	3	6	4
Voortgezet Onderwijs	0	8	8	4
Buurt- en clubhuiswerk	2	5	8	4
Sociale Dienst	6	4	0	4
Brede scholen/Vensterscholen	0	1	14	3
Kinderwerk	2	4	6	3
Politie	3	5	0	3
Huisarts	2	3	0	2
Specialistische thuiszorg	2	1	3	2
Na- en buitenschoolse opvang	2	3	3	2
RIAGG	1	3	0	1
Praktijkonderwijs	0	1	6	1
Justitie in de wijk	2	0	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	0	1	3	1

Tabel 5 Percentage gemeenten dat voorzieningen een specifiek budget toekent voor de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=98)	Middel (n=74)	Groot (n=32)	Totaal (n=204)
Niet	34	20	3	24
Weet niet	17	12	6	14
Wel	49	68	91	62
Gemiddeld aantal voorzieningen	2,6	3,1	4,9	3,3
Sd	1,9	2,6	3,5	2,7

Tabel 6 Voorzieningen die een budget ontvangen specifiek voor het uitvoeren van de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=98)	Middel (n=74)	Groot (n=32)	Totaal (n=204)
Consultatiebureau	24	39	63	36
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	26	26	56	30
Algemeen Maatschappelijk Werk	20	20	31	22
Schoolmaatschappelijk werk	8	16	53	18
Steunpunt Opvoeding	7	12	28	12
Schoolbegeleidingsdienst	6	12	25	11
Bureau Jeugdzorg	5	7	25	9
Peuterspeelzalen	4	12	13	8
Leerplichthandhaving	3	8	16	7
Bureau Halt	3	9	9	6
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	2	5	16	5
Kinderdagverblijven	3	3	6	3
Basisonderwijs	1	3	13	3
Brede scholen/Vensterscholen	0	1	16	3
Jongerenwerk	2	3	6	3
Na- en buitenschoolse opvang	1	3	3	2
Speciaal Basisonderwijs	0	4	6	2
Buurt- en clubhuiswerk	1	3	6	2
Sociale Dienst	2	3	0	2
Specialistische thuiszorg	1	0	3	1
Voortgezet Onderwijs	0	3	3	1
Kinderwerk	1	1	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	1	0	3	1
Huisarts	0	0	0	0
RIAGG	0	0	3	0
Praktijkonderwijs	0	1	0	0
Politie	0	1	0	0
Justitie in de wijk	0	0	0	0

Tabel 7 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over prestaties die geleverd moeten worden bij het uitvoeren van de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=95)	Middel (n=70)	Groot (n=28)	Totaal (n=193)
Niet	38	24	4	28
Weet niet	18	16	7	16
Wel	44	60	89	57
Gemiddeld aantal voorzieningen	2,9	2,7	4,4	3,1
Sd	1,9	2,5	3,8	2,7

Tabel 8 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over prestaties die geleverd moeten worden bij het uitvoeren van de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=95)	Middel (n=70)	Groot (n=28)	Totaal (n=193)
Consultatiebureau	21	26	46	26
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	23	14	36	22
Algemeen Maatschappelijk Werk	20	21	32	22
Schoolmaatschappelijk werk	9	11	50	16
Schoolbegeleidingsdienst	7	9	21	10
Peuterspeelzalen	4	9	14	7
Leerplichthandhaving	3	9	18	7
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	4	6	21	7
Steunpunt Opvoeding	3	10	11	7
Bureau Jeugdzorg	6	3	14	6
Jongerenwerk	5	3	11	5
Bureau Halt	4	6	4	5
Buurt- en clubhuiswerk	2	4	11	4
Kinderdagverblijven	3	1	7	3
Basisonderwijs	1	3	11	3
Brede scholen/Vensterscholen	0	1	14	3
Kinderwerk	2	3	4	3
Na- en buitenschoolse opvang	2	1	4	2
Speciaal Basisonderwijs	0	3	7	2
Voortgezet Onderwijs	0	3	4	2
Sociale Dienst	1	3	0	2
Specialistische thuiszorg	1	0	4	1
Praktijkonderwijs	0	1	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	4	1
Huisarts	0	0	0	0
RIAGG	0	0	0	0
Politie	0	0	0	0
Justitie in de wijk	0	0	0	0

Tabel 9 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over rapportage van prestaties m.b.t. de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=101)	Middel (n=73)	Groot (n=30)	Totaal (n=204)
Niet	35	21	3	25
Weet niet	16	14	7	14
Wel	50	66	90	61
Gemiddeld aantal voorzieningen	3,7	3,2	4,9	3,8
Sd	3,0	2,4	3,7	2,9

Tabel 10 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over rapportage van prestaties die geleverd moeten worden bij het uitvoeren van de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=101)	Middel (n=73)	Groot (n=30)	Totaal (n=204)
Consultatiebureau	29	27	57	32
Algemeen Maatschappelijk Werk	29	29	40	30
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	27	18	40	25
Schoolmaatschappelijk werk	10	16	50	18
Leerplichthandhaving	9	16	20	13
Steunpunt Opvoeding	5	14	30	12
Schoolbegeleidingsdienst	7	12	20	11
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	7	11	20	10
Bureau Jeugdzorg	7	5	30	10
Peuterspeelzalen	7	10	13	9
Bureau Halt	7	7	7	7
Jongerenwerk	7	4	7	6
Basisonderwijs	4	4	13	5
Kinderdagverblijven	5	1	7	4
Buurt- en clubhuiswerk	3	4	10	4
Brede scholen/Vensterscholen	0	1	17	3
Na- en buitenschoolse opvang	3	1	3	2
Speciaal Basisonderwijs	1	3	7	2
Voortgezet Onderwijs	0	4	3	2
Kinderwerk	3	3	0	2
Sociale Dienst	2	3	0	2
Specialistische thuiszorg	1	0	3	1
Politie	2	1	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	1	0	3	1
Huisarts	1	0	0	0
RIAGG	1	0	0	0
Praktijkonderwijs	0	1	0	0
Justitie in de wijk	1	0	0	0

Tabel 11 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over registratie m.b.t. de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=94)	Middel (n=76)	Groot (n=31)	Totaal (n=201)
Niet	37	21	0	25
Weet niet	17	13	7	14
Wel	46	66	94	61
Gemiddeld aantal voorzieningen	3,1	3,3	4,3	3,5
Sd	2,0	3,0	3,3	2,8

Tabel 12 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over registratie m.b.t. de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=94)	Middel (n=76)	Groot (n=31)	Totaal (n=201)
Consultatiebureau	27	32	55	33
Algemeen Maatschappelijk Werk	28	24	39	28
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	24	22	45	27
Schoolmaatschappelijk werk	7	16	52	17
Leerplichthandhaving	12	14	19	14
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	6	12	19	10
Schoolbegeleidingsdienst	5	9	23	9
Steunpunt Opvoeding	3	13	16	9
Peuterspeelzalen	3	11	16	8
Bureau Jeugdzorg	6	7	19	8
Bureau Halt	4	8	3	5
Basisonderwijs	2	3	13	4
Kinderdagverblijven	2	3	6	3
Jongerenwerk	3	3	6	3
Na- en buitenschoolse opvang	1	3	3	2
Brede scholen/Vensterscholen	0	3	6	2
Speciaal Basisonderwijs	0	3	6	2
Buurt- en clubhuiswerk	1	4	3	2
Sociale Dienst	3	3	0	2
Specialistische thuiszorg	0	0	6	1
Voortgezet Onderwijs	0	3	3	1
Kinderwerk	1	3	0	1
Politie	0	4	0	1
Sociaal Pedagogische Dienst	1	0	3	1
Huisarts	0	0	0	0
RIAGG	0	1	0	0
Praktijkonderwijs	0	1	0	0
Justitie in de wijk	0	0	0	0

De meeste gemeenten hebben geen zicht op het aantal personen dat in 2002 bereikt is met verschillende activiteiten op het gebied van lichte pedagogische hulpverlening. Vragen met betrekking daartoe zijn door ten hoogste 34 gemeenten beantwoord.

Tabel 13 Aantallen deelnemers aan verschillende activiteiten op het gebied van lichte pedagogische hulpverlening (in absolute aantallen, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein	Middel	Groot	Totaal
Pedagogische spreekuren (n=34)*	560	804	1306	2670
Oudercursussen/trainingen (n=31)	358	113	979	1450
Huisbezoek (Home-start, opvoeding aan huis) (n=35)	308	187	1256	1751
Videointeractiebegeleiding (n=15)	22	4	79	105
Coachingsprojecten (n=12)	4	4	83	91
Praktische pedagogische thuishulp (n=11)	13	1	20	34

* n verwijst naar het totaal aantal responderende gemeenten per activiteit.

Tabel 14 Wijze van afstemming van aanbod van advies en lichte pedagogische hulp op beleidsniveau (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Geen antwoord	9	19	8	13
Weet niet	31	17	11	23
Netwerken op lokaal niveau	36	44	74	45
Netwerken op regionaal niveau	28	18	24	23
Afspraken met de provincie	9	9	13	10
Anders	8	8	11	8
Geen samenhangend aanbod nagestreefd	6	5	3	5
Eénloketmodel	3	3	8	4

Tabel 15 Wordt het pedagogische hulpaanbod op uitvoeringsniveau gecoördineerd? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=111)	Middel (n=81)	Groot (n=36)	Totaal (n=228)
Ja	23	26	36	26
Nee	41	44	47	43
Weet niet	37	30	17	31

Tabel 16 Beoordeling van het aanbod van pedagogische hulp in de eigen gemeente (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=113)	Middel (n=84)	Groot (n=34)	Totaal (n=231)
Weet niet	17	20	9	17
Zeer slecht	2	5	0	3
Slecht	10	4	9	7
Goed noch slecht	50	60	62	55
Goed	20	12	21	17
Zeer goed	1	0	0	0

Tabel 17 Knelpunten met betrekking tot de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, gesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Geen antwoord	9	21	11	14
Geen knelpunten	13	5		8
Gebrek aan zicht op de vraag en behoefte	53	55	53	54
Ouders en jeugdigen die niet open staan voor hulp	42	41	55	44
Contacten met Bureau Jeugdzorg zijn onvoldoende	22	29	26	25
Tekort aan pedagogische hulp	20	20	32	22
Bereik van (bepaalde groepen) allochtonen	10	22	58	22
Netwerken functioneren niet goed	15	17	24	17
Ander knelpunt	14	14	32	17
Onvoldoende kwaliteit van pedagogische hulp	7	4	3	5

Tabel 18 Werken gemeenten op het terrein van het aanbod van pedagogische hulp samen met andere gemeenten in de regio (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=113)	Middel (n=84)	Groot (n=34)	Totaal (n=231)
Ja	35	25	27	30
Nee	55	62	68	59
Weet niet	11	13	6	11

Tabel 19 Waaruit bestaat de samenwerking met deze gemeenten op het gebied van pedagogischehulpaanbod? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Sturen gezamenlijk voorzieningen aan	24	11	13	18
Kopen gezamenlijk ondersteuning in	14	11	8	12
Gezamenlijk visie geformuleerd naar provincie	6	3	5	5
Anders	6	2	11	5

Tabel 20 Is er een gemeente in het samenwerkingsverband die de toeleiding tot het (gemeentelijk) hulpaanbod coördineert? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=46)	Middel (n=25)	Groot (n=10)	Totaal (n=81)
Ja, onze gemeente	2	8	10	5
Ja, een andere gemeente	20	24	0	19
Nee	70	64	90	70
Weet niet	9	4	0	6

Tabel 21 Ondersteuning van provincies of grootstedelijke regio's met betrekking tot het aanbod van lichte pedagogische hulp (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=114)	Middel (n=84)	Groot (n=36)	Totaal (n=234)
Ja	25	27	64	32
Nee	43	45	31	42
Weet niet	33	27	6	27

Tabel 22 Waaruit bestaat de ondersteuning van de provincie of grootstedelijke regio van activiteiten op het gebied van lichte pedagogische hulp? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Financiële ondersteuning	13	16	39	18
Inhoudelijke ondersteuning	9	12	32	14
Ondersteuning randvoorwaarden	6	8	18	9
Anders	0	0	0	0

Tabel 23 Ondersteuning van het rijk met betrekking tot de pedagogischehulpfunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=110)	Middel (n=81)	Groot (n=35)	Totaal (n=226)
Ja	26	31	63	33
Nee	55	54	20	49
Weet niet	20	15	17	18

Tabel 24 Waaruit bestaat de ondersteuning van het rijk op het gebied van pedagogische hulp? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein	Middel	Groot	Totaal
Financiële ondersteuning	19	23	61	27
Inhoudelijke ondersteuning	6	6	3	6
Ondersteuning randvoorwaarden	2	0	3	1
Anders	1	0	0	0

BIJLAGE 8

Tabellen coördinatiefunctie

Tabel 1 Percentage gemeenten dat voor voorzieningen schriftelijk heeft vastgelegd dat zij een taak hebben m.b.t. de coördinatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=113)	Middel (n=86)	Groot (n=32)	Totaal (n=231)
Niet	38	36	25	36
Weet niet	27	20	3	21
Wel	35	44	72	44
Gemiddeld aantal voorzieningen	4,0	3,6	3,2	3,7
Sd	4,2	3,5	2,0	3,5

Tabel 2 Voorzieningen waarvoor schriftelijk is vastgelegd dat zij de taak hebben de zorg voor gezinnen met meerdere problemen te coördineren (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=113)	Middel (n=86)	Groot (n=32)	Totaal (n=231)
Algemeen Maatschappelijk Werk	21	22	28	23
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	12	12	25	13
Leerplichthandhaving	10	17	13	13
Bureau Jeugdzorg	6	14	34	13
Consultatiebureau	9	10	28	12
Schoolmaatschappelijk werk	6	6	22	8
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	5	13	3	8
Voortgezet Onderwijs	6	5	6	6
Politie	7	3	6	6
Basisonderwijs	7	3	0	5
Jongerenwerk	6	6	0	5
Sociale Dienst	4	6	6	5
Schoolbegeleidingsdienst	5	3	0	4
RIAGG	3	3	0	3
Peuterspeelzalen	4	2	0	3
Buurt- en clubhuiswerk	2	3	6	3
Kinderwerk	4	2	0	3
Specialistische thuiszorg	2	2	0	2
Kinderdagverblijven	4	1	0	2
Speciaal Basisonderwijs	3	1	3	2
Bureau Halt	1	2	3	2
Steunpunt Opvoeding	1	2	6	2
Huisarts	2	0	0	1
Na- en buitenschoolse opvang	3	0	0	1
Brede scholen/Vensterscholen	1	0	0	0
Praktijkonderwijs	0	1	0	0
Justitie in de wijk	0	0	0	0
Sociaal Pedagogische Dienst	1	0	0	0

Tabel 3 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over te coördineren situaties (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=96)	Middel (n=74)	Groot (n=28)	Totaal (n=198)
Niet	41	42	32	40
Weet niet	30	16	7	22
Wel	29	42	61	38
Gemiddeld aantal voorzieningen	3,2	4,1	2,8	3,5
Sd	3,5	4,1	2,0	3,5

Tabel 4 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over te coördineren situaties (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=96)	Middel (n=74)	Groot (n=28)	Totaal (n=198)
Algemeen Maatschappelijk Werk	16	16	25	17
Leerplichthandhaving	7	16	7	11
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	6	9	21	10
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	5	15	4	9
Bureau Jeugdzorg	4	9	21	9
Consultatiebureau	4	8	21	8
Schoolmaatschappelijk werk	5	9	11	8
Basisonderwijs	5	8	0	6
Voortgezet Onderwijs	5	8	4	6
Politie	4	8	7	6
Sociale Dienst	3	8	7	6
Jongerenwerk	4	8	0	5
Peuterspeelzalen	2	4	0	3
Speciaal Basisonderwijs	2	3	4	3
Schoolbegeleidingsdienst	3	4	0	3
Buurt- en clubhuiswerk	0	5	7	3
RIAGG	1	3	0	2
Specialistische thuiszorg	1	3	0	2
Kinderwerk	2	3	0	2
Bureau Halt	0	4	4	2
Huisarts	1	0	0	1
Kinderdagverblijven	1	1	0	1
Na- en buitenschoolse opvang	1	0	0	1
Brede scholen/ Vensterscholen	1	0	0	1
Praktijkonderwijs	0	1	0	1
Steunpunt Opvoeding	0	1	4	1
Justitie in de wijk	0	0	0	0
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	0	0

Tabel 5 Percentage gemeenten dat voorzieningen een budget toekent specifiek voor het uitvoeren van de coördinatietaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=92)	Middel (n=71)	Groot (n=27)	Totaal (n=190)
Niet	45	48	30	44
Weet niet	30	16	7	22
Wel	25	37	63	35
Gemiddeld aantal voorzieningen	1,6	2,6	2,1	2,1
Sd	1,1	3,2	1,4	2,3

Tabel 6 Voorzieningen die van de gemeente een budget ontvangen specifiek voor het uitvoeren van de coördinatietaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=92)	Middel (n=71)	Groot (n=27)	Totaal (n=190)
Algemeen Maatschappelijk Werk	10	10	19	11
Consultatiebureau	1	4	26	6
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	1	7	22	6
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	2	11	4	6
Bureau Jeugdzorg	0	7	15	5
Leerplichthandhaving	4	6	0	4
Huisarts	2	3	4	3
Schoolmaatschappelijk werk	0	4	11	3
Buurt- en clubhuiswerk	0	4	7	3
Jongerenwerk	3	4	0	3
Sociale Dienst	1	6	0	3
Voortgezet Onderwijs	0	3	4	2
Schoolbegeleidingsdienst	3	0	0	2
Kinderwerk	1	3	0	2
Politie	1	3	0	2
RIAGG	0	1	0	1
Specialistische thuiszorg	0	1	0	1
Peuterspeelzalen	0	1	0	1
Basisonderwijs	0	3	0	1
Speciaal Basisonderwijs	0	0	4	1
Praktijkonderwijs	0	1	0	1
Steunpunt Opvoeding	0	0	4	1
Kinderdagverblijven	0	0	0	0
Na- en buitenschoolse opvang	0	0	0	0
Brede scholen/ Vensterscholen	0	0	0	0
Bureau Halt	0	0	0	0
Justitie in de wijk	0	0	0	0
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	0	0

Tabel 7 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over prestaties die geleverd dienen te worden bij het uitvoeren van de coördinatietaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=89)	Middel (n=65)	Groot (n=20)	Totaal (n=174)
Niet	47	49	45	48
Weet niet	32	19	10	24
Wel	21	32	45	28
Gemiddeld aantal voorzieningen	2,6	2,8	2,7	2,7
Sd	2,5	3,7	2,3	3,0

Tabel 8 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over de prestaties die geleverd moeten worden bij het uitvoeren van de coördinatietaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=89)	Middel (n=65)	Groot (n=20)	Totaal (n=174)
Algemeen Maatschappelijk Werk	12	9	15	11
Leerplichthandhaving	4	9	10	7
Consultatiebureau	2	5	25	6
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	3	8	15	6
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	3	9	5	6
Jongerenwerk	6	3	0	4
Bureau Jeugdzorg	2	5	10	4
Voortgezet Onderwijs	3	3	5	3
Schoolmaatschappelijk werk	1	5	10	3
Buurt- en clubhuiswerk	2	5	5	3
Politie	3	3	5	3
Sociale Dienst	1	6	5	3
Basisonderwijs	1	3	0	2
Huisarts	1	0	0	1
RIAGG	0	2	0	1
Specialistische thuiszorg	1	2	0	1
Speciaal Basisonderwijs	1	0	0	1
Praktijkonderwijs	0	2	0	1
Schoolbegeleidingsdienst	1	0	0	1
Kinderwerk	1	2	0	1
Bureau Halt	1	2	0	1
Peuterspeelzalen	0	0	0	0
Kinderdagverblijven	0	0	0	0
Na- en buitenschoolse opvang	0	0	0	0
Brede scholen/Vensterscholen	0	0	0	0
Justitie in de wijk	0	0	0	0
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	0	0
Steunpunt Opvoeding	0	0	0	0

Tabel 9 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over de rapportage van prestaties met betrekking tot de coördinatietaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=95)	Middel (n=69)	Groot (n=25)	Totaal (n=189)
Niet	44	44	36	43
Weet niet	30	19	8	23
Wel	26	38	56	34
Gemiddeld aantal voorzieningen	2,9	2,9	2,2	2,8
Sd	3,0	3,3	1,9	3,0

Tabel 10 Voorzieningen waarmee afspraken over de rapportage van prestaties met betrekking tot de coördinatietaak (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=95)	Middel (n=69)	Groot (n=25)	Totaal (n=189)
Algemeen Maatschappelijk Werk	15	13	16	14
Leerplichthandhaving	7	14	8	10
Jeugdgezondheidszorg 4-12-jarigen	4	6	20	7
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	4	12	4	7
Consultatiebureau	4	3	24	6
Jongerenwerk	5	7	0	5
Bureau Jeugdzorg	3	4	16	5
Voortgezet Onderwijs	4	4	4	4
Schoolmaatschappelijk werk	2	4	8	4
Buurt- en clubhuiswerk	2	6	4	4
Sociale Dienst	3	6	4	4
Basisonderwijs	2	4	0	3
Politie	4	1	4	3
Speciaal Basisonderwijs	2	1	0	2
Schoolbegeleidingsdienst	3	0	0	2
Kinderwerk	2	3	0	2
Bureau Halt	2	1	0	2
Huisarts	1	0	0	1
RIAGG	1	1	0	1
Specialistische thuiszorg	1	1	0	1
Praktijkonderwijs	0	1	0	1
Steunpunt Opvoeding	0	1	0	1
Peuterspeelzalen	0	0	0	0
Kinderdagverblijven	0	0	0	0
Na- en buitenschoolse opvang	0	0	0	0
Brede scholen/Vensterscholen	0	0	0	0
Justitie in de wijk	0	0	0	0
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	0	0

Tabel 11 Percentage gemeenten dat met voorzieningen afspraken heeft gemaakt over de registratie van gecoördineerde hulp (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=95)	Middel (n=71)	Groot (n=25)	Totaal (n=191)
Niet	44	44	32	42
Weet niet	30	17	12	23
Wel	26	39	56	35
Gemiddeld aantal voorzieningen	3,0	2,7	2,4	2,8
Sd	3,4	2,8	1,9	2,9

Tabel 12 Voorzieningen waarmee afspraken zijn gemaakt over de registratie van gecoördineerde hulp (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=95)	Middel (n=71)	Groot (n=25)	Totaal (n=191)
Algemeen Maatschappelijk Werk	12	13	16	13
Leerplichthandhaving	9	13	12	11
Consultatiebureau	5	6	20	7
Jeugdgezondheidszorg 4-12 jarigen	4	8	16	7
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	4	11	4	7
Bureau Jeugdzorg	3	6	16	6
Voortgezet Onderwijs	5	4	4	5
Schoolmaatschappelijk werk	2	4	8	4
Buurt- en clubhuiswerk	2	6	4	4
Jongerenwerk	5	4	0	4
Sociale Dienst	2	6	4	4
Basisonderwijs	3	4	0	3
Kinderwerk	3	3	0	3
Politie	3	1	4	3
Speciaal Basisonderwijs	2	1	0	2
Schoolbegeleidingsdienst	4	0	0	2
Huisarts	1	0	0	1
RIAGG	0	1	0	1
Specialistische thuiszorg	0	1	0	1
Peuterspeelzalen	1	0	0	1
Kinderdagverblijven	1	0	0	1
Na- en buitenschoolse opvang	1	0	0	1
Praktijkonderwijs	0	1	0	1
Bureau Halt	0	1	0	1
Brede scholen/ Vensterscholen	0	0	0	0
Justitie in de wijk	0	0	0	0
Sociaal Pedagogische Dienst	0	0	0	0
Steunpunt Opvoeding	0	0	0	0

Tabel 13 Coördinatie van het hulpaanbod (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Geen antwoord	29%	35%	42%	33%
Weet niet	60%	61%	47%	58%
Wel	11%	4%	11%	8%
Totaal aantal gezinnen	90	74	91	255
Gemiddeld aantal gezinnen	6,4	18,5	22,8	11,6
Sd	8,4	24,1	26,3	16,6
Minimum	0	1	1	0
Maximum	21	52	54	54

Tabel 14 Beoordeling van het aanbod van de coördinatie van hulp aan gezinnen met meerdere problemen in de eigen gemeente (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=111)	Middel (n=82)	Groot (n=34)	Totaal (n=227)
Weet niet	21	21	15	20
Zeer slecht	3	6	9	5
Slecht	24	27	29	26
Goed noch slecht	43	42	32	41
Goed	8	5	15	8
Zeer goed	1	0	0	0

Tabel 15 Knelpunten met betrekking tot de coördinatiefunctie (in percentage gemeenten, gesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Geen antwoord	13	21	13	16
Geen knelpunten	8	3		5
Communicatie tussen instellingen	50	55	53	52
Gebrek aan zicht op de vraag en behoefte	44	45	39	44
Verantwoordelijkheden van betrokkenen	39	42	55	43
Ouders en jeugdigen die niet openstaan voor hulp	42	42	47	43
Registratie van problemen	28	42	58	38
Capaciteit	29	32	45	33
Privacy	18	31	45	27
Bereik van (bepaalde groepen) allochtonen	13	22	47	21
Anders	11	14	16	13

Tabel 16 Werken gemeenten op het terrein van de coördinatie van zorg voor gezinnen met meerdere problemen samen met andere gemeenten in de regio? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=114)	Middel (n=83)	Groot (n=35)	Totaal (n=232)
Ja	28	8	11	19
Nee	58	78	86	69
Weet niet	14	13	3	12

Tabel 17 Waaruit bestaat de samenwerking met deze gemeenten op het gebied van de coördinatie van hulp voor gezinnen met meerdere problemen? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Sturen gezamenlijk voorzieningen aan	17	5	8	11
Kopen gezamenlijk ondersteuning in	8	2	5	6
Gezamenlijk visie geformuleerd naar provincie	11	3	5	7
Anders	7	2	3	4

Tabel 18 Is er een gemeente in het samenwerkingsverband die de werkzaamheden met betrekking tot de coördinatie van zorg coördineert? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=42)	Middel (n=13)	Groot (n=5)	Totaal (n=60)
Ja, onze gemeente	5	15	20	8
Ja, een andere gemeente	24	15	20	22
Nee	64	69	60	65
Weet niet	7	0	0	5

Tabel 19 Ondersteuning van provincies of grootstedelijke regio's met betrekking tot de coördinatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=113)	Middel (n=81)	Groot (n=34)	Totaal (n=228)
Ja	23	11	41	22
Nee	48	64	47	54
Weet niet	29	25	12	25

Tabel 20 Waaruit bestaat de ondersteuning van de provincie of grootstedelijke regio van activiteiten op het gebied van de coördinatie van hulp aan gezinnen met meerdere problemen? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Financiële ondersteuning	16	4	29	14
Inhoudelijke ondersteuning	10	6	13	9
Ondersteuning randvoorwaarden	6	6	11	7
Anders	3	1	3	2

Tabel 21 Ondersteuning van het rijk m.b.t. de coördinatiefunctie (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=110)	Middel (n=80)	Groot (n=33)	Totaal (n=223)
Ja	13	18	15	15
Nee	65	63	58	63
Weet niet	23	20	27	22

Tabel 22 Waaruit bestaat de ondersteuning van het rijk op het gebied van de coördinatie van hulp aan gezinnen met meerdere problemen? (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=119)	Middel (n=95)	Groot (n=38)	Totaal (n=252)
Financiële ondersteuning	10	14	13	12
Inhoudelijke ondersteuning	3	3	3	3
Ondersteuning randvoorwaarden	1	2	0	1
Anders	1	2	0	1

BIJLAGE 9

Tabellen algemene knelpunten en ondersteuning

Tabel 1 Algemene knelpunten die gemeenten ervaren bij het realiseren van een goed aanbod op het gebied van opvoed-, opgroei-, en gezinsondersteuning (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=139)	Middel (n=107)	Groot (n=41)	Totaal (n=287)
Geen antwoord	9	7	2	7
Beperkte sturingsmogelijkheden van de gemeente	62	64	71	64
Weinig zicht op vraag en behoeften van ouders en kinderen	61	63	59	61
Bezuinigingen	53	64	83	61
Bereik van ouders en kinderen die niet openstaan voor hulp	51	57	68	56
Aansluiting Bureau Jeugdzorg en lokale voorzieningen	56	52	59	55
Wachlijsten Bureau Jeugdzorg	45	60	71	54
Versnipperde aansturing door het rijk	41	64	68	53
Onvoldoende zicht op effecten en resultaten van beleid	53	51	61	53
Tijdelijke karakter van financiering	38	60	78	52
Capaciteit Bureau Jeugdzorg	43	53	61	49
Gebrekkige financiële basis bij voorzieningen	42	39	54	43
Schotten tussen financieringsstromen	34	48	61	43
Gaten in aanbod door terugtrekken BJZ uit lokale domein	34	45	54	41
Meerdere financieringsstromen vanuit zowel provincie als rijk	29	48	51	39
Gebrek aan middelen voor jeugdgezondheidszorg	38	36	46	38
Maken van afspraken met provincie over aansluiting	33	34	39	34
Integratie jeugdgezondheidszorg in het jeugdbeleid	33	39	22	34
Capaciteit schoolmaatschappelijk werk	22	42	59	34
Aansluiting van de justitieketen op de lokale voorzieningen	29	36	29	32
AMW heeft andere doelgroepen dan jeugd	24	24	51	28
Bereik van achterstandsgroepen	18	28	51	26
Capaciteit algemeen maatschappelijk werk	18	28	46	26
Samenwerking van het onderwijs met lokale voorzieningen	22	27	24	24
Bereik van (bepaalde groepen) allochtonen	9	21	49	19
OM/Justitie niet aanwezig op lokaal niveau	22	11	7	16
Insteek politie is repressie i.p.v. preventie	16	14	22	16
Wachlijsten speciaal onderwijs	13	10	37	15
Ander algemeen knelpunt	9	6	22	10
Weet niet of algemene knelpunten	8	2	2	5
Geen algemene knelpunten	4	1	2	2

Tabel 2 Behoeftte aan inhoudelijke ondersteuning met betrekking tot het lokale aanbod van opvoed-, opgroei- en gezinsondersteuning (in percentage gemeenten, uitgesplitst naar gemeentegrootte)

	Klein (n=139)	Middel (n=107)	Groot (n=41)	Totaal (n=287)
Geen antwoord	21	22	34	23
Invullen van de regierol van de gemeente	53	55	51	54
Coördineren van het hulpaanbod	37	37	46	39
Aansturen van voorzieningen	31	40	17	32
Opzetten van netwerken op uitvoeringsniveau	27	18	10	21
Opzetten van beleidsnetwerken	21	17	10	18
Formuleren van een visie naar de provincie	19	12	15	16
Anders	5	7	12	7